

**WANDERAUSSTELLUNG
„DEUTSCHE IN DER UKRAINE:
GESCHICHTE UND KULTUR“
VOM 10. JAHRHUNDERT BIS 1939**

**МОБІЛЬНА ВИСТАВКА
«НІМЦІ В УКРАЇНІ:
ІСТОРИЯ І КУЛЬТУРА»
ВІД X СТОЛІТТЯ ДО 1939 РОКУ**

www.deutsche.in.ua

DR. ALFRED EISFELD

Autor des Konzeptes der Wanderausstellung

**Experte für die Geschichte und Kultur der Deutschen
im Russischen Reich, der Sowjetunion und der GUS**

Д-Р АЛЬФРЕД АЙСФЕЛЬД

Автор концепції мобільної виставки

**Експерт з історії та культури німців у Російській імперії,
Радянському Союзі та країнах СНД**

Das Territorium der Ukraine war seit alters her ein Raum, in dem unterschiedliche Völker und Kulturen aufeinander trafen. Im zu Ende gehenden Frühmittelalter, noch vor der Taufe der Kiewer Rus', haben bayerische Kaufleute Handel mit Wolhynien getrieben. Die Fürsten von Halitsch und Kiew tauschten Gesandtschaften mit deutschen Königen und dem Kaiser des Heiligen Römischen Reiches deutscher Nation aus. Es wurden dynastische Verbindungen geknüpft und 1429 fand in Luzk ein Kongress weltlicher und geistlicher Würdenträger Europas statt. Deutsche Kaufleute, Handwerker, Bauern, Militärs, Wissenschaftler fanden in Galizien, Wolhynien, Transkarpatien, ab dem 18. Jh. auch in Gebieten der Zentral-, Ost- und Südukraine sowie auf der Krim neue Siedlungsräume. Sie wurden dort heimisch, konnten ihren Glauben und die Muttersprache beibehalten, ihre Sitten und Bräuche pflegen. Sie wurden Teil der multinationalen und multikonfessionellen Bevölkerung ihrer neuen Heimat. Im wirtschaftlichen, wissenschaftlichen, kulturellen und politischen Leben spielten sie eine zunehmend wichtige Rolle. Zahlreiche Beamte, Offiziere, Unternehmer und Wissenschaftler knüpften interethnische Ehen, lebten in zwei Sprachen und Kulturen, setzten sich energisch für die ukrainische Sprache und Kultur ein, assimilierten sich mit der Zeit selbst.

Die Katastrophen des 20. Jahrhunderts – der Erste Weltkrieg, die gnadenlose Ausbeutung und Vernichtung der Bevölkerung durch Stalins Regime, massenhafte Deportationen in den 1930er und 1940er Jahren, Millionen von Menschenopfern und die Zerstörung der Lebensgrundlage der Überlebenden – haben im Bewusstsein und Empfinden der Zeitgenossen tiefe Spuren hinterlassen.

Auf Initiative des Rates der Deutschen der Ukraine wurde der Versuch unternommen, die Geschichte und Kultur der Deutschen in der Ukraine im Kontext der über 1000-jährigen ukrainisch-deutschen Beziehungen in Form einer Wanderausstellung darzustellen. So können knappe Texte und Illustrationen in öffentlichen Veranstaltungen, Schulen und Kultureinrichtungen diesen lange Zeit unterbelichteten Teil der Geschichte und Kultur der Ukraine und ihrer deutschen Bevölkerung in Erinnerung rufen und Brücken bauen.

З давніх-давен територія України була місцем, де зіштовхувалися різні народи і культури. Наприкінці раннього Середньовіччя, ще до хрещення Київської Русі, купці Баварії вели торгівлю із жителями Волині. Галицькі і Київські князі обмінювалися дипломатичними місіями із німецькими королями й імператором Священної Римської імперії німецької нації. Були встановлені династичні зв'язки, а у 1429 році у Луцьку відбувся з'їзд світських і церковних високопоставлених осіб Європи.

Німецькі купці, ремісники, селяни, солдати, вчені знайшли собі нові поселення у Галичині, на Волині, Закарпатті, а з XVIII століття і в районах Центральної, Східної та Південної України, а також у Криму. Там вони були вдома, могли зберігати свої вірування та рідну мову, свої звичаї і традиції. Вони були частиною багатонаціонального і багатоконфесійного населення своєї нової Батьківщини. В економічному, науковому, культурному та політичному житті вони відігравали все важливішу роль. Численні чиновники, офіцери, підприємці та науковці укладали міжетнічні шлюби, жили двома мовами і культурами, активно виступали за українську мову і культуру, з часом самі асимілювалися. Біди XX століття – Перша світова війна, безпощадна експлуатація та винищення населення сталінським режимом, масові депортації у 1930-х і 1940-х роках, мільйонні людські жертви і знищення засобів для існування – залишили у свідомості і сприйнятті сучасників глибокий слід.

За ініціативи Ради німців України в контексті українсько-німецьких відносин, які тривають більш ніж 1000 років, була зроблена спроба представити історію і культуру німців України у вигляді мобільної виставки. Таким чином невеликі тексти та ілюстрації на громадських заходах, у школах і закладах культури зможуть будувати мости і нагадувати про цю частину історії і культури України та німецького населення, яка довгий час не була до кінця висвітлена.

ÜBER DIE WANDERAUSSTELLUNG ПРО ВИСТАВКУ

2016 wurde ein einzigartiges wissenschaftliches Projekt vorbereitet, das die Geschichte der Deutschen in der Ukraine der breiten Öffentlichkeit präsentieren wird. Hierbei handelt es sich um die Wanderausstellung „Deutsche in der Ukraine: Geschichte und Kultur“, die die historischen Informationen über die Deutschen der Ukraine systematisiert.

Diese nach Themen geordneten Informationen wurden auf Deutsch und Ukrainisch dargestellt und mithilfe von Karten, Dokumenten und Fotos veranschaulicht. Die Geschichte und Kultur der Deutschen in der Ukraine vom 10. Jahrhundert bis 1939 wurde auf 24 Stellwänden präsentiert.

Autor des Konzeptes und der Texte ist Dr. Alfred Eisfeld, ein russlanddeutscher Historiker. Dr. Alfred Eisfeld ist Experte für die Geschichte und Kultur der Deutschen im Russischen Reich, der Sowjetunion und der GUS, außerdem ist er Autor von zahlreichen wissenschaftlichen Werken. Mit der Redaktion der Illustrationen, sowie ihrer Bearbeitung und Attributierung beschäftigte sich Olga Eisfeld.

Dank des Konzeptes und Designs ist die Ausstellung für eine breite Öffentlichkeit geeignet.

Die Autoren planen noch einen zweiten erweiterten Teil dieser Ausstellung auszuarbeiten, der den Zeitraum von 1939 bis 2017 erfasst.

У 2016 році був підготовлений унікальний науковий проект, який презентує широкому загалу історію німців України. Це – мобільна виставка «Німці в Україні: історія і культура», яка систематизує історичну інформацію про німців України.

Впорядковані за темами, ці дані представлені на стендах німецькою та українською мовами і проілюстровані картами, документами і фотографіями. Історія і культура німців в Україні представлена на 24 стендах, починаючи від X століття і закінчуючи 1939-м роком.

Автор концепції і текстів – доктор Альфред Айсфельд, німецький історик. Доктор Альфред Айсфельд є експертом з історії та культури німців у Російській імперії, Радянському Союзі та країнах СНД, а також автором численних наукових праць. Редакцією ілюстрацій, їх обробкою та атрибуванням займалася Ольга Айсфельд.

Завдяки концепції та дизайну виставка підходить для демонстрації широкому загалу.

Автори планують розробити другу розширену частину виставки, яка охопить період від 1939 по 2017 рік.

INHALT ЗМІСТ

1. Frühe ukrainisch-deutsche Beziehungen (Teil 1)
2. Frühe ukrainisch-deutsche Beziehungen (Teil 2)
3. Transkarpatien
4. Einwanderung in das Schwarzmeergebiet
5. Verwaltung der Kolonien im Schwarzmeergebiet
6. Wolhynien
7. Landwirtschaft
8. Handwerk
9. Industrie
10. Askania Nova
11. Kulturelles Leben
12. Bauwesen
13. Architektur
14. Auf deutsche Art
15. Administration und Politik 1871–1914
16. Der Erste Weltkrieg
17. Ukrainischer Staat 1917–1920
18. Bürgerkrieg
19. Fehlgeschlagene Selbstverwaltung der Kolonien
20. Sozialistische Umgestaltung der 1920er Jahre
21. Der Form nach national, dem Inhalt nach sozialistisch
22. Tragische 1930er Jahre

1. Ранні українсько-німецькі зв'язки (частина 1)
2. Ранні українсько-німецькі зв'язки (частина 2)
3. Закарпаття
4. Переселення в Причорномор'я
5. Управління колоніями в Причорномор'ї
6. Волинь
7. Сільське господарство
8. Ремесло
9. Промисловість
10. Асканія-Нова
11. Культурне життя
12. Будівництво
13. Архітектура
14. На німецький лад
15. Адміністрація і політика 1871–1914
16. Перша світова війна
17. Українська держава 1917–1920
18. Громадянська війна
19. Невдале самоврядування колоній
20. Соціалістичні перетворення 1920-х рр.
21. Національне за формою, соціалістичне за змістом
22. Трагічні 1930-ті рр.

FRÜHE UKRAINISCH-DEUTSCHE BEZIEHUNGEN

РАННІ УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКІ ЗВ'ЯЗКИ

РАННІ УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКІ ЗВ'ЯЗКИ FRÜHE UKRAINISCH-DEUTSCHE BEZIEHUNGEN

У Середньовіччі і у ранній Новий час на території сучасної України не було єдиної держави. Існував ряд князівств, які діяли самостійно, а повчати і один проти одного, спочатку мали різні контакти з європейськими державами. Рн Польщі (Польща-Литва), Османська імперія, Могольське князівство, Австро-Угорщина і Росія мали на них свій вплив і тимчасово приєднали собі частини їхніх територій.

Київська держава не була ізольована від католицького Заходу, а була залучена до військово-політичних, церковних, династичних, торговельних зв'язків із романо-германським світом. Співкуванні і представництва західного християнства почалося ще до хрещення Русі. Першим католицьким єпископом, який побував на Русі, став священик, монах з Тіра Адалберт (пізніше – єпископ Магдебурзький). На прохання княгині Ольги він відвідав Київ (961–962) для проповідання християнства. Але його місія успішної не була. За прохання київського князя Ізяслава I Святославича (972–978), яке було відзначено дипломатичними контактами з германським імператором Оттоном II, діяльність німецьких місіонерів поновилося. Ізяслав прийняв християнство (988). Київська Русь підтримувала контакти із представниками католицької церкви. Князь Володимир прийняв у Києві (1007) священика Бруно Клеверфурського, єпископа-місіонера, який відправився напередатку до християнства чехів. Його вояцями імператор Генрих II (1077) – унікальне джерело з історії Київської Русі та єдиного повідомлення сучасника про Володимира Великого, за Ярославом Муромцем у своїй князівській громаді, а також його братів і синів. Київ підтримував торговельні зв'язки з Аугсбургом, Бреславем, Регенсбургом.

1. Родина князя Святослава (зліва: дружина Ода Штаденська та їх малолітній син Ярослав). Мініатюра, 1073. Familie des Fürsten Swjatoslaw (von links: Ehefrau Oda von Stade und ihr minderjähriger Sohn Jaroslaw). Miniatur, 1073.

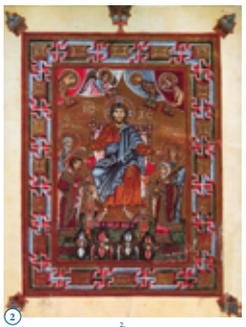
Im Mittelalter und in der frühen Neuzeit gab es auf dem Gebiet der heutigen Ukraine keinen einheitlichen Staat. Es gab eine Reihe von Fürstentümern, die selbständig, zum Teil auch gegeneinander agierend, sporadisch verschiedene Kontakte zu europäischen Mächten hatten. Polen-Litauen, das Osmanische Reich, das Fürstentum Moldau, Österreich-Ungarn und Russland übten ihren Einfluss aus und ergriffen sich temporäre Teile des Territoriums an.

Der Kiewer Rus war in militärisch-politische, kirchliche, dynastische und Handelsbeziehungen mit dem Abendland eingebunden und der Austausch mit Vertretern der Christenheit des lateinischen Ritus begann schon vor der Taufe der Rus. Als erster katholischer Geistlicher wollte in der Rus' ein Sachse, der Trierer Mönch Adalbert (später: Bischof von Magdeburg). Auf Ersuchen der Fürstin Olga kam er nach Kiew (961/962) um das römische Christentum zu verkünden. Seine Mission blieb ohne Erfolg. Erst die Regierungstätigkeit des Kiewer Fürsten Jaroslaw I. Sviatoslawitsch (972–978) boten diplomatische Kontakte mit dem Kaiser des Heiligen Römischen Reiches Otto II. und eine Belohnung der Tätigkeit deutscher Missionare. Die Kiewer Rus unterhielt sich nach der Taufe (988) Kontakte mit Vertretern der römischen Kirche. Fürst Wladimir empfing in Kiew 1007 den Sachsen Brun von Querfurt, einen Missionsbischof, der zwecks Mission zu den Petschenegen ging. Binnens Bericht an Kaiser Heinrich II. ist eine einzigartige Quelle über die Geschichte der Kiewer Rus' und die einzige Überlieferung eines Zeitgenossen über Wladimir den Großen. Unter Jaroslaw dem Weisen entstand in der Hauptstadt eine römisch-christliche Gemeinde, zu deren Gliedern auch Deutsche gehörten. Kiew unterhielt Handelsbeziehungen mit Augsburg, Breslau und Regensburg.

Другим джерелом великого князя київського Святослава II Ярославича (1073–1076) була Ода Штаденська, дочка саксонського графа, родича князя Лова IX в імператора Генриха III. Шлюб відбувся за посередництва германського короля Генриха IV. Князь син Ярослав після смерті батька виховувався у Німеччині, потім деякий час правив у Червоці. У той же час вигнанцем з Києва Ярослав Ізяславич, який князів підтримував в боротьбі за престол у Генриха IV, одружився із Кунігундою Орановською [1055–1117], дочкою графа Бельбарського.

In Wollfynien tauchten byzantinische Kaufleute erstmals im 9. Jh. auf. Hanseatische Kaufleute hatten in dieser Region im 11. Jh. ihre Kontore und ihren Wohnsitz. Unter den Verteidigern von Luzk gegen die Stulden (1149) gab es auch deutsche Söldner. Am Hofe der Fürsten von Galizien-Wolhynien dienten seit dem 13. Jh. deutsche Militärs, Mediziner, Baumeister und andere Fachleute. In Lemberg siedelten zu dieser Zeit deutsche Kaufleute und Handwerker, es entstand eine deutsche Gemeinde. Unter Fürst Daniel von Galizien wurde Berthold Stecher, ein Deutscher, erster Vogt der Stadt Lemberg. 1270–1290 hatten auch Wladimir und Luzk deutsche Bürgermeister. Das Fürstentum Galizien-Wolhynien stützte sich im 13.–14. Jh. auf ein Bündnis mit dem Deutschen Ritterorden und garantierte so den Schutz seines Territoriums vor Überfällen der Tataren. Lemberg trieb lebhaften Handel mit Thorn. Einer der Ordensritzer und deren Komtur, der mit den Fürsten Beziehungen pflegte, war deren Verwandter – Graf Siegfried von Schwarzbürg (1274–1330), ein Nachfahre des Fürsten Daniel von Galizien. 1429 fand in Luzk ein Treffen weltlicher und geistlicher Würdenträger Europas zur Klärung politischer und wirtschaftlicher Fragen der Länder Zentral- und Osteuropas statt.

Лембюрг гліч єр деутсхєн Стадт, ін єр деутсхєн Топоніміє, Брїчіє и де Спрїче аллєгєнвїртїгвїрт. Актєн вурдєн зум Тїл єр деутсхєр Спрїче гїлїт. Вохлїбєндє Стадтєвоннєр кaufлєн бєі дєр Стадт. Грандїстїсчє Соммерстєйнhoff и Кірпфєрр гїлїт. Дїє Топоніміє трансформїрїєт сїч єн Заманстїноу и Кїлєрпозу зу дєн Деутсчєн, є Лємбєрг ал іїєн Вохнїсст вїлїлїт, гїлїєтєр дєр Данїзєр Кaufmann и спїтєрє Домїнікєнмїтч Мартїн Грїєнвєлф (1562–1615), дєр Аувсїчтєнєн őrєр дє Українє хїлїтєрлєссєт хєт, и Фрїєдрїч Гєткєнт (1600–1660), єн Кєртєграф и Мїлітєрїнгїєр аус дєм Рїєлїєнлїнд. Дїє Хєрбїрт, єн полонїєстїєр Адлєгєлсчїт дєутсчєр Abstammung, хєбєн őrєр мєлїєрє Гєнєрєтїєн вїчїтє Аїтєр бєкїдєт и іїєр Спєр єн дєр Гєшїчєр дє Українє хїлїтєрлєссєт.

2. Хрещення короля князя Ярославича та його дружини княгині Бруно (Вуїнуїтєрє Орановїсчєска). Мініатюра, кінець XI ст. Национальний музей архієпископа, Мінїєн, Італїє. Christus krönt den Fürsten Jaroslaw und Bruna (Königinde von Orfaninde). Miniatur, Ende 11. Jh. Archäologisches Nationalmuseum, Orvieto, Italien.

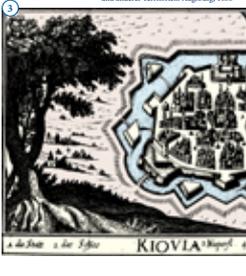
Львів нагадував німецьке місто, де використовувалися німецькі топоніми, звичаї, мова, акти велися частково німецькою мовою. Замовні містичні купували у місті землі. Землеробство і Кліноперство візнауїтєрїєлїє фїлїархїє Зоммергєтїєнгоф і Кїлєнпєрфєрр. Іїє князїє трансформїрїєлїє в Зоммерстїєн Ієкєстїєр. Нємцїєн, які обрєлїє Львів мїсцєм проквїєлїєн, бїлїє купцєв і Данїтїєн, пізнієнє домінікєнський монах Маргїєн Грїєнвєлф (1562–1615), який замїєнїє запискїє про Українє, Фрїєдрїч Гєткєнт (1600–1666), картєграф і вїсїєвоїтєрїє інженєр з Рїєїсєнської обласї, Гєрбїрт – нїємцєвський рїєд нїємцєвського покорєннє, прєдставлїєнїє його прєтєрїєнє зїєлєнє стєпїєтє займїєлїє вєлїєлїєтє посади, замїєнїє в історїє Українїє сїєїє сїєд.

Бронзовий надгробок Миколи Гербурга Одновського (до 1482–1555) у Латинській церкві Львова. П. Лабенвольф, Нюрнберг, 1551. Bronze-Grabplatte von Nikolaus Herbut-Odnowski (vor 1482–1555) in der Lateinischen Kathedrale zu Lemberg. P. Labenwolf, Nürnberg, 1551.

4. Бронзовий надгробок Миколи Гербурга Одновського (до 1482–1555) у Латинській церкві Львова. П. Лабенвольф, Нюрнберг, 1551. Bronze-Grabplatte von Nikolaus Herbut-Odnowski (vor 1482–1555) in der Lateinischen Kathedrale zu Lemberg. P. Labenwolf, Nürnberg, 1551.

Зображення Києва на плані в історичному географічному описі України та інших територій. Аугсбург, 1686. Darstellung von Kiew auf einem Plan in der Illustrierten geographischen Beschreibung der Ukraine und anderer Territorien. Augsburg, 1686.

3. Зображення Києва на плані в історичному географічному описі України та інших територій. Аугсбург, 1686. Darstellung von Kiew auf einem Plan in der Illustrierten geographischen Beschreibung der Ukraine und anderer Territorien. Augsburg, 1686.

У Германському національному музеї (Нюрнберзі) зберігається модель для виготовлення цього надгробку – фарфоровий аркуш, який був зроблений майстром П. Лабенвольфом. Нюрнберг, 1550/51.

Im Germanischen Nationalmuseum (Nürnberg) wird das Modell für den Aufbau dieser Grabplatte, die fertig gefasste Holztafel mit der Werkstat von P. Labenwolf, aufbewahrt. Nürnberg, 1550/51.

Das Profil wird auf Initiative des Rates der Deutschen der Ukraine, im Institut für Ukrainologie des Bundesministeriums der Außenbeziehungen durch den Weltatlasgeographischen Landatlas für Deutschland dargestellt. Rat der Deutschen der Ukraine. Foto: www.vep.net

Im Mittelalter und in der frühen Neuzeit war der Kiewer Staat in militärisch-politische, kirchliche, dynastische und den Handel betreffende Beziehungen mit dem Abendland eingebunden. Nach der Taufe (988) unterhielt die Kiewer Rus Kontakte mit der westlichen Welt. Die internationalen Beziehungen wurden auch durch dynastische Ehen bekräftigt. Mit Erscheinen der deutschen Kaufleute und Handwerker im 9. Jh. entstand eine deutsche Gemeinde in Lemberg, die sich weiterentwickelte. 1429 fand in Luzk ein Treffen weltlicher und geistlicher Würdenträger Europas zur Klärung politischer und wirtschaftlicher Fragen der Länder Zentral- und Osteuropas statt.

Родина князя Святослава (зліва: дружина Ода Штаденська та їх малолітній син Ярослав). Мініатюра, 1073. Familie des Fürsten Swjatoslaw (von links: Ehefrau Oda von Stade und ihr minderjähriger Fürst Jaroslaw). Miniatur, 1073. Бронзовий надгробок Миколи Гербурга Одновського (до 1482–1555) у Латинській кафедрі Львова. П. Лабенвольф. Нюрнберг, 1551. Bronze-Grabplatte von Nikolaus Herbut-Odnowski (vor 1482–1555) in der Lateinischen Kathedrale zu Lemberg. P. Labenwolf. Nürnberg, 1551.

У Середньовіччі і ранній Новий час Київська держава була залучена до військово-політичних, церковних, династичних, торговельних зв'язків із романо-германським світом. Після прийняття християнства (988) Київська Русь підтримувала контакти із Західним світом. Міжнародні відносини посилювались також династичними шлюбами. З появою німецьких купців і ремісників у IX ст. у Львові виникла німецька громада, яка розвивалася і далі. У 1429 р. у Луцьку для вирішення політичних та економічних питань держав Центральної та Східної Європи зібрався конгрес європейських монархів і церковних ієрархів.

Докладніше з інформацією можна ознайомитися за QR-кодом або [посиланням](#). Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

FRÜHE UKRAINISCH-DEUTSCHE BEZIEHUNGEN

РАННІ УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКІ ЗВ'ЯЗКИ

Die Bukowina (Buchenland) gehörte seit dem 14. Jh. zum Fürstentum Moldau, wo sich einige Zeit Ritter des Deutschen Ordens befanden. In den Städten des Fürstentums fand das Magdeburger Stadtrecht Eingang. Im 12. Jh. kamen Deutsche aus Niedersachsen und Flandern nach Transkarpatien. Im 14.–15. Jh. setzte sich das Magdeburger Stadtrecht in den Städten der Westukraine durch. Ein bedeutender Einfluss auf das geistige und kulturelle Leben wurde von dem deutschstämmigen Archimandriten des Kiewer Höhlenklosters, Innokentij Giesel, ausgeübt.

Архімандрит Інокентій (Гізель).
Перша половина XVIII ст.
Національний художній музей України
Archimandrit Inokentij (Giesel).
1. Hälfte 18. Jh.
Nationales Kunstmuseum von Ukraine

Вид фортеці Мукачеве. Н. Персон.
Майнц, 1695
Gesamtansicht der Festung Munkatsch.
N. Person. Mainz, 1695

Буковина з XIV ст. входила до складу Молдавського князівства, де певний час перебували лицарі Тевтонського ордена. У містах князівства поширилося Магдебурзьке право. У XII ст. німці з Нижньої Саксонії і Фландрії з'явилися на Закарпатті. У XIV–XV ст. у містах Західної України утвердилося Магдебурзьке право. Значний вплив на духовне та культурне життя мав архімандрит Києво-Печерської лаври німецького походження Інокентій Гізель.

Граф Б. К. фон Мініх (1683–1767) та його кримський похід (1737), який закінчився взяттям Очакова.
Фрагмент карти, 1738
Graf B.Ch. von Münnich (1683–1767) und sein Krim-Feldzug (1737), der mit der Einnahme von Otschakow endete.
Kartenfragment, 1738

РАННІ УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКІ ЗВ'ЯЗКИ FRÜHE UKRAINISCH-DEUTSCHE BEZIEHUNGEN

Буковина з XIV ст. входила до складу Молдавського князівства. Ще до монголо-татарської навали (1241) на її території деякий час перебували лицарі Тевтонського ордена. У XIV ст. можа франкськани Пауль фон Швейдниц (Schlesien) і Ніколаус фон Мельзах (Prußien) займалися місіонерством, але звичайно успішні не досягли. Гіноцентні релігійники, купці, ковалі, зброяри, лікарі, вчителі, пивовари селилися у містах Південної Буковини. У містах князівства поширилося Магдебурзьке право. Для вирішення суперечок звергалися в трансильванський Бистриці і північний Леомберг.

Закарпаття в Середньовіччя було оволоджене Угорщинами, нечисельне населення якої складалося з різних слов'янських народів. Нимці з Нижньої Саксонії і Фландрії з'явилися тут у 1141–1161 рр. на запрошення угорського короля. Їхнім завданням було забезпечення доставки солі і перетворення ряду населених пунктів у міста. У XIII ст., після набиття татар, королю Бела IV запросяли селитися в розрошену і безлюдну регіоні савомацьких хайборонів і ремісників. У XVI ст. сюди прибула біженці з Турчії. У другій половині XVII ст. у зоні протистояння трансильванських князів територіальною дальністю австрійських Габсбургів замок Мукачеве був перетворений на фортецю. Для будівельних робіт запросяли ремісників з Австрії, Баварії та інших німецьких регіонів. Більшість замкової праці вони виконали селенням. Паламок (Планкендорф). На початку XVIII ст. у гарнізоні фортеці служили близько 500 німецьких піхотинців, сім'ї яких жили в Пананці у місті.

У XIV–XV ст. у містах Західної України (Хуст, Тячів, Простоківка), Лембергу, Кременець, Володимир-Волинський, Луцьк та ін.) утвердилася мораль і традиційна німецька культура – Магдебурзьке право. Створюючи спільноту лише німців, вони поступово комерціалізували місце населення, де з'явилися ремісничі цехи – замкнуті організації для патріархальних інтересів, які обслуговували ремісників. Маючи західне походження, цехи, втім, не стали самонавтоматично. У XVI–XVIII ст. «німецьке» право поширилося на міста Львівська.

Українська мова убрала з німецької лексики запозичень: броварня – Brauerei, бурштин – Bernstein, келіч – Kelch, майстер – Meister, фарба – Farbe, зегла – Ziegel, дач – Dach, ліхтар – Leuchter, пляшка – Flasche, шухляда – Schublade, квілевод – Kleimod, zukor – Zucker, зибубля – Zwiebel та ін.

У XVII ст. значний вплив на духовне та культурне життя мав архімандрит Києво-Печерської лаври Інокентій Гізель (1656–1684). Інокентій Гізель – уродженець Кентсберга з родини німецьких промисловців. В юності він переїхав до Києва, перейшов у православ'я і попристав в київській монастирі. П. Мохила призначив його учителем і проповідником Києво-Печерського колегіуму, за запрошення Гізелю став ректором (1648–1656). Архімандрит відстоював патріархат Київської митрополії від захвату московських патріархів, ратував за збереження підпорядкованості української лаври Патріархату Константинопольському, протестував проти стурбованих московських влад у церковних справах.

У XVII ст. в період російсько-турецьких воєн за викликом Чорного моря і гирла Дунаю, коли поступово привласнювалися землі запорозьких козаків, у військових експедиціях на боці Росії брали участь німці-офіцери, які потрапили на російську службу або були обрешеними на Росії. Найбільш відомі: генерал-фельдмаршал граф Бурхард Крістоф Мініх, барон Карл Фрідріх фон Моунгаузен, Крістоф Герман фон Маннінген, Фрідріх і Крістоф фон Штофельн, принц Олександр Вюртембергський, військовий інженер Олександр Рігелман, генерал Людвіг Август фон Бісмарк, граф Йоганн-Бернгард Вейсбах. Численники з німців були широко представлені в царській адміністрації в українських містах.

Die Bukowina (Buchenland) gehörte seit dem 14. Jh. zum Fürstentum Moldau. Schon vor dem Eindringen der Mongolo-Tataren (1241) hielten sich auf ihrem Territorium einige Zeit Ritter des Deutschen Ordens auf. Im 14. Jh. haben Franziskanermeister Paul von Schweidnitz (Schlesien) und Nikolaus von Melslach (Prußen) missioniert, konnten aber keine bedeutenden Erfolge erzielen. Deutsche Handwerker, Kaufleute, Walfischschmiede, Ärzte, Lehrer, Bierbrauer wurden in Städten der Südbukowina sesshaft. In den Städten des Fürstentums fand das Magdeburger Stadtrecht Eingang. Zur Schlichtung strittiger Fragen wandte man sich an das Transilvanische Bistum und das galizische Leomberg.

Transkarpatien war im Mittelalter Ungarns Peripherie, deren nicht zahlreiche Bevölkerung sich aus verschiedenen slavischen Völkern zusammensetzte. Deutsche aus Niedersachsen und Flandern kamen hierher (1141–1161) auf Einladung des ungarischen Königs. Ihre Aufgabe war es, den sicheren Transport von Salz zu gewährleisten und einige Siedlungen zu Städten zu entwickeln. Im 13. Jh. hat König Bela IV. nach den Überfällen der Tataren sächsische Bauern und Handwerker zum Siedeln in der ausgegliederten und entvölkerten Region eingeladen. Im 16. Jh. kamen dorthin Flüchtlinge aus Thüringen. In der zweiten Hälfte des 17. Jh. wurde das Schloss Munkatsch im Vertrag des Widerstands der Siebenbürgischen Fürsten gegen Gebietsansprüche der österreichischen Habsburger zu einer Festung ausgebaut. Zum Verrichten der Arbeiten wurden Handwerker aus Österreich, Bayern u. a. deutschen Regionen eingeladen. Am Fuß des Schlossberges haben sie die Siedlung Plankendorf angelegt. Zu Beginn des 18. Jh. dienten auf der Burg ca. 500 deutsche Infanteristen, deren Familien in Plankendorf und in der Stadt wohnten.

Die ukrainische Sprache hat viele deutsche Entlehnungen wie Brauwaren – Brauerei, kelych – Kelch, burschтын – Bernstein, majster – Meister, farba – Farbe, zegla – Ziegel, dach – Dach, lichtar – Leuchter, pjaschka – Flasche, schuchljada – Schublade, klejmod – Kleimod, zukor – Zucker, zybulja – Zwiebel u. a. aufgenommen.

Im 17. Jh. hatte der Archimandrit des Kiewer Höhlenklosters Inokentij (1656–1684) einen bedeutenden Einfluss auf das geistige und kulturelle Leben. Es war Innozenz Giesel (1600–1684). In einer deutschen protestantischen Familie in Königsberg geboren, ging er in jungen Jahren nach Kiew, konvertierte zur Orthodoxie und wurde Mönch. Er wurde Abt verschiedener Klöster. P. Mohyla machte ihn zum Lehrer und Prediger des Kiew-Mohyla-Kollegiums. Seitens Testament entsprechend wurde er Rektor des Kollegiums (1648–1656). Der Archimandrit trat für die Interessen der Kiewer Metropole ein, setzte sich für die Beibehaltung der Unterstellung der ukrainischen Kirche unter den Patriarchen von Konstantinopel, protestierte gegen die Einmischung von Moskauer Wojwoden in kirchliche Angelegenheiten.

Im 18. Jh. im Zuge der russisch-türkischen Kriege um den Zugang zum Schwarzen Meer und zur Donaumündung, als nach und nach das Land der Sapogerer Kossaken in Besitz genommen wurde, haben an den Kriegszugzügen auf der Seite Russlands deutsche Offiziere, die in russische Dienste eintraten oder in Russland geboren und bereits assimiliert waren, teilgenommen. Am bekanntesten sind: General-Feldmarschall Graf Burkhard Christoph von Münnich, Karl Hieronymus Freiherr von Münchhausen, Christianoph Hermann von Manstein, Friedrich und Christianoph von Stoffeln, Prinz Alexander von Württemberg, der Militäringenieur Alexander Rigelmann, die Generale Ludolf August von Bismarck und Graf Johann Bernhard Weisbach. Deutsche Beamte wurden von der Verwaltung der Zaren zahlreich auf ukrainischem Boden verwendet.

6 Архімандрит Інокентій (Гізель). Перша половина XVIII ст. Національний художній музей України Archimandrit Inokentij (Giesel). 1. Hälfte 18. Jh. Nationales Kunstmuseum von Ukraine

7 Вид фортеці Мукачеве. Н. Персон. Майнц, 1695 Gesamtansicht der Festung Munkatsch. N. Person. Mainz, 1695

8 Картина Мукачевий перт на акрі. Т. Фурні. 1896. Г. фон Моунгаузен (1720–1797) брав участь у поході Мініха проти турок (1738). Diese ukrainische Schlacht auf der Kanonenburg? G. Franz 1896. H. von Münchhausen (1720–1797) nahm am Feldzug Münnichs gegen die Türken teil (1738).

9 Граф Б. К. фон Мініх (1683–1767) та його кримський похід (1737), який закінчився взяттям Очакова. Фрагмент карти, 1738 Graf B. Ch. von Münnich (1683–1767) und sein Krim-Feldzug (1737), der mit der Einnahme von Otschakow endete. Kartenfragment, 1738

10 Нагробковий обеліск на могилі принца Вюртембергського († 1791), встановлений російсько-турецьким військом (1787–1791). Могила знаходиться на території парку в місті Маннінген. Могила знаходиться на території парку в місті Маннінген. Могила знаходиться на території парку в місті Маннінген. Могила знаходиться на території парку в місті Маннінген.

11 Картина Мукачевий перт на акрі. Т. Фурні. 1896. Г. фон Моунгаузен (1720–1797) брав участь у поході Мініха проти турок (1738). Diese ukrainische Schlacht auf der Kanonenburg? G. Franz 1896. H. von Münchhausen (1720–1797) nahm am Feldzug Münnichs gegen die Türken teil (1738).

12 Нагробковий обеліск на могилі принца Вюртембергського († 1791), встановлений російсько-турецьким військом (1787–1791). Могила знаходиться на території парку в місті Маннінген. Могила знаходиться на території парку в місті Маннінген. Могила знаходиться на території парку в місті Маннінген. Могила знаходиться на території парку в місті Маннінген.

Die Probe wird auf Initiative des Rates der Deutschen der Ukraine, mit finanzieller Unterstützung vom Bundesministerium des Innern durch das Wahlprüfungsamt „Zusatzbehörden für Entwicklung“ durchgeführt.

Konzept und Text: Dr. Alfred Eickel, Redaktion der Ukrainischen „Ege“-Zeitung

Докладніше з інформацією можна ознайомитись за QR-кодом або [посиланням](#).
Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

5

TRANSKARPATIEN ЗАКАРПАТТЯ

Im 18. Jh. siedelten ca. 700 Personen in das Territorium von Transkarpatien über. Deutsche Kolonisten begannen als erste Kartoffeln, Mais, Sonnenblumen und Hopfen anzubauen und waren in vielen Bereichen der Landwirtschaft innovativ. Nach dem Ersten Weltkrieg und der Nachkriegsemigration nach Amerika ging die Bevölkerungszahl der Deutschen spürbar zurück, viele wurden nach dem Zweiten Weltkrieg deportiert. Die Änderung der Migrationspolitik der UdSSR in den Jahren der Perestrojka bildete den Anfang der Auswanderung der Karpatendeutschen nach Deutschland, die sich in den 1990er Jahren verstärkte.

Переселенський патент графа
Ф. К. Шенборна. Відень, 1730
Auswanderungspatent des Grafen
F. K. Schönborn. Wien, 1730

Типові подвір'я з житловими та господарськими будівлями у колишніх німецьких колоніях (Шенборн)
Typische Gehöfte mit Wohn- und Wirtschaftsgebäuden in ehemaligen deutschen Kolonien (Schönborn)

У XVIII ст. близько 700 осіб переселилося на територію Закарпаття. Німецькі колоністи першими почали вирощувати картоплю, кукурудзу, соняшник, хміль. В багатьох галяузях сільського господарства вони були новаторами. Після Першої світової війни і повенної еміграції до Америки кількість німецького населення помітно скоротилася, багато було депортовано після Другої світової війни. Зміна міграційної політики СРСР у роки перебудови поклала початок еміграції закарпатських німців до Німеччини, яка набрала темпи в 1990-ті рр.

Наказ про реєстрацію чоловіків – німців та угорців 18-50 років.
13 листопада 1945 р.
Befehl über die Registrierung deutscher und ungarischer Männer im Alter zwischen 18 und 50 Jahren.
13. November 1945

Докладніше з інформацією можна ознайомитись за QR-кодом або [ПОСИЛАННЯМ](#).
Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

ЗАКАРПАТТЯ

Привернутим увагу німців та астрійців до Закарпаття займалися уряди Австро-Угорської імперії, Угорського королівства, аристократи-землевласники і підприємці. Володіння Мукачеве налічувало близько 2 300 км² з орієнтованим фортецюм відомим як «герцогство». У 1728 р. воно було передано австрійським імператором графу Лотару Францу фон Шенборну, курфюрсту Майнца і архідиякону Баварії. За ініціативи Шенборна у XVIII-XIX ст. пройшло декілька хвилю переселення його населення. З 1730 по до 1748 р. це було переселення сім'ї герцога в епархії Бамберг і Вюрцбург (Франкони), створюване підприємств. Переселенський патент містить привабливі умови, однак суворо регламентував кількісний і професійний склад колоністів, які не мали права на повнотериторіальне. Після цього Французькі перебували малі групи німців. Всього в XVIII ст. переселилося близько 700 осіб. Колоністи поселилися в Мукачеве, Обер- і Унтер-Шенборн (Верхній Коростів та Шенборн), Паулант (Паньков), Баргаузен (Барбова), Кунтаванці, Біркендорф (Бережниця), Мексикадорф (Лалово), Бергетзі (Берегове). До числа столиці їх налічувалося близько 1 500 осіб.

У 1761 р. граф запросив у мукачевців володіння переселення в Панночній Угорщині. Крім католиків, серед них були протестанти і реформати. На початку XIX ст. актуалізувалося переселення з німецьких сіл Бомоні в розташовану на північ від Мукачеве гористу і багату буровими водами частину володіння в районі Швалбаха (Салава). Причому добровільного виїзду цих боністів, так само як і внаслідок Франкони, були переселенці, брали землі, економічна криза, викликала назовсім новітні війни в Європі. У 1827 р. виводили від Салави були засновані Дірндорф (Дірчово), у 1855 р. – Баушбах (Салава). Невеликі групи боністів пішли переселення з володіння Шенборна до кінця XIX ст.

Німецькі колоністи вперше на Закарпатті почали вирощувати картоплю, кукурудзу, соняшник, хміль, організували виробництво шия. Пивокарми в Поцереї (Патраїв) поклали додатково 500 боністів. Економічні досягнення у володіннях Шенборна (тарпаїнство, виноградарство, переробка меду, пивоваріння, мінеральні води, лісництво, гірничодобування і металургія, деревинапереробка і лісництво, промисловість, виробництво скла і цегли, лікарні, експорт здоров'я та ін.) були представлені на виставці в Будапешті (1885).

Для правильного експлуатації лісового господарства імперський уряд поновив переселення 220 німецьких майстрів лісової справи, залізничників у Верхній Австрії. У 1775 р. на р. Мокра була проведена перша маляве всієї лісової професії. Для них заснували село Німецька Мокра, пізніше в долині р. Тереса – Кюльштен (Усть-Мокра). Результатом такої діяльності стала інтенсивна розробка лісів з їх подальшим відтворенням. Спорудження каменю шовної гірської дозволило постійно сплавляти ліс і транспортувати сіно.

3. Кошицький замок Беренгер графа Шенборна, з 1946 р. – санаторій «Карпати» в Мукачевському районі Берегове, ehemals Schloss der Grafen Schönborn, seit 1946 Sanatorium „Karpaten“ im Rayon Mukatschewo

TRANSKARPATIEN

Mit der Anwerbung von Deutschen und Österreichern für Transkarpatien befassten sich die Regierungen des Kaiserreichs Österreich-Ungarn und des Königreichs Ungarn, adelige Grundbesitzer und Unternehmer. Die Domäne Mukatsch mit einer Fläche von 2 300 km² mit der gleichnamigen Festung nannte man von alters her „Herzogtum“. 1728 wurde diese vom österreichischen Kaiser dem Grafen Lothar Franz von Schönborn, Kurfürst zu Mainz und Erzbischof von Bamberg übertragen. Auf Initiative der Schönborns gab es im 18.-19. Jh. mehrere Einwanderungswellen. Von 1730 bis 1748 wanderten Bauern und Handwerker aus den Bistümern Bamberg und Würzburg (Franken) ein, die durch Privilegien gewonnen wurden. Das Auswanderungspatent stellte verlockende Bedingungen in Aussicht, beschränkte aber zugleich die Anzahl und die berufliche Zusammensetzung der Kolonisten, die kein Recht auf Rückkehr behielten. Später zogen aus Franken kleinere Gruppen von Deutschen nach. Insgesamt wanderten im 18. Jh. ca. 700 Personen ein. Die Kolonisten wurden in Mukatsch, Ober- und Unter-Schönborn (Werchnij Korostepf und Schimborn), Pöding (Pawtschyno), Barthausen (Barbovo), Kastanowitz, Birkendorf (Berzhovja), Mähdendorf (Lalowo) und Bergauz (Berchowo) angesiedelt. Gegen Ende des Jh. zählte man ca. 1 500 Personen.

1761 hat der Graf auf Nordungarn zur Ansiedlung die Mukatscher Ländereien eingeteilt. Außer Katholiken kamen auch Lutheraner und Reformierte. Zu Beginn des 19. Jh. kam es zur Einwanderung aus deutschen Dörfern in Böhmen in den nördlich von Mukatsch gelegenen Hügeln, an Buchenwäldern. Der Teil der Bestungen bei Schwalbach (Swalawa). Die Gründe für die freiwillige Umiedlung dieser Böhmer waren, wie auch bei Auswanderern aus Franken, der Bevölkerungüberschuss, Landknappheit, die durch die Napoleonischen Kriege in Europa verursachte Wirtschaftskrise. 1827 wurde unweit von Schwalbach Dierndorf (Deutschyno), 1855 Bauisch (Syalak) gegründet. Kleine Gruppen von Deutschen aus Böhmen wanderten in die Besitzungen der Schönborns bis Ende des 19. Jh. ein.

Deutsche Kolonisten begannen als erste in Transkarpatien Kartoffeln, Mais, Sonnenblumen, Hopfen anzubauen. Sie begannen auch Bienen zu züchten. Die Brauerei in Pöding (Pödhörjan) lieferte jährlich 500 kg Biers. Die wirtschaftlichen Errungenschaften in den Besitzungen der Schönborns (Viehstock, Weinbereitung, Milchverarbeitung, Bierbrauerei, Mineralwasser, Forstwirtschaft, Bergbau und Metallverarbeitung, Holzverarbeitung und chemische Industrie, die Produktion von Glas und Ziegeln, Heilanstalten, Gesundheitsfürsorge u. a.) wurden auf der Landesausstellung in Budapest (1885) präsentiert.

Um eine sachgerechte Forstwirtschaft zu gewährleisten begann die kaiserliche Regierung mit der Ansiedlung von 220 freien Forstfachleuten, die in Oberösterreich angeworben wurden. 1775 trafen am Verteser fast aller für die Forstwirtschaft erforderlichen Berufe ein. Für sie wurde das Dorf Deutsch Mokra angelegt, später gründete man im Tal des Flusses Terewa Königshaus (Ust'-Tschorna). Durch den Einsatz dieser Fachleute wurde eine intensive, rationale Abholzung mit nachfolgender Aufforstung möglich. Die Errichtung von Schläusen und Talwehren machte das kontinuierliche Flößen von Holz und den Transport von Holz möglich.

4. Типові подвір'я з житловими та господарськими будівлями у колишніх німецьких колоніях (Шенборн)
Typische Gehöfte mit Wohn- und Wirtschaftsgebäuden in ehemaligen deutschen Kolonien (Schönborn)

5. Наказ про реєстрацію чоловіків – німців та угорців 18-50 років. 13 листопада 1945 р.
Befehl über die Registrierung deutscher und ungarischer Männer im Alter zwischen 18 und 50 Jahren.
13. November 1945

4. Рудина в Шенборн (нинішній Унтер-Шенборн)
Stadtsaalstadt von Schönborn (heute, Unter-Schönborn)

5. Типові подвір'я з житловими та господарськими будівлями у колишніх німецьких колоніях (Шенборн)
Typische Gehöfte mit Wohn- und Wirtschaftsgebäuden in ehemaligen deutschen Kolonien (Schönborn)

6. Виставка в Шенборн у часі Беренгер
Wirtschafts- und Kultur-Exposition in Schönborn

7. Лісокарми в Кошицькій долині, 1930-ті рр.
Sägewerk in Kobylec-La Poljana, 1930er Jhr.

Die Privat- und auf Initiative des Rates der Deutschen der Ukraine, mit finanzieller Unterstützung von Bundesministerium des Innern durch den Wahlleitungsrat „Zentralrat für Deutschland“ durchgeführt.
Gestaltung auf Basis des Bildmaterials Kolonisten der Historischen Olga Fiedler

VERWALTUNG DER KOLONIEN IM SCHWARZMEERGEBIET

УПРАВЛІННЯ КОЛОНІЯМИ В ПРИЧОРНОМОР'І

УПРАВЛІННЯ КОЛОНІЯМИ В ПРИЧОРНОМОР'І
VERWALTUNG DER KOLONIEN IM SCHWARZMEERGEBIET

Надані колоністам права і привілеї, особлива система управління колоніями, заснована на ідеї опікунства, сприяли їх влаштуванню і розвитку. Колоністи перебували під п'ятикратним наглядом виборних, наглядних, інспекційних органів, церкв, загальних державних установ. Група колоній складала колоністський округ. До середини XIX ст. було 16 німецьких і меннонітських округів.

Для управління була створена опікунська контора у Катеринославі (1800). Її функції регламентувала інструкція (1800), а першим керівником став сілезець Самуїл Контеніус (1800–1818). Управління округами і колоніями здійснювалося через наглядних комітетів, які постійно там жили, і затверджених керівництвом обер-шурцмі, амт-бейшера, шурцмі і бейшера (старост і їхніх помічників), які обиралися з кращих колоністів. Їх діяльність визначала інструкція внутрішнього розпорядку колоній (1801), що діяла протягом 70 років. У кожній колонії засновувався сільський приказ на чолі з шурцмі. У кожній колонії округу знаходився окружний приказ на чолі з обер-шурцмі. На них покладалися фискальні та поліцейські функції, давалося право вирішувати дрібні спори між колоністами. Запроваджено господарського розпорядку завдяки дисципліні і правдивості. Печиво, необхідним і неможливим запроваджено понарація аж до тісних ескізацій, поновлення господарства, висилки до Сибіру, вигнання за вибори для науки інших. Як провідний рішень колоніального керівництва в усіх сферах життя, вибори були підлягати йому і відповідальні за те, що відбувається у колоніях. Таке самоврядування зберігалося до 1871 р.

Зі збільшення кількості поселень було створено нову установу – Понаглядний комітет при іменних поселеннях Південного краю Росії (1818), який утримував усіма іменними колоніями у межах Херсонської, Катеринославської, Таврійської губерлій та Бессарабської області. Надійним інноваційним нарядом з губернськими управліннями, крім обслуговування колоній і сприяння веденню господарства, комітет мав контрольні, фискальні, поліцейські, судові і виправні функції. Підпорядковувався МВС, мавою МІІ (1837). Управління здійснювалося через три опікунські контори в Одесі, Катеринославі, Карсизьких (1818–1833), наглядних і виборних. Основною його діяльністю було прибутківське німці: Е. Гал, барон Ф. фон Росен, барон П. Местмакер, О. Гамм, Ф. фон Лизандер, В. фон Еггінгер. Комітет аналізував господарську діяльність колоній, для покращення керованості німецькими колоністами сприяв і новий знань у сфері ведення сільськогосподарства і розвитку ремесел видавав газету німецькою мовою (1846–1862).

Російські піддані німці-колоністи підлягали загальним нормам російського законодавства як державні селяни. Діючі законодавчі акти, що стосувалися життя колоній, увійшли до «Статуту про колонії іменності в імперії» (1857).

1871 р. прийняв радикальні зміни щодо статусу колоністів і перетворення їх управління: вони стали поселеннями-власниками, опікунські органи були скасовані, колоніальні округи розформовані, на їх території утворені волості, управління здійснювали губернські і повітові структури. До цього часу в трьох губерніях на казенних землях налічувалося понад 190 німецьких колоній і поселень на 150 тис. душ обох статей і майже стільки ж колоній на купувальні і орендних землях. У їхньому володінні було понад 1 млн десятин землі.

Den Kolonisten gewährten Rechte und Privilegien, das auf der Idee der fürsorglichen Betreuung errichtete besondere System der Kolonialverwaltung, förderten die Einrichtung und Entwicklung der Kolonien. Die Kolonisten standen unter fünfjähriger Aufsicht: der gewählten Amtsbereiter, der Aufseher, der Fürsorgebehörden, der Kirche, der allgemeinen staatlichen Behörden. Eine Gruppe von Kolonien bildete einen Kolonistenbezirk. Mitte des 19. Jahrhunderts gab es 16 deutsche und mennonitische Bezirke.

Für die Verwaltung wurde 1800 das Fürsorgekontor in Jekaterinoslaw eingerichtet. Seine Kompetenzen waren in der Instruktion von 1800 reglementiert. Der Schlesier Samuel Contenius wurde zum ersten Leiter des Kontors (1800–1818). Die Kolonien wurden verwaltet von Aufsehern, die dort ständig wohnten, und von den von der Obrigkeit bestätigten, aus den Reihen der besten Kolonisten gewählten Oberschulzen, Amtsbeisitzern, Dorfshulzen und Beisitzern. Ihre Tätigkeit war durch die Instruktion für die innere Einrichtung und Verwaltung der Kolonien reglementiert (1801), die 70 Jahre lang in Kraft war. In jeder Kolonie wurde ein Dorfamt mit einem Schulzen an der Spitze eingerichtet. In der Hauptkolonie eines Bezirkes gab es das Bezirksamt mit einem Oberschulzen. Ihnen oblag die Fiskal- und Polizeifunktionen, sowie die Regelung von weniger wichtigen Streitigkeiten zwischen den Kolonisten. Die Gewähr der wirtschaftlichen Prosperität sah man in der Disziplin und der Arbeitsamkeit, Arbeitsethos, Nachlässigen und Aufässigen drohte als Mählung für die Anderen, Bestrafung bis hin zur Körperstrafe, Entzug der Wirtschaft, Verbannung nach Sibirien, Ausweisung über die Landesgrenze. Die gewählten Amtsbereiter waren Vollstrecker der Entscheidungen der Kolonialverwaltung in allen Lebensbereichen, waren dieser gegenüber Rechenschaft schuldig und für alle Vorkommnisse in der Kolonie verantwortlich. Diese Selbstverwaltung hatte bis 1871 Bestand.

Mit dem Anwachsen der Anzahl der Siedlungen wurde eine neue Behörde, das Fürsorgekomitee für ausländische Ansiedler in Südrussland (1818), gegründet, das alle Ausländerkolonien in den Gouvernements Cherson, Jekaterinoslaw, Taurien und dem Gebiet Bessarabien verwaltete. Das Komitee hatte Vollmachten einer Gouvernementsverwaltung und war neben der Einrichtung der Kolonien und Förderung ihrer Entwicklung auch für deren Kontrolle, Abgaben, polizeiliche und gerichtliche Belange sowie den Strafverfolgung zuständig. Es unterstand dem Innenministerium, später dem Ministerium für Reichsdomänen (1837) und übte die Verwaltung mittels der Fürsorgekontore in Odessa, Jekaterinoslaw und Kauschany (1818–1833) sowie der Aufseher und gewählten Amtsbereiter aus. An seiner Spitze standen meistens Baltharndeutsche: E. Halm, Baron F. von Rosen, Baron P. Mestmacher, A. Hamm, F. von Lysander, W. von Ottinger. Das Komitee analysierte die wirtschaftliche Entwicklung der Kolonien und hat zur Verbeierung von neuen Kenntnissen über die Wirtschaftsförderung und die Entwicklung des Handwerks unter den Kolonisten eine Zeitung in deutscher Sprache herausgegeben (1846–1862).

Die deutschen Kolonisten unterlagen als russische Untertanen, wie andere Staatsbauern auch, den allgemeinen Normen der russischen Gesetzgebung. Gültende Gesetzesbestimmungen, die das Leben der Kolonien direkt betrafen, wurden in den „Verordnungen für die ausländischen Kolonien in Russland“ (1857) zusammengefasst.

Das Jahr 1871 brachte eine radikale Veränderung des Status der Kolonisten und einen Wandel ihrer Verwaltung mit sich: sie wurden zu Ansiedlern-Eigentümern, die Fürsorgebehörden wurden abgeschafft, die Kolonistenbezirke aufgelöst, auf deren Territorium Amtsbezirke (Wolost) geschaffen, die Verwaltung oblag den Gouvernements- und Bezirksbehörden. Zu dieser Zeit zählte man in 3 Gouvernements auf Staatsland mehr als 190 deutsche und mennonitische Kolonien mit einer Bevölkerung von 150 Tausend Seelen beiderlei Geschlechts und fast die gleiche Anzahl von Kolonien auf gekauftem und gepachtetem Land. In ihrem Eigentum waren mehr als 1 Mio. Desjatinen Land.

Стату для іменних колоній в Росії (1857), виданий німецькою мовою (1862).
 Verordnungen für die ausländischen Kolonien in Russland von 1857, 1862 veröffentlicht in deutscher Sprache

Будівля Понаглядного комітету в Одесі, побудована в середині XIX ст.
 Gebäude des Fürsorgekomitees in Odessa, errichtet Mitte des 19. Jh.

Квітання обласної бейшера колонії Ней-Фреденштат.
 Урожайний урожай при наступі на сонці, 1870.
 Bei Antritt gütetests Gebälles des Beisizers der Kolonie Neu-Fredenstat, Gouvernement Cherson, 1870

Fragment des Briefkopfes des Fürsorgekomitees, 1861

Fragment of the letterhead of the Fürsorgekomitee, 1861

ANKÜNDIGUNG.
 SACHWISSEN
 BESTIMMEN UND VERÄNDEREN
 VON DEN BEZIRKEN DER ANSIEDLER
 IN DER SÜDRUSSLAND.
 1857

Die Preße wird auf Befehl des Kaisers der Deutschen der Ukraine, von Kaiserlicher Unternehmung von Bundesministerium des Innern durch den Wahlbezirksrats „Landchaft für Transkaukasien“ durchgeführt.
 Bei der Deutschen der Ukraine
 Fürsorgekomitee

Die den Kolonisten gewährten Rechte und Privilegien und das besondere System der Kolonialverwaltung förderten die Einrichtung und Entwicklung der Kolonien. Eine Gruppe von Kolonien bildete einen Kolonistenbezirk. Mitte des 19. Jahrhunderts gab es 16 deutsche und mennonitische Bezirke. Für die Verwaltung wurde 1800 das Fürsorgekontor in Jekaterinoslaw eingerichtet. Der Schlesier Samuel Contenius wurde zum ersten Leiter des Kontors. Die Verwaltung wurde mittels der Fürsorgekontore in Odessa, Jekaterinoslaw und Kauschany ausgeübt. Die deutschen Kolonisten unterlagen, wie andere Staatsbauern, den allgemeinen Normen der russischen Gesetzgebung. 1871 wurden die Kolonisten zu Ansiedlern-Eigentümern, die Fürsorgebehörden wurden abgeschafft, die Kolonistenbezirke aufgelöst und auf deren Territorium Amtsbezirke (Wolost) geschaffen.

Перший номер газети «Співрозмовник для німецьких поселенців Південної Росії». 1846
 Erste Ausgabe der Zeitung „Unterhaltungsblatt für deutsche Ansiedler im südlichen Russland“. 1846

Надані колоністам права і привілеї, особлива система управління колоніями сприяли їх влаштуванню і розвитку. Група колоній складала колоністський округ. До середини XIX ст. існувало 16 німецьких і меннонітських округів. Для управління була створена опікунська контора у Катеринославі (1800). Першим керівником став сілезець Самуїл Контеніус. Управління здійснювалося через три опікунські контори в Одесі, Катеринославі, Каушанах. Німці-колоністи підлягали загальним нормам російського законодавства як і інші державні селяни. У 1871 році колоністи стали поселеннями-власниками, опікунські органи були скасовані, колоніальні округи розформовані, на їх території утворені волості.

Докладніше з інформацією можна ознайомитися за QR-кодом або [посиланням](#).
 Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

WOLHYNIEN ВОЛИНЬ

Nach 1770 begannen deutsche Handwerker in den Städten Koretz, Rowno, Tutschin, Dubno zu siedeln. Die erste evangelische Gemeinde und Kirche entstanden 1783 in Koretz. Deutsche Kolonien wurden in Wolhynien auf Ländereien von Gutsbesitzern gegründet, die mit Deutschen langfristige Pachtverträge schlossen. Nach der Agrarreform (1861) verließen zahlreiche Bauern die Besitzungen der Grundherren. An ihre Stelle kamen deutsche Bauern, die Land von Grundbesitzern kauften oder pachteten. Nach der Niederschlagung des polnischen Aufstands ließen sich Deutsche in der Umgebung von Schitomir und Nowograd-Wolynsk nieder. Die Russifizierungspolitik und die Verschlechterung der wirtschaftlichen Lage führten zu einem Wegzug der deutschen Bevölkerung. Während des Ersten Weltkrieges wurden die meisten Wolhyniendeutschen in östliche Regionen Russlands deportiert. Deutsche Behörden organisierten eine Umsiedlung landloser und landarmer Pächter vom besetzten Gebiet nach Deutschland. Plan der Mutterkolonien Annette und Josephine. F. Rink

Після 1770 р. німецькі ремісники почали селитися в містах Корець, Рівне, Тучин, Дубно. Перші євангелічна громада і церква виникли в Корці (1783). Німецькі колонії на Волині створювалися на землях поміщиків, які укладали з німцями довгострокові контракти на оренду ділянок. В результаті аграрної реформи (1861) селяни полишали поміщицькі володіння. Їх місця займали німецькі селяни, купуючи або орендуючи землю у поміщиків. Після придушення польського повстання німці осіли в околицях Житомира та Новограда-Волинського. Політика русифікації та економічне становище, що погіршувалося, призвели до відтоку німецького населення. У роки Першої світової війни більшість волинських німців було депортовано у східні райони Росії. Німецька влада організувала переселення безземельних і малоземельних орендарів до Німеччини.

ВОЛИНЬ

1. Німецькі колонії на Волині створювалися на землях поміщиків, які організували переселення і заснування колоній, укладаючи з ними довгострокові контракти на оренду ділянок. На землі магната Потоцького біля Беречина меншість німців заснували колонію Іоаннський Мікалам (1787), яка після розпаду Польщі опинилася в Росії. На початку XIX ст. на землі князя Яблоновського поблизу Острога меншість заснували Карлівське і Антоновське (Антонівка). Під Дубно осіли сім'ї поміщика Іоаннського. У 1816 р. переселенці з Помор'я під Новоград-Волинським заснували колонію Іоаннська та Анета. З 1833 р. був заснований ряд колоній, які склали Тучинську літературну громаду. Воночеські переселенці таємно у Вільнянці і Тучині. Поблизу Луцька німці в галіччезькі заснували Пінду і ряд інших колоній. Слесацькі лісоруби перемістилися у Червоногород Волині, працюючи за наймом на лісових ділянках. Лісові у 1850 р. вони обсяг лісороботок пішли на спад, вони перейшли до землеробського освоєння болювистих земель, на яких необхідно було проводити корчівання й осушення. Назви заснованих колоній: Колодочна, Луцька та Дубно. До 1860 р. більше 13 тис. меншій, лютеран і католиків з Пруссії і губерній, які стали російськими після поділу Польщі, переселилися на Волинь, заснувавши 139 колоній на орендованій землі.

2. Картина переселення. Ін. 1829 р. Музей Корнієвський замок, Варшава. Переселили на Корці. Са. 1820. Мисіоні Кошицького, Варшава

У результаті аграрної реформи (1861) селяни, які отримали особисту свободу, пошукали поміщицькі володіння. Їх місця займали німецькі селяни, купуючи або орендуючи землю у поміщиків. Після придушення польського повстання (1863) політика переселення Яблоновського з уряду в Росії, заснували так звані «нові колонії», а пізніше доміри колонії в Київській губернії. У 1884 р. поміщицькі володіння 93 тис. десятин, орендували 17 тис. десятин землі. З середини 1880-х рр. уряд Росії узяв обмеження на придбання іноземцями нерухомості 22-х заходів і підлегло захисні губернії. Після 1887 р. майже 25 тис. колоністів-підданців Пруссії – праймий російське підданство, 10 тис. переселилися до Брауншвейг (1890). До цього часу кількість німецького населення в Волинській губернії перевищила 155 тис. осіб.

Політика русифікації та економічне становище, що погіршувалося через короткострокові нестачку зарплати оренди землі, призвели до відтоку німецького населення. Після революції 1905 р. 14-20 тис. колоністів переселилися до земель іноземних землевласників у північній частині губернії (тис. осіб емігрували в США, Бразилію, Аргентину (1910-1912)). У пошуках землі колоністи німці переїхали до Сибіру та у степі. У 1903-1914 рр. у східній частині Германії повернулося понад 28 тис. осіб, що стали сільськогосподарськими робітниками. Через нестачу місць землероби займалися ще й ремісництвом. Ремісники ж, не маючи можливості продохвати себе результатами своєї праці, окрім ремесла займалися сільськогосподарством. На 1912 р. у Волинській губернії було 987 німецьких колоній, не враховуючи інших населених пунктів, де також проживали німці. На 1914 р. німецьке населення губернії нараховувало 209 728 осіб.

У роки Першої світової війни німецька влада організувала переселення безземельних і малоземельних орендарів до Германії. Поширювалося це залученням необхідних для неї сільськогосподарських робітників. На міжнародних переговорах у Бреслі-Литовську важливу роль відігравало намір зберегти етнічних німців від дискримінації у майбутньому, надаючи їм право безперешкодного переселення до Германії. Станом на 1 серпня 1918 р. у свої села повернулося майже 160 тис. волинських німців, депортованих у східні та західні губернії Росії. Але такі будинки і господарства були або зруйновані, або зайняті більшовиками. Після листопадової революції в Берліні (1918) переселення до Германії на основі Бреслі-Литовського миру стало неможливим, а після завершення радянсько-польської війни (1920-1921) частини Волині стала польською.

8. Заснований паспорт селянина М. Фішера, який емігрував до Брауншвейг, Житомир, 1913. Приватний архів нападків

Резерв для них в Бразилію емігрували Бауер М. Фішер, Штомір, 1913. Річниця до 100-ліття

9. Колонія Штомір (Волинська-Волинський повіт), Почаїв, XX ст. Скульптура пам'ятника-білому, історична Колонія Штомірська (Бразилі-Волынська), початок 20-х рр. Історичний музей Волинієв с. В. Вішеншайд

10. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

11. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

12. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

WOLHYNIEN

Nach 1770 begannen deutsche Handwerker in den Städten Koretz, Rowno, Tutschin, Dubno zu siedeln und gründeten dort Weberkolonien. Die erste evangelische Gemeinde und Kirche entstanden 1783 in Koretz. Gemeindeglieder waren deutsche Handwerker, die von Grafen Czartoryski für die Arbeiten in der Porzellan-Manufaktur angeworben wurden. Die Anzahl der Handwerker und Arbeiter schwankte zwischen 300 und 1.000 Personen pro Jahr.

Deutsche Kolonien wurden in Wolhynien auf Ländereien von Gutsbesitzern gegründet, die Umsiedlung und Niederlassung der Kolonisten organisierten und mit ihnen langfristige Pachtverträge schlossen. Auf dem Land der Magnaten Potocki nahe Berdytschiv haben Memnonten die Kolonie Deutsch-Michail (1787) gegründet, die nach den Teilungen Polens zu Russland gehörte. Anfang des 19. Jh. haben Memnonten auf den Ländereien des Fürsten Jablonowski nahe Ostrog Karlowitz und Antoniewitz (Antonowka) gegründet. In der Nähe von Dubno siedelten sich schlesische Hofhändler an (Winzenteika). 1816 gründeten Umsiedler aus Pommern nahe Nowograd-Wolynsk die Kolonien Josefine und Annette. Ab 1833 wurde eine Reihe von Kolonien gegründet, welche die Tutschiner Gemeinde bildeten. Nach Wilnjanka und Tutschin begann der Zuzug von Webern. In der Nähe von Lutzk gründeten Schwaben aus Galizien Andis und eine Reihe anderer Kolonien. Die schlesischen Hofhändler (Schabslager) zogen in Wolhynien immer, indem sie sich im Holzschlag verdienten. Erst gegen 1850, als die Hofhändlerarbeiten abnahmen, gingen sie zur landwirtschaftlichen Nahrungsmittelherstellung von Moosland über, das gedüngt und entwässert werden musste. Sie gründeten Kolonien nahe Wladimir, Lutzk und Dubno. Vor 1860 siedelten über 13 Tausend Memnonten, Lutheraner und Katholiken aus Preußen und Gouvernementen, die nach den Teilungen Polens zu Russland gehörten, nach Wolhynien über und gründeten 139 Kolonien auf Pachtland.

Platz der Mutterkolonien Annette und Josephine. F. Rink

Nach der Agrarreform (1861) haben zahlreiche Bauern, die ihre persönliche Freiheit erlangten, die Besitzungen der Grundherren verlassen. An ihre Stelle rücken nicht selten deutsche Bauern nach, die Land von Grundbesitzern kaufen oder pachten. Nach der Niederschlagung des polnischen Aufstands (1863) hat sich der Zuzug von Umsiedlern von Jahr zu Jahr verstärkt. Deutsche ließen sich in der Umgebung von Schitomir und Nowograd-Wolynsk nieder, gründeten dort die sog. Waldkolonien, später auch Tochterkolonien im Gouvernement Kiew. 1884 besaßen deutsche Ausländer 93 Tausend Desjatinen Land und pachteten 17 Tausend Desjatinen. Ab Mitte der 1880-er Jahre führte die russische Regierung in 22 West- und Südwestgouvernements Einschränkungen beim Erwerb von Immobilien durch Ausländer ein. Nach 1887 wurden fast 25 Tausend Kolonisten, die preußische Untertanen waren, zu russischen Untertanen. 10 Tausend wanderten 1890 nach Brasilien aus. Zu dieser Zeit zählte die deutsche Bevölkerung des Gouvernements Wolhynien mehr als 155 Tausend Personen.

10. Niemeцьке подорож'я з німцями для Волині колоніста колоніста Ано-Іануца, (Тучинський повіт). Почаїв, XX ст. Німецьке Габеліт містечко для Волиніні Залісчанам (Колобоє Аб-Сепот, Бразилі-Лук). Початок 20-х рр.

11. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

12. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

13. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

14. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

15. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

16. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

17. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

18. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

19. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

20. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

21. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

22. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

23. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

24. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

25. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

26. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

27. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

28. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

29. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

30. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

31. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

32. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

33. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

34. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

35. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

36. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

37. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

38. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

39. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

40. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

41. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

42. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

43. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

44. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

45. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

46. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

47. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

48. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

49. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

50. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

51. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

52. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

53. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

54. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

55. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

56. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

57. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

58. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

59. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

60. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

61. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

62. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

63. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

64. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

65. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

66. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

67. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

68. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

69. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

70. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

71. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

72. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

73. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

74. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

75. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

76. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

77. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

78. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

79. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

80. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

81. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

82. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

83. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

84. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

85. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

86. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

87. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

88. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

89. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

90. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

91. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

92. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

93. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

94. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

95. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

96. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

97. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

98. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

99. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

100. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

101. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

102. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

103. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

104. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

105. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

106. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

107. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

108. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

109. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

110. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

111. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

112. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

113. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

114. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

115. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

116. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

117. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

118. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

119. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

120. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

121. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

122. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

123. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

124. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

125. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

126. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

127. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

128. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

129. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

130. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

131. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

132. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

133. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

134. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

135. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

136. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

137. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

138. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

139. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

140. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

141. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

142. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

143. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

144. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

145. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

146. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

147. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

148. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

149. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

150. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

151. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

152. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

153. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

154. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

155. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

156. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

157. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

158. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

159. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

160. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

161. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

162. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

163. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

164. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

165. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

166. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

167. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

168. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

169. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

170. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

171. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

172. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

173. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька сина, сина і конової). Почаїв, XX ст.

174. Типовий будинок німецького колоніста на Волині (названий одним з іменів батька

LANDWIRTSCHAFT СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО
LANDWIRTSCHAFT

1. Masterwirtschaft von J. Cornies im Vorwerk Juschanlee, Mitte 19. Jh.

Die Entwicklung aller Landwirtschaftszweige in den Kolonien wurde durch speziell dafür gegründete Gesellschaften (1830er Jahre) und Musterwirtschaften gefördert, die Neuerungen getestet und eingeführt haben. Besonders erfolgreich betrieb die vielseitige Agrarkultur auf seinen Vorwerken Juschanlee und Tschitschenak im Gouvernement Taurien der Mennonite Johann Cornies.

Je nach regionalen und örtlichen Gegebenheiten haben die deutschen Kolonisten:

- Ackerbau, Viehzucht (rote deutsche Kuh, Pferde), Schafzucht (Merinoschafe), Weinbau, Obstbau, Seidenzucht usw. betrieben;
- erfolgreich neue Getreidesorten, Viehrassen, Methoden der Bodenbearbeitung (Drei- und Vierfeldwirtschaft) und der Schädlingsbekämpfung eingeführt;
- in Baumschulen verschiedene Arten von Obst- und Waldbaumarten gezogen und Windschutzstreifen angelegt;
- technische und Futterkulturen (Kartoffel, Tabak, Sesam, Sonnenblumen, Mais, Kürbisse) angebaut;
- landwirtschaftliche Geräte verbessert.

Розвитку всіх галузей сільськогосподарського господарства в колоніях сприяли спеціально утворені для його поліпшення товариства (1830-ті рр.) і зразкові господарства, які випробовували і впроваджували нововведення. Особливо успішно віні багатогалузеве господарство на хуторах Юшанні та Ташітшак у Таврійській губернії менноніти Йоганн Корніс.

Відповідно до регіональних і місцевих умов німці-колоністи:

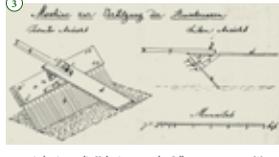
- займалися хліборобством, скотарством (червона німецька корова, коні), вівчарством (меріносів), виноградарством, садівництвом, шовківництвом та ін.;
- успішно вводили нові сорти зернових, породи худоби, методи обробки землі (три- і чотирипольні) й боронили зі шкідниками;
- розводили у розсадниках різні породи фруктових і лісових дерев, насаджували лісовозащитні смуги;
- вводили технічні та кормові культури (картоплю, тютюн, кукурудзу, соншник, кукурудзу, гарбузи);
- удосконалювали сільськогосподарські знаряддя.

Розвитку всіх галузей сільськогосподарського господарства в колоніях сприяли спеціально утворені для його поліпшення товариства (1830-ті рр.) і зразкові господарства, які випробовували і впроваджували нововведення. Особливо успішно віні багатогалузеве господарство на хуторах Юшанні та Ташітшак у Таврійській губернії менноніти Йоганн Корніс.

2. J. Cornies (1789-1848). Porträt von T. Vogt, 1825.
3. Cornies (1789-1848). Zeichnung von T. Vogt, 1825.

3. Пристрій для знищення сарани, сконструйований меннонітами, 1855. Державний архів Одеської області
Von Mennoniten konstruierte Vorrichtung zur Vertilgung der Heuschrecken, 1855. Staatliches Gebietsarchiv Odessa

4. Худоба на пасіці (Олександрівська, Таврійська губернії), 1918
Weidende (Alexanderfeld, Gouvernement Taurien), 1918

5. Після періоду адаптації колоністи перейшли від самозабезпечення до товарного виробництва та постачання продуктів на ринки сусідніх міст. Борошно, крупи, соняшникова олія і вершкове масло, хрещаві, яблука, мідні напої, вино, аркаша, овес, мило, сівяки та ін. вироблялися у промислових обсягах. На виставках і ярмарках вони часто здобували нагороди. Попит на них зростає. Дрібні виробничі заводи і фабрики колоністів і меннонітів швидко модернізувалися, будувалися нові сучасні промислові підприємства.

6. Шароку популярність здобув влітку агропромислового господарства, у т. ч. «шурового арахісу» Леопольда Кюніса (Гроссвендська військової губернії, Тува Харківської губернії), зразкове господарство барона Федора фон Штейнгеля на Воляні, маєток сьвей Фальс-Фейн, Петра Діка, Івана Вібе у Таврійській губернії.

7. Урожай гарбузів (Кайзерталь, Таврійська губернія), початок XX ст. (Троїтане ім. Gouvernement Kiev, Guly im Gouvernement Charlou), das Musterhändigt des Barons Theodor von Steinhil in Wohltsien und die Wirtschaften der Familien von Falz-Fein, Peter Dück, Johann Wiebe im Gouvernement Taurien.

8. Урожай гарбузів (Кайзерталь, Таврійська губернія), початок XX ст. Kürbisernte (Kaisertal, Gouvernement Taurien), Anfang 20. Jh.

9. Зведення у 1893 р. паровий млин Г. Нібура (Шенвізе, Катеринославська губернія). У 1900 р. виробив борошна на 360 тис. руб. Von H. Niebuhr in Schönwiese, Gouvernement Jekaterinoslaw, errichtete Dampfmuhle. 1900 produzierte sie Mehl für 360 Tausend Rubel.

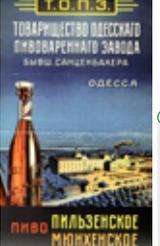

10. Зведення у 1893 р. паровий млин Г. Нібура (Шенвізе, Катеринославська губернія). У 1900 р. виробив борошна на 360 тис. руб. Von H. Niebuhr in Schönwiese, Gouvernement Jekaterinoslaw, errichtete Dampfmuhle. 1900 produzierte sie Mehl für 360 Tausend Rubel.

11. Товариство одеського пивоварного заводу. Реклама пивоварного заводу, побудованого В. Сампелбахером в Одесі. Початок XX ст. Werbung der von W. Sampebacher in Odessa errichteten Brauerei. Anfang 20. Jh.

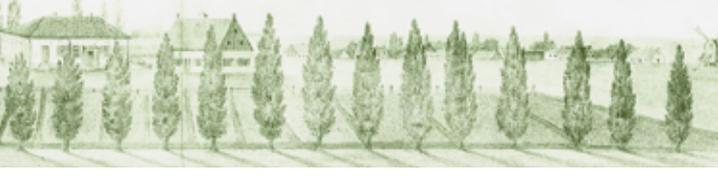
12. Традиція розведення червоної німецької корови продовжується і у XX ст. Die Tradition der Züchtung der roten deutschen Kuh wurde auch im 20. Jh. fortgesetzt.

13. ОДЕССКАЯ ПЛЕМЕННАЯ КНИГА КРАСНОГО НЕМЕЦКОГО (КОЛОНИСТСКОГО) СКОТА

14. The Projekt wird auf Initiative des Rates der Deutschen der Ukraine, mit finanzieller Unterstützung vom Bundesministerium des Innern durch den Wahlleitungsstab „Landchaft für Entwicklung“ durchgeführt.
Konvention auf Seite 10, Absatz 10a. Kolonisten der Ukraine, Olga Endlich

15. Die Projekt wird auf Initiative des Rates der Deutschen der Ukraine, mit finanzieller Unterstützung vom Bundesministerium des Innern durch den Wahlleitungsstab „Landchaft für Entwicklung“ durchgeführt.
Konvention auf Seite 10, Absatz 10a. Kolonisten der Ukraine, Olga Endlich

Die Entwicklung aller Landwirtschaftszweige in den Kolonien wurde durch speziell dafür gegründete Gesellschaften (1830er Jahre) und Musterwirtschaften gefördert. Nach einer Anpassungsperiode gingen die Kolonisten von der Selbstversorgung zur Warenproduktion und der Belieferung der naheliegenden Städte über. Der deutsche Landbesitz weitete sich über Jahrzehnte aus, aber um die Wende vom 19. zum 20. Jahrhundert ging er im Schwarzmeergebiet zum Teil zurück.

Пристрій для знищення сарани, сконструйований меннонітами, 1855. Державний архів Одеської області
Von Mennoniten konstruierte Vorrichtung zur Vertilgung der Heuschrecken, 1855. Staatliches Gebietsarchiv Odessa

Розвитку всіх галузей сільського господарства в колоніях сприяли спеціально утворені для його поліпшення товариства (1830-ті рр.) і зразкові господарства. Після періоду адаптації колоністи перейшли від самозабезпечення до товарного виробництва та постачання продуктів на ринки сусідніх міст. Німецьке землеволодіння розширювалося протягом десятиліть, але на рубежі XIX–XX ст. у Причорномор'ї воно частково скоротилося.

Урожай гарбузів (Кайзерталь, Таврійська губернія). Початок XX ст. Kürbisernte (Kaisertal, Gouvernement Taurien). Anfang 20. Jh.

Зведений у 1893 р. паровий млин Г. Нібура (Шенвізе, Катеринославська губернія). У 1900 р. виробив борошна на 360 тис. руб. Von H. Niebuhr in Schönwiese, Gouvernement Jekaterinoslaw, errichtete Dampfmuhle. 1900 produzierte sie Mehl für 360 Tausend Rubel.

Докладніше з інформацією можна ознайомитись за QR-кодом або [посиланням](#).
Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

INDUSTRIE ПРОМИСЛОВІСТЬ

ПРОМИСЛОВІСТЬ
INDUSTRIE

1. Реклама машинобудівного і чавуноливарного заводу інженера Е. Боссе (Юзівка, Катеринославська губернія). Початок ХХ ст.

2. Ілюстрований каталог землеробських знарядь і знарядь заводу Я. Нібура (Нью-Йорк, Катеринославська губернія). Початок ХХ ст.

3. Рахунок механічного і чавуноливарного заводу «Нібура» (Нью-Йорк, Катеринославська губернія). 1885.

Інтенсивний розвиток землеробства у другій половині ХІХ ст. супроводжувався постійно зростаючим попитом на сільськогосподарську техніку. Будівництво залізниць і облаштування портів на Чорному та Азовському морях зумовили значне збільшення вантажокопівки і прискорення індустріалізації. Регіональні і всеросійські виставки та ярмарки сприяли запровадженню інновацій та розширенню ринків збуту.

4. Ливарний цех на чавуноливарному і механічному заводі інженера Я. Нібура (Нью-Йорк, Катеринославська губернія). Початок ХХ ст.

Прикладом успішного переходу від кустарного виробництва до промислового можуть слугувати заводи сільськогосподарських знарядь Я. Гена в Одесі, що до 1911 р. стали найбільшими підприємствами такого типу (80 тис. пугів і 43 500 машин та інших знарядь на рік).

Ернст Мельгозе винайшов дoppelhelmschen пуг, у 1876 р. вивіз його на своєму заводі в Харкові першу молотарку (1912 р. – 23 тис. молотарок), удосконалив радичні сівалки.

Механічний, літніше машинобудівний і чавуноливарний завод Едуарда Боссе в Юзівці виробляв обладнання для підприємств: зупиняючі машини, лебідки, насоси, вентилятори, катки, парові котли, поворотні кола, валонетки, бурові інструменти. Його продукція сприяла розвитку сільської промисловості.

Промислові підприємства створювалися не тільки у великих містах, а й у колоніях. На 1900 р. у Катеринославській губернії у меншості було 128 підприємств (металобробка та машинобудування, будівельні матеріали, борошномельні і друкарні машини, переробка інших сільськогосподарських продуктів та ін.). У 1912 р. підприємства металобробки і машинобудування, що належали місцевим і германскої походження німцям, налічували в губернії: Катеринославській – 24, Київській – 18, Таврійській – 17, Харківській – 10, Херсонській – 36.

5. Продукція заводу Я. Нібура (Нью-Йорк, Катеринославська губернія). Початок ХХ ст.

Die intensive Entwicklung des Ackerbaus in der 2. Hälfte des 19. Jh. hatte eine ständig wachsende Nachfrage nach Landwirtschaftstechnik zur Folge. Der Eisenbahnbau und der Ausbau der Häfen am Schwarzen und Asowschen Meer führten zu einem bedeutenden Anwachsen des Güterverkehrs und zur Beschleunigung der Industrialisierung. Regionale und allrussische Ausstellungen und Messen begünstigten die Einführung von Innovationen und die Ausweitung der Absatzmärkte.

Als Beispiel für den erfolgreichen Übergang von Werkstätten zur industriellen Produktion können die Hübner-Werke für landwirtschaftliche Geräte in Odessa dienen, die 1911 zu den größten ihrer Branche wurden (80 000 Pflüge und 43 500 andere Werkzeuge und Landmaschinen pro Jahr).

Ernst Melgose entwickelte einen doppelhelmschen Pflug, baute in seinem Werk in Charkow 1876 seine erste Dreschmaschine (1912 – 23 000 Dreschmaschinen) und verbesserte Reihensämaschinen.

Das mechanische, später Maschinenbauwerk und Gießerei von Eduard Bosse in Jusiwka produzierte Ausrüstung für Untertagearbeiten: Kohleheber, Lastwinden, Pumpen, Ventilatoren, Förderkörbe, Dampfkessel, Wendeplatten, Förderwagen, Bohrinstrumente. Seine Erzeugnisse haben zur Entwicklung des Kohlebergbaus beigetragen.

Industrieunternehmen wurden nicht nur in großen Städten, sondern auch in Kolonien gegründet. 1900 gab es im Gouvernement Ekaterinoslaw 128 manufakturielle Betriebe (Metallbearbeitung und Maschinenbau, Baustoffe, Getreide- und Göttermühlen, Verarbeitung anderer Agrarprodukte, Herstellung von Pferdewagen und Kutschen usw.). 1912 gab es im Bereich Metallbearbeitung und Maschinenbau in den Gouvernements Ekaterinoslaw 24, Kiew 18, Taurien 17, Charkow 10 und Cherson 36 Betriebe russischer, deutscher und schlesischer Deutscher.

6. Реклама заводу сільськогосподарських знарядь Е. Мельгозе (Харків). Початок ХХ ст.

7. Статут акціонерного товариства машинобудівного заводу «Нібура» (Нью-Йорк, Катеринославська губернія). 1912.

8. Коштовий союзний і плавильний завод кузнець М. Ріхтера (Кіровоградська губернія). Початок ХХ ст.

Реклама чавуноливарного заводу Е. Гольфанда (Софія, Катеринославська губернія). Початок ХХ ст.

9. Реклама чавуноливарного заводу Е. Гольфанда (Софія, Катеринославська губернія). Початок ХХ ст.

10. Реклама чавуноливарного заводу Я. Нібура (Нью-Йорк, Катеринославська губернія). Початок ХХ ст.

11. Реклама чавуноливарного заводу Я. Нібура (Нью-Йорк, Катеринославська губернія). Початок ХХ ст.

12. Реклама чавуноливарного заводу Я. Нібура (Нью-Йорк, Катеринославська губернія). Початок ХХ ст.

Die intensive Entwicklung des Ackerbaus in der 2. Hälfte des 19. Jh. hatte eine ständig wachsende Nachfrage nach Landwirtschaftstechnik zur Folge. Der Eisenbahnbau und der Ausbau der Häfen am Schwarzen und Asowschen Meer führten zur Beschleunigung der Industrialisierung. Industrieunternehmen wurden nicht nur in großen Städten, sondern auch in Kolonien gegründet.

Реклама машинобудівного і чавуноливарного заводу інженера Е. Боссе (Юзівка, Катеринославська губернія). Початок ХХ ст.

Реклама des Maschinenbau- und Eisengießereiwerts des Ingenieurs E. Bosse (Jusiwka, Gouvernement Ekaterinoslaw). Anfang 20. Jh.

Інтенсивний розвиток землеробства у другій половині ХІХ ст. супроводжувався постійно зростаючим попитом на сільськогосподарську техніку. Будівництво залізниць і облаштування портів на Чорному та Азовському морях зумовили значне прискорення індустріалізації. Промислові підприємства створювалися не тільки у великих містах, а й у колоніях.

Ливарний цех на чавуноливарному і механічному заводі інженера Я. Нібура (Нью-Йорк, Катеринославська губернія). Початок ХХ ст.

Eisengießerei des Graugießerei- und Maschinenbauwerks von Ja. Niebuhr (New-York, Gouvernement Ekaterinoslaw). Anfang 20. Jh.

Продукція заводу Я. Нібура (Нью-Йорк, Катеринославська губернія). Початок ХХ ст.

Erzeugnisse des Werks Ja. Niebuhr (New-York, Gouvernement Ekaterinoslaw). Anfang 20. Jh.

Докладніше з інформацією можна ознайомитись за QR-кодом або [посиланням](#).
Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

ASKANIA NOVA АСКАНІЯ-НОВА

Das Naturschutzgebiet Askania Nova wurde 1828 vom F.E. Falz-Fein auf Ländereien gegründet, die früher dem Herzog von Anhalt-Cöthen gehörten. Zuerst wurde auf dem Gut ein Freigehege für wilde Tiere errichtet. Danach wurden ein botanischer Garten und ein Zoo angelegt. Das Gut wurde durch Erfolge bei der Zucht von Schafen, Rindern, Pferden, Kamelen u.a. bekannt. F.E. Falz-Fein begann als erster in Europa Przewalski-Pferde zu halten, wodurch er sie vom Aussterben bewahrte. Nach der Revolution wurde das nationalisierte Askania Nova zu einem volkseigenen Naturschutzpakt erklärt (1919), was es jedoch nicht vor Plünderung und Zerstörung während des Bürgerkrieges bewahrte. Das Naturschutzgebiet blieb jedoch erhalten und wurde in das Weltnetz der Biosphärenreservate der UNESCO aufgenommen. Heute ist das F.E. Falz-Fein-Biosphärenreservat im Gebiet Cherson ein Naturschutz- und Forschungskomplex.

Герб дворян Фальц-Фейн. 1915
Wappen der Adligen Falz-Fein. 1915

Заповідник Асканія-Нова був заснований герцогом Ангальт-Кетенським (1828) і придбаний Ф. Й. Фейном (1856). Спочатку в маєтку були зведені вольєри для утримання диких тварин. Потім був закладений ботанічний сад і зоопарк. Сам маєток славився успіхами в розведенні овець, великої рогатої худоби, коней, верблюдів та ін. Ф. Е. Фальц-Фейн першим в Європі зайнявся утриманням коней Пржевальського, чим врятував їх від вимирання. Після революції націоналізовану Асканію-Нову проголосили народним заповідним парком (1919), що, однак, не вберегло її від розграбування і руйнування під час громадянської війни. Однак заповідник був збережений і включений до Міжнародної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО. Сьогодні Біосферний заповідник «Асканія-Нова» ім. Ф. Е. Фальц-Фейна в Херсонській області є природоохоронним та науково-дослідним комплексом.

АСКАНІЯ-НОВА

«Асканійське диво», «Рай у степу», «Райський оазис», «Маленька Африка»... Якими тільки заголовками порівняв його і епітетами не надієть чудове творіння природи і людини, унікальний заповідний куточок на півдні України – Асканія-Нова!

Засновник заповідника Фрідріх Едуардович Фальц-Фейн був нащадком німецького колоніста Йогана Георга Фейна, який прибув в Саксонію до Катерини Саски (1807). Його син Фрідріх Фейн до середини XIX ст. утримував 400 тис. овець, які щорічно давали 100 тис. пудів вовни. Його онука володіли вже 750 тис. голів. Постійно розширюючи володіння для розведення шерстоносних, Ф. Й. Фейн перунав в урду герцога Ангальт-Дессау німецьку колонію Асканія-Нова в Таврійській губернії. Після його смерті родину, що залишилася без нащадків чоловічої статі, було надано право з'єднати приватні Фальц і Фейн (Фальц-Фейн). Мати Фрідріха Едуардовича – унітинська підприємиця Софія Богданівна Фальц (Фальц-Фейн), урод. Кнаф (1835–1920), заснувала порт Херсон (1897), через який вивозилося зовнішнє зерно – мастива Фальц-Фейна, а також пароплавство в Одесі і ряд підприємств у Преображенні, Дюбіно, Одесі. Крім господарювання, землевласники Фальц-Фейн займалися благодійністю, громадською та політичною діяльністю. Вони були зведені в спадкове дворянство Російської імперії (1914).

Асканія-Нова, заснована герцогом Ангальт-Кетенським (1828) і придбана Ф. Й. Фейном (1856), у результаті опинилася в володінні його правнука. Закладивши Фрідріха Едуардовича природою підтримали бальні, змінив в маєтку вольєри для утримання диких тварин. Тут був закладений ботанічний сад і зоопарк (1887). Сам маєток славився успіхами в розведенні овець, великої рогатої худоби, коней, верблюдів та ін. Тут постійно займалися поліпшенням породи і дослідженням і штучного скрещування різних порід. У 1898 в Асканії оповістили про відкриття приватного заповідника. Згодом в його межах були організовані зоостанція (1910), наукова бібліотека, музей, відкритося відділення Петербурзької сільськогосподарської академії з агрономією (1916). Ф. Е. Фальц-Фейн першим в Європі зайнявся утриманням коней Пржевальського (1899), чим врятував їх від вимирання. Він першим у Російській імперії заснував не тільки естетичний, але і науковий заклад для акліматизації та селекції флори і фауни на заповідних землях державного степу. Його дітище привертало увагу громадськості і вчених різних країн.

3. Реконструкція Асканія-Нова. Проект Софії Фальц-Фейн в Одесі і Дюбіно. 1913

4. Герб дворян Фальц-Фейн. 1915

5. Асканія-Нова. Початок XX ст. Асканія-Нова. Аerial 20 th.

6. План Асканії-Нової. 1920

Після революції націоналізовану Асканію-Нову проголосили народним заповідним парком (1919), що, однак, не вберегло її від розграбування і руйнування під час громадянської війни. Після революції націоналізовану Асканію-Нову проголосили народним заповідним парком (1919), що, однак, не вберегло її від розграбування і руйнування під час громадянської війни. Однак заповідник був збережений і включений до Міжнародної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО (1984). В незалежній Україні він отримав ім'я свого засновника (1994). Сьогодні Біосферний заповідник «Асканія-Нова» ім. Ф. Е. Фальц-Фейна в Херсонській області є природоохоронним та науково-дослідним комплексом. Його площа понад 33 тис. га, з яких абсолютна зона цінного степу, якого ніколи не торкався плуг, займає більше 11 тис. га, зона антропогенних ландшафтів – понад 15 тис. га. Різні види копитих складають 70% розповсюдження. У степу зустрічаються сайгани, буйвол, антилопи, лисиці, вовки, коні Пржевальського, бізон, олені. Давно вже відомою, немов біблійний оазис із мешканцями Ноевого ковчегу, який вивів на суходіл, опинився в українському степу...

7. Вих на приватного Крестин української породи, агрономів і господарств Фальц-Фейна. 1896

8. Меринська в Асканії-Новій. 1930

9. Мешканці заповідника

10. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

11. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

12. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

13. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

14. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

15. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

16. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

17. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

18. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

19. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

20. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

21. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

22. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

23. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

24. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

25. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

26. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

27. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

28. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

29. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

30. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

31. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

32. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

33. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

34. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

35. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

36. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

37. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

38. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

39. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

40. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

41. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

42. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

43. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

44. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

45. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

46. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

47. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

48. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

49. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

50. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

51. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

52. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

53. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

54. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

55. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

56. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

57. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

58. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

59. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

60. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

61. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

62. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

63. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

64. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

65. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

66. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

67. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

68. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

69. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

70. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

71. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

72. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

73. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

74. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

75. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

76. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

77. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

78. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

79. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

80. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

81. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

82. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

83. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

84. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

85. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

86. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

87. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

88. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

89. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

90. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

91. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

92. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

93. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

94. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

95. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

96. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

97. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

98. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

99. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

100. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

101. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

102. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

103. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

104. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

105. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

106. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

107. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

108. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

109. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

110. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

111. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

112. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

113. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

114. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

115. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

116. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

117. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

118. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

119. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

120. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

121. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

122. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

123. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

124. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

125. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

126. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

127. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

128. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

129. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

130. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

131. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

132. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

133. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

134. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

135. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

136. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

137. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

138. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

139. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

140. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

141. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

142. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

143. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

144. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

145. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

146. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

147. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

148. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

149. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

150. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

151. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

152. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

153. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

154. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

155. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

156. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

157. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

158. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

159. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

160. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

161. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

162. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

163. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

164. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

165. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

166. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

167. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

168. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

169. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

170. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

171. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

172. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

173. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

174. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

175. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

176. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

177. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

178. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

179. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

180. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

181. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

182. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

183. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

184. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

185. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

186. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

187. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

188. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

189. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

190. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

191. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

192. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

193. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

194. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

195. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

196. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

197. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

198. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

199. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

200. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

201. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

202. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

203. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

204. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

205. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

206. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

207. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

208. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

209. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

210. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

211. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

212. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

213. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

214. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

215. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

216. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

217. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

218. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

219. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

220. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

221. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

222. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

223. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

224. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

225. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

226. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

227. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

228. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

229. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

230. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

231. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

232. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

233. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

234. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

235. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

236. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

237. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

238. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

239. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

240. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

241. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

242. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

243. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

244. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

245. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

246. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

247. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

248. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

249. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

250. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

251. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

252. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

253. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

254. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

255. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

256. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

257. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

258. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

259. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

260. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

261. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

262. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

263. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

264. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

265. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

266. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

267. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

268. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

269. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

270. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

271. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

272. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

273. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

274. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

275. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

276. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

277. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

278. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

279. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

280. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

281. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

282. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

283. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

284. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

285. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

286. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

287. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

288. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

289. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

290. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

291. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

292. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

293. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

294. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

295. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

296. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

297. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

298. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

299. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

300. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

301. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

302. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

303. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

304. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

305. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

306. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

307. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

308. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

309. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

310. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

311. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

312. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

313. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

314. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

315. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

316. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

317. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

318. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

319. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

320. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

321. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

322. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

323. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

324. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

325. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

326. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

327. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

328. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

329. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

330. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

331. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

332. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

333. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

334. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

335. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

336. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

337. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

338. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

339. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

340. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

341. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

342. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

343. Біля вольєру в Асканії-Новій. 1915

344. Біля вольєру в Асканії-Новій. 19

BAUWESEN БУДІВНИЦТВО

Die Verbreitung westlicher Erfahrungen im Bauwesen in ukrainischen Landen geschah im Mittelalter durch ausländische, darunter auch deutsche Fachleute. Mit dem Verlust von Verteidigungsbestimmungen der Schlossanlagen begann im 18. Jh. die Umorientierung auf rein zivile Ausrichtung des Schlösserbaus und der Umbau alter Schlösser und Paläste. Eine Sonderrolle spielten bei der Anlage von Schloss- und Parkensembles Landschaftsarchitekten, Gärtner, Ingenieure. Ein ästhetisch herausragendes Objekt ist der einzigartige Sophienpark (Uman). Aus dem Ausland eingeladene Baufachleute dienten in verschiedenen Behörden und spielten eine bedeutende Rolle im Städtebau. Einzigartige Befestigungsanlagen sind die in der zweiten Hälfte des 19. Jh. nach Projekten des Militäringenieurs Eduard Totleben errichteten Festungen.

План фортеці і міста Кам'янець-Подільський. Н. Де Фер. Париж, 1691
Plan der Festung und der Stadt Kamjanez-Podil'skij. N. De Fer. Paris, 1691

Поширення на українські землі західного досвіду будівництва здійснювалося за участі іноземних спеціалістів, у т. ч. німецького походження. Із втратою замковими комплексами оборонних функцій з XVIII ст. починається переорієнтація на суто світський характер палацової архітектури і перебудова старих замків і палаців. Особлива роль при формуванні палацово-паркових ансамблів зіграли ландшафтні архітектори, садівники, інженери. Видатним естетичним об'єктом є унікальний Софіївський парк в Умані. Запрошені з-за кордону фахівці будівельної справи служили в різних відомствах і відіграли значну роль у містобудуванні. Дійсно унікальними фортифікаційними спорудами другої половини XIX ст. є фортеці за проектами військового інженера Едуарда Тотлебена.

БУДІВНИЦТВО

Поширення на українські землі західного досвіду будівництва фортець, замків, цивільних, культурних, гідротехнічних і дорожніх споруд у Середньовіччя здійснювалося за участі іноземних військових інженерів, архітекторів, будівельників, у т. ч. німецького походження. Згадаймо про Німецькі ворота у Львові відомістю до XIII ст. Найважливішим німецьким громадянином міста згодом поповнювався для них будівель. Так, до спорудження Латинського костелу у Львові в XIV-XV ст. призначили міського будівельника Петер і Ганс Штеттер. Військово-технічні нововведення, які використовувалися Тевтонським орденом, зокрема елементи військової архітектури, з успіхом запроваджувалися у галицько-волинських землях.

На Подолі значну роль у відбудові татарських і турецьких палаців на Замку відіграла Кам'янець-Подільська фортеця. У середині XVI ст. фортифікаційними роботами і реконструкцією в ній керував німець Гюб Бретфус; на початку XVII ст. фортифікатор Теодор Шомберг очолював будівництво бастіонів Нової фортеці. Означено було опрацювати планів оборонних споруд і місто. Військової інженер Фрідрих Гейманн, який розробив проект фортифікаційних перетворень Львова (1635), відомий на Дніпрі фортецю Козаків і керував збудованим її (1639).

Дійсно унікальними фортифікаційними спорудами другої половини XIX ст. є фортеці за проектами військового інженера Едуарда Тотлебена, який мав на меті зробити їх неоготичними для сурового клімату, «скосячи» у товщі землі «фортеця-земляну» у Керчі (Крим) на площі 400 га, була відомою як фортеця Тотлебен, неопізнана з моря. Тараканівський фортець на Волині площею 200 га мав чотири підземні поверхні і три колодязі, був призначений для охорони, що не давало визначити його товщі місцевим жителям.

План фортеці і міста Кам'янець-Подільський. Н. Де Фер. Париж, 1691
Plan der Festung und der Stadt Kamjanez-Podil'skij. N. De Fer. Paris, 1691

Із втратою замковими комплексами оборонних функцій з XVIII ст. починається переорієнтація на суто світський характер палацової архітектури і перебудова старих замків і палаців, що продовжилася будівництвом нових царських резиденцій, палаців і садиб для магнатів, аристократів, сановників, які запровадили німецькі фасади на свій розсуд. Одним із прикладів є резиденція Браницьких у Київі Першого сповітника Савомана Готфрида Гюта (1733-1807) з Мережі. Була за участі інженера Метцеля. Особливу роль при формуванні палацово-паркових ансамблів відіграли ландшафтні архітектори, садівники, інженери, які прагнули до естетичної єдності рухотворного і природного. Видатним естетичним об'єктом є унікальний Софіївський парк в Умані, закладений на межі XVII-XIX ст. Керівником робіт був автор проекту Людвіг Хрестіан Метцель (1764-1848) з Данії. Парк, що прославив його ім'ям, за задумом «інструментальному Гомера «Одіссея», зауваживши і міфичний філософський проєкт, національний окупаційним генералом ботаніком, героєм, історичних особистостей. Одним з країв на Волині вважався парк в Антонію. Його реконструкцію займав ландшафтний архітектор Кайзер.

Царський палац в Орєдані (Крим), збудований за проектом під керівництвом архітектора А. Штаєншайндера (1842-1860). Е. Бернар. 1860-61 рр.
Zarenpalast in Orjadan (Krim), erbaut nach einem Projekt und unter Leitung von A. Staensschneider (1842-1860). E. Bernar. 1860-61 Jahre

Запрошені з-за кордону фахівці будівельної справи служили в різних відомствах і відіграли значну роль у містобудуванні. Міський архітектор Теодор Вунш (1770-1836) з Німеччини віддав будівництво та благоустрій Миколаївки більше 45 років. Був у участі в 1791 р. у створенні плану забудови, проєкту основних адміністративних, світських і культурних будівель, які сформували обличчя міста. Найважливішим спорудом Києва після XVIII ст. став Арсенал, який служив для виготовлення і зберігання зброї та боеприпасів. Він був побудований у межах Печерської фортеці за проектом військового інженера Йогана Меллера, який розробив один з планів міста.

Возрождені у парку «Софіївський» (Умань, Київська губернія). 1839. Парк обіймає садибу С. Потоцького у 15 км від Києва і є пам'ятником садово-паркового мистецтва.
Wiederherstellung im Park „Sofijewski“ (Uman', Gouvernement Kiew). 1839. Der Park bestreut den Grafen S. Potockij 15 Meilen Zerst. Es ist ein Denkmal der Landschaftskunst.

Нагальними проблемами міст наприкінці XIX ст. стали водопостачання, каналізація і транспортні комунікації. Військового інженера Аманда Струве (1835-1898) спроектував і побудував залізничні мости через Дніпро в Києві довжиною 1067 м (1870) і Кременчугу – 962 м (1872), застосувавши нову економічну технологію. Під його керівництвом у Києві споруджено центральний водопровід (1872) і знаряддя громадського сполучення (1891). Звернення військового моргону в Житомирі керував головний архітектор міста Адам Арнольд Ешн (1896). У 1902 р. його відправили до Криму для будівництва каналізації в Ялті, Алушті та інших містах Північного берега.

Київський Арсенал. XIX ст. і сьогодні
Kiewer Arsenal. 19. Jh. und heute

Тараканівський фортець (Нова Дубицька фортеця). Рівненська область. Його австрійська (1873-1890) конструювали колишні 60 млн руб.
Fort Tarakanowski (Neue Festung Dubitsch, Gub. Kowno) Seine Errichtung (1873-1890) hat aus dem Staushaushalt 66 Mio. Rubel verschlungen.

Die Projekt wird auf Initiative des Rates der Deutschen der Ukraine, von finanzieller Unterstützung vom Bundesministerium des Innern durch den Wirtschaftsminister „Wirtschaft“ durchgeführt.

Ein Projekt von Prof. Dr. Alfred Feldt
Redaktion der Illustrationen: Olga Feldt

BAUWESEN

Die Verbreitung westlicher Erfahrungen im Bau von Festungen, Schlössern, zivile, sakraler, hydrotechnischer und Verkehrsbauelemente in ukrainischen Landen geschah im Mittelalter durch ausländische, darunter deutsche, Militäringenieur, Architekten, Baumeister u. a. Fachleute. Die Errichtung eines Deutschen Tores in Galizien fällt in das 13. Jh. Die Präsenz deutscher Gemeinden in Städten bedingte das Entstehen von erforderlichen Bauwerken. Am Bas der Lateinischen Kirche zu Lemberg im 14.-15. Jh. waren dieselben ansässige Baumeister Peter und Hans Stetter. Militärische Neuentwürfe, darunter vom Deutschen Orden angewendete Elemente des Festungsbau, wurden mit Erfolg in galizisch-wolynischen Bereich übernommen.

In Podolien viel der Festung Kamenez-Podolki eine herausragende Bedeutung bei der Abwehr tatarischer und türkischer Feldzüge nach Westen zu. Mitte des 16. Jh. wurden die Befestigungs- und Rekonstruktionsarbeiten dort von Hüb Bretfus (Breitfus), einem Deutschen, geleitet. Anfang des 17. Jh. leitete der Festungsbaumeister Theophil Schomberg dem Bau der Bastionen der Neuen Festung. Gleichzeitig bekam auch die Stadt ringum Verteidigungsanlagen. Der Militäringenieur Friedrich Geitman, von dem das Projekt für die Errichtung von Verteidigungsanlagen für die Vororte Lemberg stammte (1635), baute die Festung Kozak am Dnipro wieder auf, indem er sie um das Dreifache erweiterte (1639).

Einzigartige Befestigungsanlagen sind die in der zweiten Hälfte des 19. Jh. nach Projekten des Militäringenieurs Eduard Totleben errichteten Festungen, der bestrebt war diese für den Feind unangriffbar zu machen, indem er sie im Erdreich „versenkte“. Die „ausländische Festung“ in Kerch (Krim) mit einer Fläche von 400 ha, die man eher als Totleben-Fort kennt, ist von Seeseite nicht sichtbar. Das Fort Tarakanowski in Wolhynien hatte auf einer Fläche von 200 ha vier unterirdische und drei überirdische Stockwerke, war von außen her nicht sichtbar, konnte nicht genau lokalisiert werden.

Mit dem Verlust von Verteidigungsbestimmungen der Schlossanlagen begann im 18. Jh. die Umorientierung auf rein zivile Ausrichtung des Schlossbaus und der Umbau alter Schlösser und Paläste, die fortgesetzt wurde mit dem Bau neuer Zarenresidenzen, von Palästen und Gutsböfen für Magnaten, polnische Adelige und Würdenträger, die auf eigenen Beschluss deutsche Fachleute einluden. Ein Beispiel dafür ist die vom Landschaftsplaner Simon Gottlieb Zug (1733-1807) aus Mersburg unter Leitung des Ingenieurs Metzell errichtete Residenz der Brantzik in Bils Zerlow. Eine Sonderrolle spielten bei der Anlage von Schloss- und Parkensembles Landschaftsarchitekten, Gärtner, Ingenieure, die eine statische Einheit des von Menschenhand geschaffenen mit dem Natürlichen anstrebten. Ein ästhetisch herausragendes Objekt ist der einzigartige, um die Wende vom 18. zum 19. Jh. angelegte, Sophienpark (Uman). Die Arbeit leitete der Autor des Projekts Ludwig Christian Metzell (1764-1848) aus Danzig. Der Park, der seinen Namen beibringt machte, sollte das Poem Homers „Die Odyssee“ gewissermaßen „illustrieren“, indem er in einen mythischen und philosophischen Raum eintrug, „bevölkert“ von Skulpturen legendärer Götter, Helden und historischer Gestalten. Als einer der besten in Wolhynien galt der Park in Antoniu. Mit dessen Rekonstruktion war der Landschaftsarchitekt Kaiser beauftragt.

Ursprüngliche Ansicht der Lateinischen Kirche zu Lemberg. Rekonstruktion von M. Kowalczuk. Ende XIX st.

Einzigartige Befestigungsanlagen sind die in der zweiten Hälfte des 19. Jh. nach Projekten des Militäringenieurs Eduard Totleben errichteten Festungen, der bestrebt war diese für den Feind unangriffbar zu machen, indem er sie im Erdreich „versenkte“. Die „ausländische Festung“ in Kerch (Krim) mit einer Fläche von 400 ha, die man eher als Totleben-Fort kennt, ist von Seeseite nicht sichtbar. Das Fort Tarakanowski in Wolhynien hatte auf einer Fläche von 200 ha vier unterirdische und drei überirdische Stockwerke, war von außen her nicht sichtbar, konnte nicht genau lokalisiert werden.

Mit dem Verlust von Verteidigungsbestimmungen der Schlossanlagen begann im 18. Jh. die Umorientierung auf rein zivile Ausrichtung des Schlossbaus und der Umbau alter Schlösser und Paläste, die fortgesetzt wurde mit dem Bau neuer Zarenresidenzen, von Palästen und Gutsböfen für Magnaten, polnische Adelige und Würdenträger, die auf eigenen Beschluss deutsche Fachleute einluden. Ein Beispiel dafür ist die vom Landschaftsplaner Simon Gottlieb Zug (1733-1807) aus Mersburg unter Leitung des Ingenieurs Metzell errichtete Residenz der Brantzik in Bils Zerlow. Eine Sonderrolle spielten bei der Anlage von Schloss- und Parkensembles Landschaftsarchitekten, Gärtner, Ingenieure, die eine statische Einheit des von Menschenhand geschaffenen mit dem Natürlichen anstrebten. Ein ästhetisch herausragendes Objekt ist der einzigartige, um die Wende vom 18. zum 19. Jh. angelegte, Sophienpark (Uman). Die Arbeit leitete der Autor des Projekts Ludwig Christian Metzell (1764-1848) aus Danzig. Der Park, der seinen Namen beibringt machte, sollte das Poem Homers „Die Odyssee“ gewissermaßen „illustrieren“, indem er in einen mythischen und philosophischen Raum eintrug, „bevölkert“ von Skulpturen legendärer Götter, Helden und historischer Gestalten. Als einer der besten in Wolhynien galt der Park in Antoniu. Mit dessen Rekonstruktion war der Landschaftsarchitekt Kaiser beauftragt.

Царський палац в Орєдані (Крим), збудований за проектом під керівництвом архітектора А. Штаєншайндера (1842-1860). Е. Бернар. 1860-61 рр.
Zarenpalast in Orjadan (Krim), erbaut nach einem Projekt und unter Leitung von A. Staensschneider (1842-1860). E. Bernar. 1860-61 Jahre

Запрошені з-за кордону фахівці будівельної справи служили в різних відомствах і відіграли значну роль у містобудуванні. Міський архітектор Теодор Вунш (1770-1836) з Німеччини віддав будівництво та благоустрій Миколаївки більше 45 років. Був у участі в 1791 р. у створенні плану забудови, проєкту основних адміністративних, світських і культурних будівель, які сформували обличчя міста. Найважливішим спорудом Києва після XVIII ст. став Арсенал, який служив для виготовлення і зберігання зброї та боеприпасів. Він був побудований у межах Печерської фортеці за проектом військового інженера Йогана Меллера, який розробив один з планів міста.

Возрождені у парку «Софіївський» (Умань, Київська губернія). 1839. Парк обіймає садибу С. Потоцького у 15 км від Києва і є пам'ятником садово-паркового мистецтва.
Wiederherstellung im Park „Sofijewski“ (Uman', Gouvernement Kiew). 1839. Der Park bestreut den Grafen S. Potockij 15 Meilen Zerst. Es ist ein Denkmal der Landschaftskunst.

Нагальними проблемами міст наприкінці XIX ст. стали водопостачання, каналізація і транспортні комунікації. Військового інженера Аманда Струве (1835-1898) спроектував і побудував залізничні мости через Дніпро в Києві довжиною 1067 м (1870) і Кременчугу – 962 м (1872), застосувавши нову економічну технологію. Під його керівництвом у Києві споруджено центральний водопровід (1872) і знаряддя громадського сполучення (1891). Звернення військового моргону в Житомирі керував головний архітектор міста Адам Арнольд Ешн (1896). У 1902 р. його відправили до Криму для будівництва каналізації в Ялті, Алушті та інших містах Північного берега.

Київський Арсенал. XIX ст. і сьогодні
Kiewer Arsenal. 19. Jh. und heute

Тараканівський фортець (Нова Дубицька фортеця). Рівненська область. Його австрійська (1873-1890) конструювали колишні 60 млн руб.
Fort Tarakanowski (Neue Festung Dubitsch, Gub. Kowno) Seine Errichtung (1873-1890) hat aus dem Staushaushalt 66 Mio. Rubel verschlungen.

Die Projekt wird auf Initiative des Rates der Deutschen der Ukraine, von finanzieller Unterstützung vom Bundesministerium des Innern durch den Wirtschaftsminister „Wirtschaft“ durchgeführt.

Ein Projekt von Prof. Dr. Alfred Feldt
Redaktion der Illustrationen: Olga Feldt

Докладніше з інформацією можна ознайомитись за QR-кодом або [посиланням](#).
Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

15

ARCHITEKTUR АРХИТЕКТУРА

Mit der Ausbreitung und Entwicklung der Städte wuchs auch der Bedarf an zivilen und industriellen Objekten. Dies war ein Anstoß für die Entwicklung der Industriearchitektur. Der Beitrag deutscher Architekten ist in der Bebauung großer wie kleiner Städte deutlich sichtbar. Eine besondere Spur haben Deutsche in der sakralen Architektur, dabei nicht nur bei katholischen und protestantischen Gotteshäusern, sondern auch bei orthodoxen Kirchen hinterlassen. Industrie- und Wohngebäude des letzten Drittels des 19. Jh. fallen durch ansprechende architektonische Lösungen auf. Es bildeten sich neue Baustile heraus, in die Deutsche in den Regionen ihre individuelle Note einbrachten. Unter den Stadtarchitekten und Zivilingenieuren gab es nicht wenige Deutsche.

Католицька церква в Карлсруе (Степове, Миколаївська область, 1881–1885, арх. Корф)
Katholische Kirche in Karlsruhe (Stepowoje, Gebiet Nikolajew, 1881–1885, Architekt: Korf)

З розширенням і розвитком міст наростала потреба в цивільних і промислових об'єктах, що дало поштовх розвитку промислової архітектури. Внесок німецьких архітекторів чітко простежується в забудові великих і малих міст. Особливий слід німців помітний в сакарній архітектурі, причому не тільки католицьких і лютеранських храмів, але і православних церков. Привабливими архітектурними рішеннями відрізняються промислові і житлові будівлі останньої третини XIX ст. Виникають нові стилі, у які німці в регіонах вносять індивідуальну ноту. Серед міських архітекторів і цивільних інженерів з'являється чимало німців.

Колишній прибутковий будинок у Києві (1902, арх. К. Шиман)
Ehemaliges Mietshaus in Kiev (1902, Architekt: K. Schiemann)

АРХИТЕКТУРА

1. Успенський собор у Почаївській лаврі, Тернопільська область (1771–1792, арх. С. Гофман)
Maria-Entschlafens-Kathedrale im Potschajew-Klöster, Gebiet Tschernobyl (1771–1792, Architekt: S. Hoffmann)

2. Давидова Софійська церква у Києві (1744–1748, арх. І. Г. Шедін)
Glockenturm des Sophien-Kathedrale in Kiev (1744–1748, Architekt: I. G. Schädler)

3. Католіцька церква в Карлсруе (Степове, Миколаївська область, 1881–1885, арх. Корф)
Katholische Kirche in Karlsruhe (Stepowoje, Gebiet Nikolajew, 1881–1885, Architekt: Korf)

4. Колишня будівля сенатської управы в Сумі (1884–1886, арх. К. Шобль)
Gebäude der ehemaligen Landratsverwaltung in Sumy (1884–1886, Architekt: C. Schöbl)

5. Вісностарня мона в Житомирі (1888, арх. А. Еман)
Wasserturn in Schitomir (1888, Architekt: A. Emsch)

6. Схеми до будівлі колишньої фундаменти інженера А. Штрауса, заплановані в США, 1909
Schemen der im USA geplanten Technologie des Ingenieurs A. Straus zur Baugrunderfertigung, 1909

7. Композити забудови будинку в Києві (1902, арх. К. Шиман)
Ehemaliges Mietshaus in Kiev (1902, Architekt: K. Schiemann)

8. Деякі з будівлі колишньої фундаменти сенатської управы в Сумі, Запорізька (1913)
Verbleibende am Gebäude der ehemaligen mennonitischen Lehrerseminars in Chortiza, Saporoschje (1913)

9. Житловий будинок у Києві (1905, арх. М. Крп)
Wohngebäude in Kiev (1905, Architekt: M. Kryp)

ARCHITEKTUR

3. Розширення і розвиток міст створює потребу в цивільних і промислових об'єктах, що дало поштовх розвитку промислової архітектури. Внесок архітекторів у німців чітко простежується в забудові великих і малих міст. Перш за все, їх творчість проявилася в проєктах репрезентативних будівель (навальних заводів, притулків, лікарень при загальноосвітніх і католицьких школах, музеїв і культурних закладів), промислових будівель і приватних будинків у надмірнозатислих містах.

Особливий слід німців помітний у сакарній архітектурі, причому не тільки католицьких і лютеранських храмів, але і православних церков. Шедери Богдана Готфрід Шедера (1680–1752) – величезні діяльність в Києво-Печерській лаврі та Софійському соборі – й досі привабливі. Уродженець Вандзбєка (нинішня Гамбург) віддав Києву більше 20 років, створивши величезний пам'ятник архітектурі і вплив на українську майстрів кам'яних справ. Йому належить проєкт Брани Заборозького – однієї з кращих пам'яток українського бароко XVIII ст. Почаївський монастир отримав новий вигляд у греко-католицький період своєї історії. Успенський собор і ризниця – творчість архітектора з Східної Готфрида Гофмана. Спроектовані німцями реформатська церква в Одесі (арх. Віктор Шретер), лютеранська церква в Житомирі (арх. Арнольд Еман), православний собор у Сумі (арх. Карл Шоваль), культові будівлі різних конфесій у містечках колонії, наприклад, збереглися до наших днів.

Привабливими архітектурними рішеннями вирізняються промислові і житлові будівлі останньої третини XIX ст. Виникають нові стилі, у які німці в регіонах вносять індивідуальну ноту. Іх будівлі сьогодні зарекомендувалися до «німецького» мистецтва, «американського» або «князьського» модерну. Особливо багато німців з'явилися в Києві, покладши його образ новаторів ризи. За проєкт міського театру В. Шретер отримав першу премію на Всесвітньому конкурсі проєктів театральних будівель. Він же є засновником в Росії так званого «німецького» стилю, для якого характерні заміна німців привнесли і культури декорації з чужини. Захоплення цим стилем у німецьких колоніях, і особливо у ментоніських, помітне по всьому півдню України.

З часом все більше представників вітчизняної німецької діаспори здобували освіту за кордоном. Серед міських архітекторів і цивільних інженерів з'являється чимало німців. Кошицький колоніст був архітектор Християн Бейтсінглер (1864–1929), який збудував освіту в Дрездені. За його проєктами в причорноморських колоніях на початку XX ст. споруджені і перебудовані ряд лютеранських церков, збудовані кірси в Луцьку (1906–1907), багато будівель і промислових підприємств в Одесі. В архітектурі Катеринослава помітний слід захвату ментонів з Хортизи Дітріх Тіссен (1870–1937).

Київського інженера Антона Штрауса (1858–?) привабила інноваційна технологія устрою залізобетонних і залізобетонних панелі для підсилення фундаментів, яка відома тепер у всьому світі. Він першим застосував її при будівництві управління Південно-Західної залізничної в Києві (1899) та отримав в США патент на винахід (1909). Саме на панелі Штрауса створив київський «американістичний» стиль сім. Маноман і Будинку з замірами. На півдні України проєктує застосування залізобетонних конструкцій належить цивільному інженеру Волдемару Кундєру (1878–?), уродженцю колонії Гросслібенштадт.

І сьогодні створені німцями злочини шедеври архітектури прикрашають багато міст України і є їх визначними картками.

Докладніше з інформацією можна ознайомитись за QR-кодом або [ПОСИЛАННЯМ](#).
Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

16

AUF DEUTSCHE ART НА НІМЕЦЬКИЙ ЛАД

Migration von Menschen bedeutete zu allen Zeiten auch die Weitergabe von Bräuchen. Am beständigsten erwiesen sich die durch Glaubensgrundsätze oder kirchliche Feste geprägten Bräuche, Kleidung, Inneneinrichtung der Häuser und Speisen. Die kirchlich geprägten Feste, Bräuche und Traditionen (Advent, Weihnachten, Fastenzeit, Ostern, Pfingsten, Taufe, Konfirmation, Kommunion, Trauung, Beerdigung u. a.) haben in vielen den Lebensrhythmus vorgezeichnet. Im 18. und bis Anfang des 20. Jahrhunderts betrieben die Kolonisten eine Naturalwirtschaft mit vollständiger Verarbeitung der landwirtschaftlichen Produkte. Mit dem Erntedankfest, zu dem in Kirchen und an öffentlichen Örtlichkeiten Feldfrüchte ausgelegt wurden, bilanzierte man praktisch die Ergebnisse der Vegetationsperiode.

Меннонітська скриня (Причорномор'я). 2-а половина XIX ст. Музей історії культури російських німців, Детмольд
Mennonitische Truhe (Schwarzmeergebiet). 2. Hälfte 19. Jh. Museum für russlanddeutsche Kulturgeschichte, Detmold

Міграція людей в усі часи означала і перемищення характерних для місць виходу звичаїв. Найбільш стійкими виявилися звичаї, одяг, інтер'єр будинку та їжа, що приписуються постулатами віри або календарними святами. Календарні свята, обряди і традиції (Адвент, Різдво Христове, пост, Великдень, Трійця, хрещення, конфірмація, причастя, вінчання, поховання та ін.) багато в чому задавали ритм життя. У XVIII – на початку XX ст. колоністи вели натуральне господарство з повним циклом переробки сільськогосподарських продуктів. Для їх зберігання використовувалися горнища і льоми. Крім домашньої кухні, практично скрізь у дворах була стіна кухня з піччю, що сполувала також ідальовий періоду року. Свято врожаю було свого роду підбиття підсумків вегетаційного періоду, коли в перші і громадських місцях виставляли зразки врожаю продуктів. У Криму осілим селям був обрив виноград. Колоністи-виноградари допомагали один одному збирати урожай і вижати виноград. Закінчувався роботи святковим застатком і танцями. Сотина, вареники, сири, сушені фрукти вносили різноманітні і забезпечували багатство на вітаміни і соло на наступного врожаю. З настанням холодної пори року (листопад-грудень) збирали худобу, виготовляли різні ковбаси, копчили окіси і ковбаси, виготовляли сало і зберігували смалець.

НА НІМЕЦЬКИЙ ЛАД

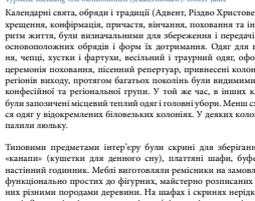
Міграція людей в усі часи означала і перемищення характерних для місць виходу звичаїв, предметів повсякденного користування, способів їх виготовлення, правил відносин у сім'ї, сервісу зовнішнього обслуговування. Найбільш стійкими виявилися звичаї, одяг, інтер'єр будинку та їжа, що приписуються постулатами віри або календарними святами.

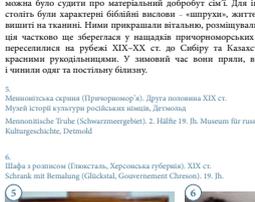
1. Типовий одяг меннонітів (Катеринослав). 1860-ті роки.
Турецька Експедиція зовнішньої торгівлі (Імператорський музей). 1860-ті роки.

2. Календарні свята, обряди і традиції (Адвент, Різдво Христове, пост, Великдень, Трійця, хрещення, конфірмація, причастя, вінчання, поховання та ін.) багато в чому задавали ритм життя, були визначальними для збереження і передачі повноцінних загальної основи повсякденних обрядів і форм їх здійснення. Одяг для міждуховних богослужінь, ченці, хустки і фарузки, весільні і траурні одяги, оформлення трини і моголи, церемонія поховання, пісненьки репертуар, привнесені колоністами при переселенні з регіонів виходу, протопом багатьох поселень були визначними ознаками належності до конфесійної та регіональної групи. У той же час, в інших кліматичних умовах ними були запозичені місцеві теплий одяг і головні убори. Меші силками до зміни зашишили одяг у відокремлені біловесні колонії. У деяких колоніях чоловіки традиційно носили полату.

3. Типовий предмет інтер'єру були скрині для зберігання одягу, розсушилі ліжка, чайники (кухонні для денного часу), платтяні шафи, фойєти і полички для посуду, настінні годинники. Меші виготовляли ремісники на замовлення. Вони варіювали від функціонально простих до фігурних, майстерно розписаних фарбами або інкрустованих різноманітними породами деревини. На шафах і скринях нерідко стояли різні та ієрархії. За новітніми вимогами ліжка (зависові та асосні подалю, перині і ковдри) можна було судити про матеріальні добробут сім'ї. Для інтер'єру життя протопом стіни були характерні білі фарби – «шпатель», жовтий мурості та шпатель, шпатель на тлі стін. Ними прикрашали вітальні, розписували надішки. Ця традиція частково ще збереглася у нащадків пригородних німців і меннонітів, що переселилися на рубежі XIX–XX ст. до Сибіру та Казахстану. Німцями були прекрасні рукоділлями. У льомих часті вони прали, в'язали, шили, вишивали, шили і чинили одяг та постільну білизну.

4. Типові предмети інтер'єру були скрині для зберігання одягу, розсушилі ліжка, чайники (кухонні для денного часу), платтяні шафи, фойєти і полички для посуду, настінні годинники. Меші виготовляли ремісники на замовлення. Вони варіювали від функціонально простих до фігурних, майстерно розписаних фарбами або інкрустованих різноманітними породами деревини. На шафах і скринях нерідко стояли різні та ієрархії. За новітніми вимогами ліжка (зависові та асосні подалю, перині і ковдри) можна було судити про матеріальні добробут сім'ї. Для інтер'єру життя протопом стіни були характерні білі фарби – «шпатель», жовтий мурості та шпатель, шпатель на тлі стін. Ними прикрашали вітальні, розписували надішки. Ця традиція частково ще збереглася у нащадків пригородних німців і меннонітів, що переселилися на рубежі XIX–XX ст. до Сибіру та Казахстану. Німцями були прекрасні рукоділлями. У льомих часті вони прали, в'язали, шили, вишивали, шили і чинили одяг та постільну білизну.

5. Меннонітська скриня (Причорномор'я). Друга половина XIX ст.
Музей історії культури російських німців, Детмольд.

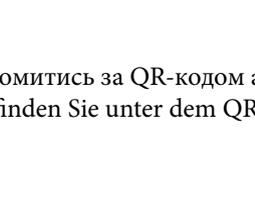
6. Шафа з розписом (Полтава, Херсонська губернія). XIX ст.
Скрина з розписом (Гітцфельд, Government of Hessen). 19. Jh.

7. Шафа з розписом (Полтава, Херсонська губернія). XIX ст.
Скрина з розписом (Гітцфельд, Government of Hessen). 19. Jh.

8. Шафа з розписом (Полтава, Херсонська губернія). XIX ст.
Скрина з розписом (Гітцфельд, Government of Hessen). 19. Jh.

9. Шафа з розписом (Полтава, Херсонська губернія). XIX ст.
Скрина з розписом (Гітцфельд, Government of Hessen). 19. Jh.

10. Шафа з розписом (Полтава, Херсонська губернія). XIX ст.
Скрина з розписом (Гітцфельд, Government of Hessen). 19. Jh.

AUF DEUTSCHE ART

Migration von Menschen bedeutete zu allen Zeiten auch die Weitergabe von Bräuchen, Gegenständen des täglichen Gebrauchs, deren Fertigungsart, Regeln des Umgangs in der Familie, mit Landsleuten und Glaubensgenossen, wie diese in den bisherigen Wohnorten üblich waren. Am beständigsten erwiesen sich die durch Glaubensgrundsätze oder kirchliche Feste geprägten Bräuche, Kleidung, Inneneinrichtung der Häuser und Speisen.

1. Die kirchlich geprägten Feste, Bräuche und Traditionen (Advent, Weihnachten, Fastenzeit, Ostern, Pfingsten, Taufe, Konfirmation, Kommunion, Trauung, Beerdigung u. a.) haben in vielen den Lebensrhythmus vorgezeichnet, waren bestimmend für die Bewahrung und Weitergabe der grundlegenden Bräuche und deren Pflege an Nachfolger. Die von Kolonisten bei der Umstellung aus den Herkunftsgeländern mitgebrachten Kleidung für den Besuch des Gottesdienstes, Hauben, Tücher und Schürzen, Hochzeits- und Trauerkleidung, die Gestaltung des Sarges und des Grabes, die Beerdigungszeremonie, das Liederepertoire, waren im Verlauf mehrerer Generationen sichtbare Merkmale der Zugehörigkeit zur konfessionellen und regionalen Gruppe. Gleichzeitig haben sie, der anderen klimatischen Bedingungen wegen, ortsübliche warme Kleidung und Kopfbedeckungen übernommen. In den entlegenen Belovesscher Kolonien wurde die traditionelle Kleidung am längsten beibehalten. In einigen Kolonien haben Männer traditionell Pfeife geraucht.

2. Die kirchlich geprägten Feste, Bräuche und Traditionen (Advent, Weihnachten, Fastenzeit, Ostern, Pfingsten, Taufe, Konfirmation, Kommunion, Trauung, Beerdigung u. a.) haben in vielen den Lebensrhythmus vorgezeichnet, waren bestimmend für die Bewahrung und Weitergabe der grundlegenden Bräuche und deren Pflege an Nachfolger. Die von Kolonisten bei der Umstellung aus den Herkunftsgeländern mitgebrachten Kleidung für den Besuch des Gottesdienstes, Hauben, Tücher und Schürzen, Hochzeits- und Trauerkleidung, die Gestaltung des Sarges und des Grabes, die Beerdigungszeremonie, das Liederepertoire, waren im Verlauf mehrerer Generationen sichtbare Merkmale der Zugehörigkeit zur konfessionellen und regionalen Gruppe. Gleichzeitig haben sie, der anderen klimatischen Bedingungen wegen, ortsübliche warme Kleidung und Kopfbedeckungen übernommen. In den entlegenen Belovesscher Kolonien wurde die traditionelle Kleidung am längsten beibehalten. In einigen Kolonien haben Männer traditionell Pfeife geraucht.

3. Die kirchlich geprägten Feste, Bräuche und Traditionen (Advent, Weihnachten, Fastenzeit, Ostern, Pfingsten, Taufe, Konfirmation, Kommunion, Trauung, Beerdigung u. a.) haben in vielen den Lebensrhythmus vorgezeichnet, waren bestimmend für die Bewahrung und Weitergabe der grundlegenden Bräuche und deren Pflege an Nachfolger. Die von Kolonisten bei der Umstellung aus den Herkunftsgeländern mitgebrachten Kleidung für den Besuch des Gottesdienstes, Hauben, Tücher und Schürzen, Hochzeits- und Trauerkleidung, die Gestaltung des Sarges und des Grabes, die Beerdigungszeremonie, das Liederepertoire, waren im Verlauf mehrerer Generationen sichtbare Merkmale der Zugehörigkeit zur konfessionellen und regionalen Gruppe. Gleichzeitig haben sie, der anderen klimatischen Bedingungen wegen, ortsübliche warme Kleidung und Kopfbedeckungen übernommen. In den entlegenen Belovesscher Kolonien wurde die traditionelle Kleidung am längsten beibehalten. In einigen Kolonien haben Männer traditionell Pfeife geraucht.

4. Die kirchlich geprägten Feste, Bräuche und Traditionen (Advent, Weihnachten, Fastenzeit, Ostern, Pfingsten, Taufe, Konfirmation, Kommunion, Trauung, Beerdigung u. a.) haben in vielen den Lebensrhythmus vorgezeichnet, waren bestimmend für die Bewahrung und Weitergabe der grundlegenden Bräuche und deren Pflege an Nachfolger. Die von Kolonisten bei der Umstellung aus den Herkunftsgeländern mitgebrachten Kleidung für den Besuch des Gottesdienstes, Hauben, Tücher und Schürzen, Hochzeits- und Trauerkleidung, die Gestaltung des Sarges und des Grabes, die Beerdigungszeremonie, das Liederepertoire, waren im Verlauf mehrerer Generationen sichtbare Merkmale der Zugehörigkeit zur konfessionellen und regionalen Gruppe. Gleichzeitig haben sie, der anderen klimatischen Bedingungen wegen, ortsübliche warme Kleidung und Kopfbedeckungen übernommen. In den entlegenen Belovesscher Kolonien wurde die traditionelle Kleidung am längsten beibehalten. In einigen Kolonien haben Männer traditionell Pfeife geraucht.

5. Die kirchlich geprägten Feste, Bräuche und Traditionen (Advent, Weihnachten, Fastenzeit, Ostern, Pfingsten, Taufe, Konfirmation, Kommunion, Trauung, Beerdigung u. a.) haben in vielen den Lebensrhythmus vorgezeichnet, waren bestimmend für die Bewahrung und Weitergabe der grundlegenden Bräuche und deren Pflege an Nachfolger. Die von Kolonisten bei der Umstellung aus den Herkunftsgeländern mitgebrachten Kleidung für den Besuch des Gottesdienstes, Hauben, Tücher und Schürzen, Hochzeits- und Trauerkleidung, die Gestaltung des Sarges und des Grabes, die Beerdigungszeremonie, das Liederepertoire, waren im Verlauf mehrerer Generationen sichtbare Merkmale der Zugehörigkeit zur konfessionellen und regionalen Gruppe. Gleichzeitig haben sie, der anderen klimatischen Bedingungen wegen, ortsübliche warme Kleidung und Kopfbedeckungen übernommen. In den entlegenen Belovesscher Kolonien wurde die traditionelle Kleidung am längsten beibehalten. In einigen Kolonien haben Männer traditionell Pfeife geraucht.

6. Die kirchlich geprägten Feste, Bräuche und Traditionen (Advent, Weihnachten, Fastenzeit, Ostern, Pfingsten, Taufe, Konfirmation, Kommunion, Trauung, Beerdigung u. a.) haben in vielen den Lebensrhythmus vorgezeichnet, waren bestimmend für die Bewahrung und Weitergabe der grundlegenden Bräuche und deren Pflege an Nachfolger. Die von Kolonisten bei der Umstellung aus den Herkunftsgeländern mitgebrachten Kleidung für den Besuch des Gottesdienstes, Hauben, Tücher und Schürzen, Hochzeits- und Trauerkleidung, die Gestaltung des Sarges und des Grabes, die Beerdigungszeremonie, das Liederepertoire, waren im Verlauf mehrerer Generationen sichtbare Merkmale der Zugehörigkeit zur konfessionellen und regionalen Gruppe. Gleichzeitig haben sie, der anderen klimatischen Bedingungen wegen, ortsübliche warme Kleidung und Kopfbedeckungen übernommen. In den entlegenen Belovesscher Kolonien wurde die traditionelle Kleidung am längsten beibehalten. In einigen Kolonien haben Männer traditionell Pfeife geraucht.

7. Die kirchlich geprägten Feste, Bräuche und Traditionen (Advent, Weihnachten, Fastenzeit, Ostern, Pfingsten, Taufe, Konfirmation, Kommunion, Trauung, Beerdigung u. a.) haben in vielen den Lebensrhythmus vorgezeichnet, waren bestimmend für die Bewahrung und Weitergabe der grundlegenden Bräuche und deren Pflege an Nachfolger. Die von Kolonisten bei der Umstellung aus den Herkunftsgeländern mitgebrachten Kleidung für den Besuch des Gottesdienstes, Hauben, Tücher und Schürzen, Hochzeits- und Trauerkleidung, die Gestaltung des Sarges und des Grabes, die Beerdigungszeremonie, das Liederepertoire, waren im Verlauf mehrerer Generationen sichtbare Merkmale der Zugehörigkeit zur konfessionellen und regionalen Gruppe. Gleichzeitig haben sie, der anderen klimatischen Bedingungen wegen, ortsübliche warme Kleidung und Kopfbedeckungen übernommen. In den entlegenen Belovesscher Kolonien wurde die traditionelle Kleidung am längsten beibehalten. In einigen Kolonien haben Männer traditionell Pfeife geraucht.

8. Die kirchlich geprägten Feste, Bräuche und Traditionen (Advent, Weihnachten, Fastenzeit, Ostern, Pfingsten, Taufe, Konfirmation, Kommunion, Trauung, Beerdigung u. a.) haben in vielen den Lebensrhythmus vorgezeichnet, waren bestimmend für die Bewahrung und Weitergabe der grundlegenden Bräuche und deren Pflege an Nachfolger. Die von Kolonisten bei der Umstellung aus den Herkunftsgeländern mitgebrachten Kleidung für den Besuch des Gottesdienstes, Hauben, Tücher und Schürzen, Hochzeits- und Trauerkleidung, die Gestaltung des Sarges und des Grabes, die Beerdigungszeremonie, das Liederepertoire, waren im Verlauf mehrerer Generationen sichtbare Merkmale der Zugehörigkeit zur konfessionellen und regionalen Gruppe. Gleichzeitig haben sie, der anderen klimatischen Bedingungen wegen, ortsübliche warme Kleidung und Kopfbedeckungen übernommen. In den entlegenen Belovesscher Kolonien wurde die traditionelle Kleidung am längsten beibehalten. In einigen Kolonien haben Männer traditionell Pfeife geraucht.

9. Die kirchlich geprägten Feste, Bräuche und Traditionen (Advent, Weihnachten, Fastenzeit, Ostern, Pfingsten, Taufe, Konfirmation, Kommunion, Trauung, Beerdigung u. a.) haben in vielen den Lebensrhythmus vorgezeichnet, waren bestimmend für die Bewahrung und Weitergabe der grundlegenden Bräuche und deren Pflege an Nachfolger. Die von Kolonisten bei der Umstellung aus den Herkunftsgeländern mitgebrachten Kleidung für den Besuch des Gottesdienstes, Hauben, Tücher und Schürzen, Hochzeits- und Trauerkleidung, die Gestaltung des Sarges und des Grabes, die Beerdigungszeremonie, das Liederepertoire, waren im Verlauf mehrerer Generationen sichtbare Merkmale der Zugehörigkeit zur konfessionellen und regionalen Gruppe. Gleichzeitig haben sie, der anderen klimatischen Bedingungen wegen, ortsübliche warme Kleidung und Kopfbedeckungen übernommen. In den entlegenen Belovesscher Kolonien wurde die traditionelle Kleidung am längsten beibehalten. In einigen Kolonien haben Männer traditionell Pfeife geraucht.

10. Die kirchlich geprägten Feste, Bräuche und Traditionen (Advent, Weihnachten, Fastenzeit, Ostern, Pfingsten, Taufe, Konfirmation, Kommunion, Trauung, Beerdigung u. a.) haben in vielen den Lebensrhythmus vorgezeichnet, waren bestimmend für die Bewahrung und Weitergabe der grundlegenden Bräuche und deren Pflege an Nachfolger. Die von Kolonisten bei der Umstellung aus den Herkunftsgeländern mitgebrachten Kleidung für den Besuch des Gottesdienstes, Hauben, Tücher und Schürzen, Hochzeits- und Trauerkleidung, die Gestaltung des Sarges und des Grabes, die Beerdigungszeremonie, das Liederepertoire, waren im Verlauf mehrerer Generationen sichtbare Merkmale der Zugehörigkeit zur konfessionellen und regionalen Gruppe. Gleichzeitig haben sie, der anderen klimatischen Bedingungen wegen, ortsübliche warme Kleidung und Kopfbedeckungen übernommen. In den entlegenen Belovesscher Kolonien wurde die traditionelle Kleidung am längsten beibehalten. In einigen Kolonien haben Männer traditionell Pfeife geraucht.

So dunkel ist kein Menschenlos auf Erden.
Es kann erleuchtet durch die Liebe werden.

Das Projekt wird auf Initiative des Rates der Deutschen der Ukraine, mit finanzieller Unterstützung von Bundesministerium des Innern durch den Weltkongress der Deutschen in der Ukraine durchgeführt.

Exemplare und Texte: Dr. Alfred Einfeld
Redaktion der Historischen Olga Einfeld

Rat der Deutschen der Ukraine
Präsidentin: Ylva Jäger

Докладніше з інформацією можна ознайомитись за QR-кодом або [посиланням](#).
Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

ADMINISTRATION UND POLITIK 1871-1914

АДМІНІСТРАЦІЯ І ПОЛІТИКА 1871-1914

АДМІНІСТРАЦІЯ І ПОЛІТИКА 1871-1914
ADMINISTRATION UND POLITIK 1871-1914

У ході реформи 1860-х рр. іноземних колоністів поступово переводили під загальне цивільне управління, що завершилися в 1871 р. адміністративно-територіальними перетвореннями колоній. Колоністи стали поселенцями-власниками. Спеціальні акти («закони колоністів») закріпили їх право на володіння землем. З введенням загальної військової повинності (1874) вони втрачали свої останні привілеї – звільнення від військової служби. Наци і боїтери піддавалися примусу в армію царства в інших. Найбільш активно відрегулювали на це меноніти – 15 тис. осіб покинули країну. Решта змогли виступити один з найважливіших принципів своєї віри – неслужбовість. Вони провадили австрійську службу в різних командах, санітарних у шпиталях, у магістерних морського відомства, їх управління забезпечувалося за рахунок менонітських громад. Збором грошей і духовною опікою керував Загальна менонітська конференція в Росії.

В українських губерніях у XVIII-XIX ст. губернаторами, очільниками губернської і повітового дворянства, чиновниками першою були німці – вихідці з прибалтійських губерній, Санкт-Петербурга і Москви. Введення земського управління в ряд губерній (1864) і Миколаївського повення (1870) дало поштовх для розвитку саморядування, в якому німці і меноніти взяли активну участь. Цьому сприяли рівень освіти, матеріальне становище, досвід участі в управлінні колоніями й авторитет в їх оточенні. Так, на друге триріччя (1868-1871) земських головами Одеського повіту від землевласників було обрано 8 колоністів (40 %) від сільських старш – 4 (31 %), на третє триріччя (1871-1874) від землевласників – 18 (90 %), від сільських старш – 5 (32 %). У подальшому частка німців від цих двох категорій виборців дещо знизилася, але зросла їх число від місцевих виборців. І. Кукарець протягом багатьох років був членом Одеської повітової управи, а Л. Рейхерт був обраний її головою під час Першої світової війни.

Складено про акту до звільнення військової повинності поселенців власників Херсонської губернії і Білгородя 1898.

Bezeichnung der Wählerliste der Siedler-Eigentümer des Gouvernement Cherson, 1. Bifolgt, zur Abkennung der Wehrpflicht. 1898

Німці – вихідці з селян, дворян і міщан, які отримали нову освіту, зарекомендували себе на посадах мирових суддів, що керують промисловими підприємствами і маєтками, громадськими закладами. Великі заслуги в розвитку і модернізації Києва мали мільйоні Г. Екман (1872-1873, 1879-1884) і М. Ренненкампф (1875-1879). Меноніти і Есу у свої колонії після збройної технічної освіти став підприємцями, згодом – членами міської управи (1902) і міським головою Катеринослав (1905-1909, 1918). Під його керівництвом у місті були побудовані водогін, каналізація, трамвайні колії, 5 навчальних закладів, кривий район. Він був одним з організаторів сільськогосподарської виставки в Катеринославі (1910).

У ці роки в північнозахідних повітових колах розгорнулася кампанія за розповсюдження ворожнечі до російських відділів німецького походження. Головними причинами були розширення їх землеволодіння в успішні в господарському розвитку. У центральній частині Південно-Західний край, Херсонська і Катеринославська губернії.

У розвитку парламентаризму в Росії (1906-1917) взяли участь депутати Державної думи німецького походження, обрані від загальної складу виборників або унітарно-земельних волостей: октябристи Г. А. Берган (Катеринославська губ.), Г. Рейн (Волинська губ.) і Е. Шейдман (Полтавська губ.), прогресист П. Шрер (Таврійська губ.). Серед депутатів були також колоністи: І. Мінн (Бессарабійський повіт), член «Союзу 17 лютого» Л. Лунд і Ф. Центнер (Херсонська губ.), Г. Баллас і В. Фальс-Фейн (Таврійська губ.). З ініціативи та за активної участі фракції «Союзу 17 лютого» було не допущено прийняти законопроект про обмеження землеволодіння та землекористування німців у Південно-Західному краї та Бессарабії (1910, 1912). Депутатами (фракція кадетів) були носії німецьких прізвищ, які, однак, вважали себе українцями: І. Штра (Чернівецька губ., один із засновників і керівників Української громади), Е. Шопня (Київська губ.), Барон Ф. Шейнфельд (м. Київ, Українська громада).

Nachfahren deutscher Ansiedler, Adelige und Stadtbewohner, die eine höhere Bildung bekamen, haben sich als Friedensrichter, Leiter von Industrie- und Landwirtschaftsbetrieben, von öffentlichen Einrichtungen bewährt. Große Verdienste um die Entwicklung und Verschönerung der Stadt Kiew hatten die Stadtoberhäupter G. Ekmann (1872-1873, 1879-1884) und N. Rennekaempff (1875-1879). Der Menonite J. Esau aus einer Kolonistenfamilie wurde, nachdem er eine technische Ausbildung bekam, Unternehmer, danach Mitglied der Stadtverwaltung (1902) und Stadthauptmann von Jekaterinoslaw (1905-1909, 1918). Unter seiner Leitung wurden in der die Wasserleitung, die Kanalisation, die Straßenbahn, 5 Bildungseinrichtungen, eine Markthalle errichtet. Er war einer der Organisatoren der Landwirtschaftsausstellung in Jekaterinoslaw (1910).

In diesen Jahren wurde in panslawistischen chauvinistischen Kreisen eine Kampagne der Feindschaft den russischen Untertanen deutscher Volksangehörigkeit gegenüber entfacht. Die Hauptgründe dafür waren die Ausweitung des Grundbesitzes und ihre Erfolge in der wirtschaftlichen Entwicklung. Im Brennpunkt befanden sich die Südwest-Region, die Gouvernements Cherson und Jekaterinoslaw.

An der Entwicklung des Parlamentarismus in Russland (1906-1917) haben deutsche Abgeordnete der Staatsduma mitgewirkt, die von allgemeinen Wählergruppen der Gouvernements oder Bevollmächtigten der Amtsbezirke gewählt wurden: die Oktoibristen H. Bergmann (Jekaterinoslaw), G. Rein (Wolynien), E. Schedemann (Poltwa), der Progressist P. Schrieder (Taurien). Unter den Abgeordneten waren Nachfahren von Kolonisten: J. Minich (parteilos, Cherson), Mitglieder des „Verbands vom 17. Oktober“ L. Lutz und I. Zentner (Cherson), H. Gallios und W. Falz-Fein (Taurien). Auf Initiative und durch aktive Beteiligung der Fraktion des „Verbands vom 17. Oktober“ konnte die Verabschiedung der Gesetzesprojekte über die Einschränkung des Rechts auf Besitz und Nutzung von Grund und Boden für Deutsche in der Südwest-Region und in Besarabien verhindert werden (1910, 1912). Die Fraktion der konstitutionellen Demokraten gehörten Abgeordnete mit deutschen Namen an, die sich als Ukrainer bezeichneten: I. Schrag (Gouvernement Tschernigow, einer der Gründer und Leiter der „Ukrainischen Gesellschaft“), E. Scholp (Gouvernement Kiew), Baron Th. von Steinheil (Stadt Kiev, „Ukrainischen Gesellschaft“).

Кішан Еман (1859-1940), громецький комісіонер Галицької (Таврійська) губернії, інженер, підприємця, успішного діяча у 1919 р. емігрував до Німеччини, а згодом до США. 1910

Johnas Eam (1859-1940), geb. in der Kolonie Halbstadt (Gouvernement Taurien), Ingenieur, Unternehmer, Betriebsleiter des öffentlichen Lebens, emigrierte 1919 nach Deutschland, später in die USA. 1910

Алтайська публікація А. Липранді «Як утворюється марне завоювання наших околиць?». Київ, 1890

Antideutsche Veröffentlichung von A. Liprandi „Wie ist die gründliche Erwerbung unserer Randgebiete aufzubereiten?“. Kiev 1890

Альтернативна служба менонітів у військовій комісії (Кієв), кіт. 1910. Воєннеміністерство «Союзників». Штемпельні Ерзауден von Menoniten im Fostendient (Krim). Ca 1910. Verlag Samokor, Steinbrugg

Die Projekt wird auf Initiative des Rates der Deutschen der Ukraine von Einwohnern Unternehmung von Bundeskolonisten des Landes durch den Wahlkreisverband „Gesellschaft für Fortschritt“ durchgeführt.

Bei der Deutschen der Ukraine Russlands Vereinigung

Konzeption und Text: Dr. Alfred Eddel

Redaktion des Historischen Vereinigung

Im Zuge der Reformen der 1860er Jahre wurden die ausländischen Kolonisten schrittweise in die allgemeine Zivilverwaltung überführt. Die Kolonisten wurden zu Siedlern-Eigentümern. In den ukrainischen Gouvernements gab es im 18.-19. Jh. nicht wenige deutsche Gouverneure, Adelsmarschalle in Gouvernements und Bezirken, Beamte, die aus den Ostseegouvernements, St. Petersburg und Moskau stammten. Nachfahren deutscher Ansiedler, Adelige und Stadtbewohner haben sich als Friedensrichter, Leiter von Industrie- und Landwirtschaftsbetrieben, von öffentlichen Einrichtungen bewährt. An der Entwicklung des Parlamentarismus in Russland (1906-1917) haben deutsche Abgeordnete der Staatsduma mitgewirkt. Der Fraktion der konstitutionellen Demokraten gehörten auch Abgeordnete mit deutschen Namen an, die sich selbst aber als Ukrainer bezeichneten.

Звід узаконень і розпоряджень із влаштування поселенців-власників (колишніх колоністів). 1871

Sammlung der Gesetze und Verordnungen über die Einrichtung der Ansiedler-Eigentümer (bisheriger Kolonisten). 1871

В ході реформ 1860-х рр. іноземних колоністів поступово переводили під загальне цивільне управління. Колоністи стали поселенцями-власниками. В українських губерніях у XVIII-XIX ст. губернаторами, ватажками губернського і повітового дворянства, чиновниками нерідко були німці – вихідці з прибалтійських губерній, Санкт-Петербурга і Москви. Німці – вихідці з селян, дворян і міщан зарекомендували себе на посадах мирових суддів, що керують промисловими підприємствами і маєтками, громадськими закладами. У розвитку парламентаризму в Росії (1906-1917) взяли участь депутати Державної думи німецького походження. Депутатами (фракція кадетів) були носії німецьких прізвищ, які, однак, вважали себе українцями.

Докладніше з інформацією можна ознайомитися за QR-кодом або [посиланням](#).
Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

DER ERSTE WELTKRIEG ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА

Der Erste Weltkrieg bedeutete nicht nur einen Zivilisationsbruch in der Menschheitsgeschichte, sondern wurde auch zur Katastrophe für die Deutschen Russlands. Die repressive Politik der Zarenregierung erfasste alle Bereiche ihres Lebens. Alle antideutschen Maßnahmen wurden vom Sonderkomitee zur Bekämpfung der deutschen Vorherrschaft koordiniert.

Лист-подяка меннонітам Гальбштадтської волості за щедрі пожертви на військові потреби. 1914. Державний архів Одеської області
Dankschreiben den Mennoniten des Amtsbezirks Halbstadt für großzügige Spenden für den Kriegsbedarf. 1914. Staatliches Gebietsarchiv Odessa

Перша світова війна означала не тільки цивілізаційний перелом в історії людства, а й стала катастрофою для німців Росії. Репресивна політика царського уряду охопила всі сфери їх життя. Координував антинімецькі заходи Особливий комітет по боротьбі з німецьким засиллям.

Поштова картка із закликом звільнити Росію від німецького засилля. 1915. Друкарня Кульженка (Київ)
Postkarte mit dem Aufruf, Russland von der deutschen Vorherrschaft zu befreien. 1915. Druckerei Kulschenko (Kiew)

Забора на використання німецької мови як адміністративної в Маріїнській (Гросс-Лібентальській) волості. 1916. Державний архів Одеської області
Verbot der Nutzung des Deutschen als Amtssprache im Amtsbezirk Mariinskij (Groß-Liebtal). 1916. Staatliches Gebietsarchiv Odessa

Виселені волинські німці на Уралі. 1916
Ausgesiedelte Wolhyniendeutsche im Ural. 1916

ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА

Перша світова війна означала не тільки цивілізаційний перелом в історії людства, а й стала катастрофою для німців Росії. Репресивна політика царського уряду охопила всі сфери їх життя:

- заборона користування рідною мовою;
- закриття навчальних закладів та громадських організацій;
- переміщення німецьких колоній;
- обмеження військомосці застро-чеського на турецький фронт;
- звинувачення німців-офіцерів у поразках російської армії і зана німецьких прапорів на російській;
- введення воєнного стану в прикордонній 100-150-верстовій смузі, звідси перебігалося інтерв'ювання всіх аетро-угорських і германських підданців;
- депортація німців з Царства Польського (200 тис. чол.), Південно-Західного краю Росії (близько 190 тис. чол.), частково з привільніських губерній і Причорномор'я;
- обмеження права власності на нерухомість у містах, торговельно-промисловій підприємств, акцій і банківських капіталів;
- ліквідація земельноземельних та земельнокористування німців, поширена на всю територію Росії.

Координував антинімецькі заходи Особливий комітет по боротьбі з німецьким засиллям (березень 1916 – жовтень 1917). Так звані «ліквідаційні законодавства» регулювали понад 80 актів.

На службу було призвано 15% всіх меннонітів (45,5% праездатних чоловіків), з них 60% перебували на військово-санітарній службі. Українські менноніти (русини і добровольці) було близько 5 000 чол. Частка призваних чоловіків інших конфесій становила близько 8% (25,5% праездатних чоловіків).

У 150 німецьких колоній Катеринославської, Таврійської, Харківської та Херсонської губерній на військову службу було мобілізовано близько 7% їх чоловічого населення. Із 6 200 рекрутів і добровольців 28 загинули, 273 отримали поранення, 128 призначені в укр-офіцери і фельдшерів, 49 – в офіцери, 101 відзначено бойовими нагородами.

Забора на використання німецької мови як адміністративної в Маріїнській (Гросс-Лібентальській) волості. 1916. Державний архів Одеської області

Verbot der Nutzung des Deutschen als Amtssprache im Amtsbezirk Mariinskij (Groß-Liebtal). 1916. Staatliches Gebietsarchiv Odessa

Обов'язки постанови генерал-губернатора Білостока про заборону німецької мови. 1914. Allgemeineverordnliche Verordnung des Generalgouverneurs Elblow über das Verbot der deutschen Sprache. 1914

Менноніти саарського поточку №206. Mennonite Heritage Centre Archives and Gallery, Bismarck. Mennoniten des Saarländers №206. Mennonite Heritage Centre Archives and Gallery, Wimpfen

Виселені волинські німці на Уралі. 1916. Ausgesiedelte Wolhyniendeutsche im Ural. 1916

Рестраційна картка ісповненого воєни колоніста А. Теміча. 1916. Державний історичний архів України, Київ. Registerkarte des deportierten deutschen Kolonisten A. Temisch. 1916. Staatliches Historisches Archiv der Ukraine, Kiev

Акт осквату нерухомого майна німців-колоністів І. Воффа. 1916. Державний архів Житомирської області. Sequester-Beschreibung über das immobilie Eigentum des Kolonisten I. Wolf. 1916. Staatliches Gebietsarchiv Schitomir

DER ERSTE WELTKRIEG

Der Erste Weltkrieg bedeutete nicht nur einen Zivilisationsbruch in der Menschheitsgeschichte, sondern wurde auch zur Katastrophe für die Deutschen Russlands. Die repressive Politik der Zarenregierung erfasste alle Bereiche ihres Lebens:

- Verbot der Muttersprache;
- Schließung der Bildungseinrichtungen und der gesellschaftlichen Vereine;
- Umbenennung der deutschen Kolonien;
- Verlegung der Militärangehörigen von der österreichisch-deutschen an die türkische Front;
- Schuldenschiebung für Niederlagen der russischen Armee an die deutschen Offiziere und Wechsel deutscher Namen gegen russisch;
- Verhängung des Kriegszustands in einem grenznahen Streifen mit einer Tiefe von 100 bzw. 150 Werst, aus dem alle österreichisch-ungarischen und reichsdeutschen Untertanen zu internieren waren;
- Deportation von Deutschen aus dem Polnischen Kaiserreich (200 000 Personen), der Südwest-Region Russlands (ca. 190 000 Personen), teilweise aus dem Ostseegerbiet und dem Schwarzmeergebiet;
- Einschränkung der Eigentumsrechte auf Immobilien in Städten, auf Handels- und Produktionsunternehmen, Aktien und Bankaktien;
- Liquidierung des Grundbesitzes und der Bodenrenten, die auf das gesamte Territorium Russlands ausgeweitet wurde.

Alle antideutschen Maßnahmen wurden vom Sonderkomitee zur Bekämpfung der deutschen Vorherrschaft koordiniert (März 1916 – Juli 1917). Die sog. „Liquidationsgesetzgebung“ zählte mehr als 80 Verfügungen.

Zum Dienst wurden 15% aller Mennoniten (45,5% der arbeitsfähigen Männer) eingezogen, von denen 60% Sanitätsdienst leisteten. Darunter waren ca. 5 000 Mennoniten aus der Ukraine (Mobilisierte und Freiwillige). Der Anteil der Mobilisierten anderer Konfessionen lag bei ca. 8% (25,5% der arbeitsfähigen Männer).

In 150 deutschen Kolonien der Gouvernements Iekaterinoslaw, Taurien, Charkow und Cherson wurden für den Kriegsdienst ca. 7% der männlichen Bevölkerung eingezogen. Von 6 200 Rekruten und Freiwilligen sind 278 Mann gefallen, 373 wurden verwundet, 128 zu Unteroffizieren und Feldwebeln, 49 zu Offizieren befördert, 101 Krieger bekamen Kriegsauszeichnungen verliehen.

Обов'язки постанови генерал-губернатора Білостока про заборону німецької мови. 1914. Allgemeineverordnliche Verordnung des Generalgouverneurs Elblow über das Verbot der deutschen Sprache. 1914

Менноніти саарського поточку №206. Mennonite Heritage Centre Archives and Gallery, Bismarck. Mennoniten des Saarländers №206. Mennonite Heritage Centre Archives and Gallery, Wimpfen

Виселені волинські німці на Уралі. 1916. Ausgesiedelte Wolhyniendeutsche im Ural. 1916

Рестраційна картка ісповненого воєни колоніста А. Теміча. 1916. Державний історичний архів України, Київ. Registerkarte des deportierten deutschen Kolonisten A. Temisch. 1916. Staatliches Historisches Archiv der Ukraine, Kiev

Акт осквату нерухомого майна німців-колоністів І. Воффа. 1916. Державний архів Житомирської області. Sequester-Beschreibung über das immobilie Eigentum des Kolonisten I. Wolf. 1916. Staatliches Gebietsarchiv Schitomir

По Волинской губернии Именной списокъ
Обществу, Товариществу и отдельным лицам изъ австрийскихъ, венгерскихъ или германскихъ владельцев, равно изъ потомковъ, недвижимая имущества коихъ подлежатъ отчуждению въ порядкѣ ВЫСОЧАЙШЕ утвержденного 2 Февраля 1915 года положенія Совета Министровъ о прекращеніи земельнаго и земельпользованія австрийскихъ, венгерскихъ или германскихъ владельцев въ протреченныхъ вѣстностяхъ.

№	Имя	Категория	Вид	Площадь/Количество
1	Андрей Іоганъ Карловъ	к. Новини	Н.-Волин. у.	1 37 600
2	Артъ Вильгельмина Августова	к. Кудранка	Ровенск. у.	1 2 1200
3	Артъ Юліусъ Фридриховъ	к. Кудранка	Ровенск. у.	1 5
4	Артъ Вильгельмъ Августовъ	к. Кудранка	Ровенск. у.	1 5
5	Айхелькраутъ Карлъ Фридриховъ	к. Дернавъ	Н.-Волин. у.	1 26 1200
6	Арендтъ Вильгельмъ Августовъ	к. Вальваховка	Житом. у.	1 16
7	Арендтъ Іоганъ Августовъ	к. Вальваховка	Житом. у.	1 24
8	Арендтъ Готлибъ Яковъ-Августовъ	к. Вальваховка	Житом. у.	1 6
9	Арегольць Густавъ Карловъ	к. Вальваховка	Житом. у.	1 22
10	Арендтъ Августъ Михайловъ	ур. Козино	Житом. у.	1 9

Докладніше з інформацією можна ознайомитись за QR-кодом або [посиланням](#).
Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

UKRAINISCHER STAAT УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА 1917–1920 UKRAINISCHER STAAT

Після Жовтневого перевороту і захоплення більшовиками влади в Петрограді, Центральна Рада в Києві 7 листопада 1917 р. оголосила про створення Української народної республіки (УНР). Більшовицька влада наглою частиною Кіровоградської області розробила, соціалістичні сенсори депутатів переїхали в Київ до Харкова, де провела в грудні свій з'їзд, який оголосив Україну Радянською республікою у складі РРФСР. Більшовицька Євгенія Бош, дочка німецького сезаніна, стала секретаркою внутрішніх справ ЦКР Радянської України, брала активну участь у збройній боротьбі проти Центральної Ради. Більшовицька Євгенія Бош, дочка німецького сезаніна, стала секретаркою внутрішніх справ ЦКР Радянської України, брала активну участь у збройній боротьбі проти Центральної Ради. Більшовицька Євгенія Бош, дочка німецького сезаніна, стала секретаркою внутрішніх справ ЦКР Радянської України, брала активну участь у збройній боротьбі проти Центральної Ради. Більшовицька Євгенія Бош, дочка німецького сезаніна, стала секретаркою внутрішніх справ ЦКР Радянської України, брала активну участь у збройній боротьбі проти Центральної Ради.

Брест-Литовський мирний договір, укладений Центральною Радою з Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією і Туреччиною 9 лютого 1918 р., означав міжнародне визнання суверенітету Української Держави. Повноважним представником гетьмана в Берліні став Фанні фон Штейнхель, у якості посла УНР у Берліні його змінив Микола Поруб (1919–1920).

У процесі переговорів у Брест-Литовську як експерт брав участь Оттон Ейхендаль (1854–1943). Праваознавець, філософ, в області державного і міжнародного права, професор Київського університету (1882) і ректор (1908–1913), у 1918 р. він працював у Міністерстві торгівлі та промисловості, потім у МЗС УНР. За часів Директорії – заступник міністра закордонних справ УНР. Автор проєкту Статуту МЗС і Конституції УНР. Обґрунтував права народів колишньої Російської імперії на власну державність.

Ан den Verhandlungen in Brest-Litowsk hat als Experte Otton Eichendahl (1854–1943) teilgenommen. Er war Rechtswissenschaftler, Fachmann für Staats- und Völkerrecht, Professor (1882) und Rektor der Universität zu Kiev (1908–1913). 1918 war er im Handels- und Industrieministerium, danach im Außenministerium der UVR tätig. Zur Zeit des Dekretismus war er stellvertretender Außenminister der UVR. Er erarbeitete eine Satzung für das Außenministerium und eine Verfassung für die UVR aus, begründete das Recht der Völker des ehemaligen Russischen Reiches auf eigene Staatlichkeit.

Щоб уникнути подальшої дискримінації етнічних німців, що мали німецьку в Російській імперії в роки Першої світової війни («німецькі закони»), додаткові договори до мирних договорів з Україною і Росією передбачали для всіх етнічних німців право протягом 10 років безперешкодно і безкоштовно переселитися до Німеччини. Через політичний розвиток це право не було реалізоване.

У 1917 р. багато німців-офіцерів Російської армії, політиків і дипломатів взяли активну участь у створенні української держави. Генерал-майор Олександр Лигнау на початку 1918 р. перешів на українську службу 11-ту піхотну дивізію. З кінця війни 1918 р. він – армійський полковник військового міністра Центральної Ради, потім – Української Держави. З жовтня 1918-го по березень 1919-го командував 7-ю Українською корпусом Армії Української Держави.

Генерал-майор Олександр Аккерман влітку 1917 р. брав активну участь в українській 34-му армійському корпусу генерала Скобородського, який став 1-ю Українською корпусом. У 1918 р. обіймав посаду командувача Державної армії УНР, з серпня 1918 року – начальника Генерального штабу Української армії.

Генерал-майор Оскар Густав-Александр Крігер у 1918 р. був начальником Гетьманської похідної кавалерії. Генерал-лейтенант Григорій Рауш у період Гетьманату служив головним уполномоченим при Головному командуванні австро-угорської армії в Одесі. Генерал-лейтенант Сергій фон Дельвіг з листопада 1917-го по липень 1918-го – інспектор артилерії Українського Гетьманського військового штабу, при гетьмані керував організацією управління артилерії армії Української Держави, з грудня 1918 року – в армії УНР, у 1919 р. – інспектор артилерії армії УНР. Дельвіг пропав себе й на антимонетарний шпигун, з червня 1919 р. він підписав перемир'я, відновивши депортаційну лінію між Українською Галицькою армією і польськими військами («лінія Дельвіга»). Був начальником військової місії УНР і повноважним представником УНР у Румунії (1919–1921).

Був серг генералів і вихідці з колоністів. Генерал-майор Олександр Шайбю, який командував 23-м армійським корпусом, у 1918 р. став членом комітету Військового міністерства УНР зі створення української армії, у 1919 р. – начальником Головного управління Генштабу Ділової Армії УНР. Генерал-майор Густав-Алоїс Шельм командував 1-ю армійською артилерійською бригадою.

У сфері національної політики закон УНР про національно-персональну автономію (1918) давав етнічним групам можливість зберегти свою ідентичність і рівноправну участь у суспільно-політичному житті.

Після Жовтневого перевороту і захоплення більшовиками влади в Петрограді, Центральна Рада в Києві 7 листопада 1917 р. оголосила про створення Української народної республіки (УНР). Щоб уникнути подальшої дискримінації етнічних німців, додаткові договори до мирних договорів з Україною і Росією передбачали для всіх етнічних німців право протягом 10 років безперешкодно переселитися до Німеччини. Однак через політичний розвиток це право не було реалізоване. У 1917 р. багато німців-офіцерів Російської армії, політиків і дипломатів взяли активну участь у створенні української держави. В області національної політики закон УНР про національно-персональну автономію (1918) давав етнічним групам можливість зберегти свою ідентичність і рівноправну участь у суспільно-політичному житті.

Nach dem Oktoberumsturz und der Machteroberung in Petrograd durch die Bolschewiki, hat die Zentralrada am 7. November 1917 in Kiev die Ukrainische Volksrepublik (UVR) ausgerufen. Der bolschewistisch eingestellte Teil des Allukrainischen Volkskongresses der Arbeiter, Soldaten und Bauerndeputierten wechselte von Kiew nach Charkow, führte dort seinen Kongress durch und proklamierte die Ukraine als Sowjetrepublik im Bestand der RSFSR. Die Bolschewikin Eugenia Bosch, Tochter eines deutschen Siedlers, wurde Sekretärin für innere Angelegenheiten des Zentralen Exekutivkomitees der Sowjetukraine, beteiligte sich aktiv am bewaffneten Kampf gegen die Zentralrada. In Jekaterinodaw kämpfte Emmanuil Quiring, ein Nachfahre wolgadeutscher Kolonisten, mit Unterstützung der KSDRP aus Moskau um die Errichtung der Sowjetmacht.

Der am 9. Februar 1918 in Brest-Litowsk geschlossene Friedensvertrag zwischen der Zentralrada und Deutschland, Österreich-Ungarn, Bulgarien und der Türkei bedeutete die internationale Anerkennung der Souveränität des Ukrainischen Staates. Bevollmächtigter Vertreter in Berlin zur Zeit des Hetmanats wurde Theodor von Steinhilf. Ihm folgte als Botschafter der UVR in Berlin 1919–1920 Nikolai Porub.

Член української делегації на мирних переговорах у Брест-Литовську О. Ейхендаль, професор права та міжнародного права. Після війни працював у Міністерстві торгівлі та промисловості, потім у МЗС УНР. Автор проєкту Статуту МЗС і Конституції УНР.

Щоб уникнути подальшої дискримінації етнічних німців, що мали німецьку в Російській імперії в роки Першої світової війни («німецькі закони»), додаткові договори до мирних договорів з Україною і Росією передбачали для всіх етнічних німців право протягом 10 років безперешкодно і безкоштовно переселитися до Німеччини. Через політичний розвиток це право не було реалізоване.

У 1917 р. багато німців-офіцерів Російської армії, політиків і дипломатів взяли активну участь у створенні української держави. Генерал-майор Олександр Лигнау на початку 1918 р. перешів на українську службу 11-ту піхотну дивізію. З кінця війни 1918 р. він – армійський полковник військового міністра Центральної Ради, потім – Української Держави. З жовтня 1918-го по березень 1919-го командував 7-ю Українською корпусом Армії Української Держави.

Генерал-майор Олександр Аккерман влітку 1917 р. брав активну участь в українській 34-му армійському корпусу генерала Скобородського, який став 1-ю Українською корпусом. У 1918 р. обіймав посаду командувача Державної армії УНР, з серпня 1918 року – начальника Генерального штабу Української армії.

Генерал-майор Оскар Густав-Александр Крігер у 1918 р. був начальником Гетьманської похідної кавалерії. Генерал-лейтенант Григорій Рауш у період Гетьманату служив головним уполномоченим при Головному командуванні австро-угорської армії в Одесі. Генерал-лейтенант Сергій фон Дельвіг з листопада 1917-го по липень 1918-го – інспектор артилерії Українського Гетьманського військового штабу, при гетьмані керував організацією управління артилерії армії Української Держави, з грудня 1918 року – в армії УНР, у 1919 р. – інспектор артилерії армії УНР. Дельвіг пропав себе й на антимонетарний шпигун, з червня 1919 р. він підписав перемир'я, відновивши депортаційну лінію між Українською Галицькою армією і польськими військами («лінія Дельвіга»). Був начальником військової місії УНР і повноважним представником УНР у Румунії (1919–1921).

Був серг генералів і вихідці з колоністів. Генерал-майор Олександр Шайбю, який командував 23-м армійським корпусом, у 1918 р. став членом комітету Військового міністерства УНР зі створення української армії, у 1919 р. – начальником Головного управління Генштабу Ділової Армії УНР. Генерал-майор Густав-Алоїс Шельм командував 1-ю армійською артилерійською бригадою.

У сфері національної політики закон УНР про національно-персональну автономію (1918) давав етнічним групам можливість зберегти свою ідентичність і рівноправну участь у суспільно-політичному житті.

Після Жовтневого перевороту і захоплення більшовиками влади в Петрограді, Центральна Рада в Києві 7 листопада 1917 р. оголосила про створення Української народної республіки (УНР). Щоб уникнути подальшої дискримінації етнічних німців, додаткові договори до мирних договорів з Україною і Росією передбачали для всіх етнічних німців право протягом 10 років безперешкодно переселитися до Німеччини. Однак через політичний розвиток це право не було реалізоване. У 1917 р. багато німців-офіцерів Російської армії, політиків і дипломатів взяли активну участь у створенні української держави. В області національної політики закон УНР про національно-персональну автономію (1918) давав етнічним групам можливість зберегти свою ідентичність і рівноправну участь у суспільно-політичному житті.

Після Жовтневого перевороту і захоплення більшовиками влади в Петрограді, Центральна Рада в Києві 7 листопада 1917 р. оголосила про створення Української народної республіки (УНР). Щоб уникнути подальшої дискримінації етнічних німців, додаткові договори до мирних договорів з Україною і Росією передбачали для всіх етнічних німців право протягом 10 років безперешкодно переселитися до Німеччини. Однак через політичний розвиток це право не було реалізоване. У 1917 р. багато німців-офіцерів Російської армії, політиків і дипломатів взяли активну участь у створенні української держави. В області національної політики закон УНР про національно-персональну автономію (1918) давав етнічним групам можливість зберегти свою ідентичність і рівноправну участь у суспільно-політичному житті.

Nach dem Oktoberumsturz und der Machteroberung in Petrograd durch die Bolschewiki, hat die Zentralrada am 7. November 1917 in Kiev die Ukrainische Volksrepublik (UVR) ausgerufen. Um eine weitere Diskriminierung der ethnischen Deutschen zu vermeiden, wurde in den Zusatzverträgen zu den Friedensverträgen mit der Ukraine und mit Russland (1918) für alle ethnischen Deutschen das Recht auf ungehinderte Rückwanderung nach Deutschland binnen 10 Jahren vorgesehen. Allerdings wurde dieses Recht wegen der politischen Entwicklung nicht realisiert. 1917 beteiligten sich viele deutsche Offiziere der russischen Armee, Politiker und Diplomaten aktiv an der Gründung des ukrainischen Staates. Auf dem Gebiet der Nationalitätenpolitik bot das Gesetz der UVR über die national-personale Autonomie (1918) den ethnischen Gruppen die Möglichkeit, ihre Identität zu bewahren und gleichberechtigt am gesellschaftlichen und politischen Leben teil zu nehmen.

Закон про національно-персональну автономію. 1918
Gesetz über die national-personale Autonomie. 1918

Після Жовтневого перевороту і захоплення більшовиками влади в Петербурзі, Центральна Рада в Києві 7 листопада 1917 р. оголосила про створення Української народної республіки (УНР). Щоб уникнути подальшої дискримінації етнічних німців, додаткові договори до мирних договорів з Україною і Росією передбачали для всіх етнічних німців право протягом 10 років безперешкодно переселитися до Німеччини. Однак через політичний розвиток це право не було реалізоване. У 1917 р. багато німців-офіцерів Російської армії, політиків і дипломатів взяли активну участь у створенні української держави. В області національної політики закон УНР про національно-персональну автономію (1918) давав етнічним групам можливість зберегти свою ідентичність і рівноправну участь у суспільно-політичному житті.

Докладніше з інформацією можна ознайомитись за QR-кодом або [посиланням](#).
Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

SOZIALISTISCHE UMGESTALTUNG DER 1920er Jahre

СОЦІАЛІСТИЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ 1920-х років

Mit der Erlangung der Kontrolle über das Territorium der Ukraine durch die Rote Armee begann die sozialistische Umgestaltung, die zur völligen Zerrüttung der Landwirtschaft geführt hat. In den südlichen Gouvernements brach eine Hungersnot aus. Die Deutschen und Mennoniten der Schwarzmeer-Gouvernements gründeten Vereine für gegenseitige Unterstützung, landwirtschaftliche und Konsumkooperative. Wegen der Missernte des Jahres 1927 und des Beginns der durchgehenden Kollektivierung wurden im Herbst 1929 Tausende von deutschen und mennonitischen Wirtschaften in der ganzen UdSSR unter Wert verkauft oder aufgegeben. Ihre Besitzer hofften mit Hilfe der Deutschen Botschaft nach USA oder Kanada emigrieren zu können.

Повідомлення про застосування збройної сили у разі ухилення від продрозкладки в Анатолівській волості, Одеська губернія. 1920. Державний архів Миколаївської області

Ankündigung von Waffengewalt bei Ausweichen vor der Lebensmittel-Pflichtablieferung im Amtsbezirk Anatol'jewka, Gouvernement Odessa. 1920. Staatliches Gebietsarchiv Mykolajiw

Zi vstanovlenniam kontrolyu Chervonoj armii nad teritoriju Ukrainy pochalya sotsialistichni peretvorennya, yakі pryzvely do povnogo rozorennya sil'skykh gospodarstva. U pівденnih guberniyach pochavsa holod. Nimci i mennoniti pry chornomorskykh guberniy stvoruyvaly tovarystva vzayemodopomohy, sil'skyhohospodarsky ta spozhyvchi kooperatyvy. Cherez nevrozhay 1927 r. ta pochatok sućilnoji kolektywizatsiji voseni 1929 r. tysyachi nimećkykh i mennonits'kykh gospodarstv po vsomuy SPSR byly prodani za beztsin'ny abo pokynuti. Їх власники сподівалися за допомогою посольства Німеччини емігрувати до США або Канади.

СОЦІАЛІСТИЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ 1920-х років

SOZIALISTISCHE UMGESTALTUNG DER 1920er Jahre

1. Повідомлення про застосування збройної сили у разі ухилення від продрозкладки в Анатолівській волості, Одеська губернія. 1920. Державний архів Миколаївської області

2. Обробка поля мennonітськими у колонії Біланівка (Тарпівська губернія). 1922

3. Трактор «Фордзон», наданий «Американським мennonітським товариством» в колоніальній колонії Біланівка (Тарпівська губернія). 1922

4. Склад «Американського мennonітського товариства» на ім'я Нілора (Сенсаварський), де розміщується одна з кооперативів. 1923. МХС Архів, Гюлен, Індія, США

5. Лист-подяка мennonіт України на адресу мennonіт Північної Америки, наданий їм доповідню у 1921-1922 рр.

6. Bericht des Parteikomitees des Gouvernements Jekaterinow an das ZK der KP(B)U über die Tätigkeit des Verbands der Bürger holländischer Herkunft. 1925. Staatliches Gebietsarchiv Dnepropetrowsk

7. Відомість певного відділення «Союзу німецько-польських кооперативів» у Пришибі (Тарпівська губернія)

8. Катеринославський обл. їд. еміграційно-кооперативний «ХЛЕБОРІВ»

9. Рескома кредитного та кооперативного товариства у Катеринославі (Макондальський округ). 1927

10. Від'їзд мennonіт, які емігрують до Канади. Сторона Південна (Тарпівська губернія). 1924

11. Abschied der nach Kanada emigrierenden Mennoniten. Seiten 14/15 (Gouvernement Taurien). 1924

12. Bericht des Z.B. der deutschen sektionen beim Z.K.K.P.B.U. über seine Arbeit vom Oktober 1924 bis zum 1. Mai 1926. Die wirtschaftliche und politische Lage des deutschen Dorfes und in der Ukraine und die Arbeitsbedingungen. In den letzten einundhalb Jahren kann ein schneller wirtschaftlicher Aufschwung des deutschen Dorfes festgestellt worden, welche

Докладніше з інформацією можна ознайомитись за QR-кодом або [посиланням](#).
 Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

DER FORM NACH NATIONAL, DEM INHALT NACH SOZIALISTISCH НАЦІОНАЛЬНЕ ЗА ФОРМОЮ, СОЦІАЛІСТИЧНЕ ЗА ЗМІСТОМ

НАЦІОНАЛЬНЕ ЗА ФОРМОЮ, СОЦІАЛІСТИЧНЕ ЗА ЗМІСТОМ DER FORM NACH NATIONAL, DEM INHALT NACH SOZIALISTISCH

РКП(б) у 1922 р. спробувала організувати «Німецьку культурно-економічне товариство», підпорядкувавши йому сторони з ініціативи населення білогородської громади та селянської громади. Німецькі товариства в Україні мали намір провести волюнтаристський з'їзд колоністів. Переважання націоналістичних своїх намірів, Наркомвсеселу відмовився від проведення з'їзду колоністів і здійснив організацію безпартійних конференцій німецько-колоністів. У ході адміністративно-територіальної реформи (1923) були скасовані 25 німецьких і менонітських колоній, що існували до цього, і не було створено жодного національного району.

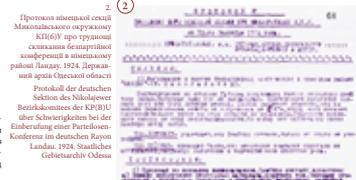
Німці і меноніти Причорномор'я погано піддавалися радянській, вони не переймалися ідеями комунізму, уникали вступу до партії і комсомолу, дотримувалися релігії і старих традицій. Для проведення в німецьких колоніях радянської політики були задіяні комуністичні агітатори та німецькі підкомуністичні інтернаціоналісти, що залишилися в СРСР (Гебарт, Гафел, Бартец, Шмідт, Цесляк та ін.). Створення радянської влади до німецького населення було сформульовано ОДПУ СРСР ще у 1924 р. у секретному циркулярі «Про німецьку колонію і боротьбу з нею». «Класовий режим має створити життя за всіма німецькими колоністськими сілками, школами, клубами, білогородними товариствами та ін. для виявлення їх роботи, за яку з представництвами за кордоном, Німецьким Червоним Хрестом та ін., значна частина роботи німецької розвідки відбувається саме серед колоністів». Накази Ф. Державного про політику Німецького ЦСР (1925) ОДПУ СРСР надавало довідку «Німецька контрреволюційна робота в СРСР», в якій стверджувалося, що «німецькі колонії в Росії і за своєю сутністю, і за своїм соціальним складом (структурою), і по своїм організаційним (фінансово-адміністративним) являють собою найбільш небезпечку як ворожа до комунізму і СРСР верства населення... Німецькі колонії є базово антирадянської політики німців і поглиблюють вплив зсередини».

Die RKPD hat 1922 versucht eine „Deutsche Kultur- und Wirtschaftsgesellschaft“ zu organisieren und ihr die auf Initiative der Bevölkerung gegründeten Wohlfahrtsgesellschaften und Verbrauchervereine unterzuordnen. Die deutschen Vereine in der Ukraine streben die Durchführung eines Allukrainischen Kolonistenkongresses an. Im Hinblick auf die Undurchführbarkeit dieses Vorhabens hat das Volkskommissariat für Nationalitätenpolitik der RSFSR auf die Durchführung eines Kolonistenkongresses verzichtet und nahm sich die Veranstaltung von parteilosen Konferenzen deutscher Kolonisten an. Im Zuge der Reform der territorialen Verwaltungseinteilung von 1923 wurden die bis dahin existierenden 25 deutschen und mennonitischen Amtsbezirke aufgelöst und kein einziger nationaler Rayon geschaffen.

Die Deutschen und Mennoniten ließen sich nur schwer sowjetisieren, sie waren den Ideen des Kommunismus nicht zugänglich, vermieden den Beitritt in die Partei und den Komsomol, hielten an der Religion und den alten Traditionen fest. Zur Durchsetzung der sowjetischen Politik in den deutschen Kolonien wurden die in der UdSSR zurückgebliebenen ehemaligen österreichischen und deutschen Kriegsgefangenen-Internationalisten (Gebart, Hafel, Barbatz, Schmidt, Zeslák et. a.) herangezogen. Die Einstellung der Sowjetmacht der deutschen Bevölkerung gegenüber wurde schon 1924 in einem geheimen Rundschreiben der Vereinigten Staatlichen Politischen Verwaltung (OGPU) der UdSSR über die Spionage Deutschlands und deren Bekämpfung formuliert: „Sorgsame Beobachtung aller deutschstämmlichen Kolonistenvereine, Schulen, Klubs, Wohlfahrtsgesellschaften u. a. organisieren um deren Tätigkeit, die Verbindungen mit dem Ausland, dem Deutschen Roten Kreuz u. a. auszukundschaften... ein bedeutender Teil der Tätigkeit des deutschen Aufklärungsdienstes verläuft gerade unter den Kolonisten“. Auf Rückfrage von F. Derschnitzki betreffend die Politik Deutschlands gegenüber der UdSSR (1925) hat die OGPU der UdSSR den Bericht „Deutschlandskontrevolutive Tätigkeit in der UdSSR“ vorgelegt, in dem behauptet wurde, dass „Deutschlands Kolonien in Russland sowohl ihrer Anzahl nach, als auch nach der sozialen Zusammensetzung (Kulaken) und politischen Bestrebungen (faschistisch-national) die größte Gefahr darstellen als feindselig dem Kommunismus und der UdSSR gegenüber eingestellte Bevölkerungsschichten... Deutsche Kolonien sind die Basis der deutschen antiosowjetischen Politik und der Politik der Vererbung von innen heraus“.

1. Протокол первой общерайонной конференции в Одессе, организованной интернационалистами 1925. Державний архів Одеської області (Україна) / Protokoll der ersten Versammlung deutscher Kommunisten in Odessa, von denen die meisten Internationalisten waren. 1925. Staatliches Gebietsarchiv Odessa

2. Протокол немецкой секции Мемнонотского округа КНЮУ по групповой установке безпартійної конференції в німецькому районі Ланду. 1924. Державний архів Одеської області (Україна) / Protokoll der deutschen Sektion des Mennonitenverwaltungsbezirks der KPD/O über Schwierigkeiten bei der Einberufung einer Parteilosenkonferenz im deutschen Rayon Landau. 1924. Staatliches Gebietsarchiv Odessa

Для позбавлення німецького духовенства всіх конфесій впливу влада заборонила викладання Закону Божого дітям і підліткам, обкладала церкви і священників підвищеними податками, позбавляла їх права голосу і вжиття з пасторами, заборонила хорам спів церковних пісень та інших. Обмеження свободи совісті супроводжувалося масовою агіт-релігійною пропагандою, процесами над священниками, відстороненням австрійців від викладання у школі. Кількість громад під таким тиском незмінно зменшувалася.

3. Звіт агента «Келлера» про ставлення жителів Гросслібентальського району (Одеський округ) до пангерманістських організацій і до Німеччини. 1927. ГДА СБУ

Um den deutschen Geistlichen aller Konfessionen ihren Einfluss die Behörden des Religionsministeriums Kindern und Jugendlichen verboten, Kirchen und Geistliche mit hohen Steuern belegt, ihnen das Stimmrecht entzogen und sie aus den Pastoren verwiesen. Chören das Singen kirchlicher Lieder untersagt u. v. m. Die Einschränkung der Gewissensfreiheit wurde von massiver antireligiöser Propaganda, Gerichtsverfahren gegen Geistliche, dem Enternen der Küster aus dem Schuldienst begleitet.

4. Хор меннонітської громади в Колонієфанді (Лантанський округ). 1920-ті рр. / Chor der Mennonitengemeinde in Koloniefandi (Bezirk Lantansky). Spätes 1920er Jahre

Der Erziehung eines neuen Menschen sollte die Reform der Schulbildung dienen, die Heranbildung einer neuen Lehrergeneration statt der „klassenmäßig fremden Elemente“. Nach der Volksschulbildung von 1926 beherrschten das Lesen und Schreiben 80,4 % der Männer und 78,5 % der Frauen. Die Schule besaßen 80,7 % der Kinder, 73,2 % wurden in der Muttersprache unterrichtet. Im Schuljahr 1927/28 gab es 532 deutsche Arbeitsschulen 1. Stufe (6-jährig) und 43 der Stufe 2 (7-jährig), das waren 2,9 % der landesweiten Gesamtzahl. Den Daten dertreiben Volksschulbildung entsprechend, zählte die deutsche Bevölkerung der Ukraine 393 924 Personen, von denen die überwiegende Mehrheit (91,3 %) zur Landbevölkerung zählten. Um der Bevölkerung die Sowjetmacht näher zu bringen und diese nach dem Motto Form nach national, dem Inhalt nach sozialistisch zu verwalten, wurden nationale, darunter auch deutsche, Dorfräte und Rayons geschaffen. 1928 gab es 6 deutsche Rayons, 251 Dorfräte. Zwecks Durchsetzung der Sowjetisierung wurden in den Kolonien Klubs und Lesestuben eingerichtet, in deutscher Sprache auf Koloniengebungen agitiert, 4 Periodika in deutscher Sprache herausgegeben.

7. Школярі в Ебенталі (Донецький округ). 1920-ті рр. / Schüler in Ebental (Bezirk Donetsk). 1920er Jahre

5. Протокол Одесского губкома КНЮУ по реализации сущи немецкого духовенства, переведенного в губернии 1925. ЦДАГО

6. Справозвіт проти менонітів і адвентистів книги антирелігійного змісту, написані комуністами менонітами Г. Френсом і А. Реймарсом (Л. Денер), урядовими Україна. Москва, 1930

8. Проект відомості про німців в Районі де Німці в Україні, що є результатом Утворення нових Районів-комуністичних Районів за допомогою «Групи для Розробки» (Kolonisten) (Kolonisten)

9. Проект відомості про німців в Районі де Німці в Україні, що є результатом Утворення нових Районів-комуністичних Районів за допомогою «Групи для Розробки» (Kolonisten) (Kolonisten)

10. Проект відомості про німців в Районі де Німці в Україні, що є результатом Утворення нових Районів-комуністичних Районів за допомогою «Групи для Розробки» (Kolonisten) (Kolonisten)

Die Deutschen und Mennoniten ließen sich nur schwer sowjetisieren, sie waren den Ideen des Kommunismus nicht zugänglich, vermieden den Beitritt in die Partei und den Komsomol und hielten an ihrer Religion und alten Traditionen fest. Zur Durchsetzung der sowjetischen Politik in den deutschen Kolonien wurden die in der UdSSR zurückgebliebenen ehemaligen österreichischen und deutschen Kriegsgefangenen-Internationalisten herangezogen. Um den deutschen Geistlichen aller Konfessionen ihren Einfluss zu nehmen haben die Behörden Kindern und Jugendlichen den Religionsunterricht verboten und Kirchen und Geistliche mit hohen Steuern belegt. Zwecks Durchsetzung der Sowjetisierung wurden in den Kolonien Klubs und Lesestuben eingerichtet.

Звіт агента «Келлера» про ставлення жителів Гросслібентальського району (Одеський округ) до пангерманістських організацій і до Німеччини. 1927. ГДА СБУ
 Bericht des Agenten „Keller“ über die Einstellung von Einwohnern des Rayons Grossliebental (Bezirk Odessa) gegenüber pangermanischen Organisationen und Deutschland. 1927. GDA SBU

Німці і меноніти Причорномор'я погано піддавалися радянській, вони не переймалися ідеями комунізму, уникали вступу до партії і комсомолу, дотримувалися релігії і старих традицій. Для проведення в німецьких колоніях радянської політики були задіяні колишні австрійські та німецькі військовополонені-інтернаціоналісти, що залишилися в СРСР. Для позбавлення німецького духовенства всіх конфесій впливу влада заборонила викладання Закону Божого дітям і підліткам і обкладала церкви і священників підвищеними податками. Для проведення радянської в колоніях створювалися клуби і хати-читальні.

Докладніше з інформацією можна ознайомитись за QR-кодом або [ПОСИЛАННЯМ](#).
 Mehr Informationen finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

TRAGISCHE 1930er Jahre

ТРАГІЧНІ 1930-і роки

Anfang der 1930er Jahre gab es in der UdSSR 7 deutsche nationale Rayons mit ca. 400 Tausend Einwohnern. Die Gründung von Kolchosen wurde von Entkulakisierung und Verbannung von Bauern in die Nordregion begleitet. Die zwangsweise Zusammenführung zu Kolchosen führte in den deutschen nationalen Rayons zu Massenunruhen, zu Frauenaufständen, zum Verlassen der Kollektive. Lebensmittelhilfe und Geldüberweisungen, die die Hungernden aus dem Ausland bekamen, wurden als antisowjetische und konterrevolutionäre Aktion qualifiziert. Jegliche Unmutsäußerungen über die entstandene Situation wurden Anlass für Repressionen bis hin zur Erschießung. Den Höhepunkt bildete der Große Terror der Jahre 1937–1938.

Схема розкриття і ліквідованих в Україні «німецьких справ». 1933. ГДА СБУ

Schematische Darstellung der in der Ukraine enttarnten und liquidierten „deutschen Fälle“. 1933. GDA SBU

Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

Bescheinigung über die Erschießung eines Verhafteten in Melitopol' entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

На початку 1930-х рр. в УРСР існувало 7 національних німецьких районів з кількістю жителів приблизно 400 тис. Створення колгоспів супроводжувалося розкуркуленням і виселенням селян до Північного краю. Насильницьке об'єднання в колгоспи вилалося в німецьких національних районах у масові заворушення, спалахнули жіночі бунти, почався відтік із колективів. Продовольча і грошова допомога, яку голодуючі отримували з-за кордону, кваліфікувалася як антирадянська і контрреволюційна акція. Будь-які прояви невдоволення ситуацією, що склалася, стали приводом для репресій аж до розстрілу. Апогеем став великий терор 1937–1938-х років.

На початку 1930-х рр. в УРСР існувало 7 національних німецьких районів з кількістю жителів приблизно 400 тис. Створення колгоспів супроводжувалося розкуркуленням і виселенням селян до Північного краю. Насильницьке об'єднання в колгоспи вилалося в німецьких національних районах у масові заворушення, спалахнули жіночі бунти, почався відтік із колективів. Продовольча і грошова допомога, яку голодуючі отримували з-за кордону, кваліфікувалася як антирадянська і контрреволюційна акція. Будь-які прояви невдоволення ситуацією, що склалася, стали приводом для репресій аж до розстрілу. Апогеем став великий терор 1937–1938-х років.

ТРАГІЧНІ 1930-ті роки

1. Перегосподарство німецької колонії, яка підлягає виселенню в Східноукраїнський район Одеського округу. 1930. Держархів архів Одеської області.

2. Verzeichnis deutscher Kolonien Wirtschaftliche, die aus dem Sparta-Kolony des Bezirks Odessa auszusiedeln sind. 1930. Staatliches Gebietsarchiv Odessa.

3. Копія «Роте Фахне» (комуністичний тижневик) з Східноукраїнського району. 1931. Приватний архів Майєра Kolchosa „Rote Fahne“ (ehem. Vorwerk Matherhof) im Rayon Siedlökowen. Privatarchiv Maier.

4. Zitiert durch „Kommunisten“ nach Ausschluss. 1931. DIA SBU.

5. Bericht des Agenten „Anschütz“ über den Dozenten der Deutschen Fachhochschule Otto Zwickler. Odessa, 1931. GDA SBU.

6. Допоміжна записка начальника Діпартаменту ООДПУ про масові бунти в області. 5 березня 1933 р. ІІА-ОС-СБ-РФ.

7. Schriftlicher Bericht des Chefs der OGPU in Dnepropetrowsk über das Ausmaß der Hungertote im Gebiet. 3. März 1933. ZA FSB RF.

TRAGISCHE 1930er Jahre

Die 1930er Jahre waren eine Periode rapid verschärferten innenpolitischen Drucks und einer verstärkten internationalen Konfrontation. Die Machtübernahme durch die Nationalsozialisten in Deutschland, der Bürgerkrieg in Spanien, die Expansion Japans in China wurden von der sowjetischen Führung als unmittelbare Gefahr für die Sowjetmacht eingestuft.

Anfang der 1930er Jahre gab es in der UdSSR 7 deutsche nationale Rayons mit ca. 400 Tausend Einwohnern. Die Gründung von Kolchosen wurde von Entkulakisierung und Verbannung von Bauern in die Nordregion begleitet. Allein im Januar-Februar 1930 wurden aus dem Bezirk Odessa über 2 Tausend Deutsche deportiert (37 % aller Verbannenen). Die zwangsweise Zusammenführung zu Kolchosen führte in den deutschen nationalen Rayons zu Massenunruhen, zu Frauenaufständen, zum Verlassen der Kollektive. Es folgten Verhaftungen und Gerichtsverfahren. Die durchgehende Kollektivierung und die zwangsweise Getreidebelieferung hatten den Ruin der Dörfer und die Hungertote (Holodomor) zur Folge. Per Direktive des ZK der WKP(B) und des VKR der UdSSR (22. Januar 1933) wurde verordnet „die massenweise Ausreise von Bauern aus der Ukraine in andere Regionen nicht zuzulassen“ um die Flucht von Hungererleidenden zu unterbinden. Darauf folgten Verhaftungen und Verbannungen aus einer Reihe von Gebieten und auf den Straßen aus der Ukraine, aus Weißrussland und dem Nordkaukasus haben Organe der OGPU im Transportwesen Sperren errichtet und operative Fahndungsgruppen eingesetzt. Die Repressionen fanden unter dem Schein der Liquidierung von Spionage- und aufständischen Organisationen von Polen und Peľtura-Anhängern statt. Am 1. Februar 1933 berichtete die GPU der UdSSR von der „Enttarnung“ von „deutschen konterrevolutionären aufständischen Organisationen“ in den deutschen nationalen Rayons Kar-Liebkecht und Selz des Gebiets Odessa. 1933 sind in Dörfern der Ukraine 12 Tausend und in Städten 1700 Deutsche verhaftet.

Lebensmittelhilfe und Geldüberweisungen bekamen die Hungernden aus dem Ausland lack unter Vermittlung deutscher Konsulate, Geistlicher und vertrauenswürdigster Privatpersonen. Für die aus dem Ausland erhaltenen Devisen konnte man in staatlichen „Torgat“ Läden Waren bekommen. Nach Angaben der GPU hatte die Hungerhilfe durch Wohlfühlorganisationen im Jahr 1934 einen Umfang von 600 Tausend Reichsmark und 145 Tausend US-Dollar. Die sowjetische Führung sah darin eine antisowjetische Tätigkeit und begann deren Vernichtung (Sammeln von Informationen, Weiterleitung von Hilfeersuchen, personenbezogene Verteilung der Hilfeleistungen usw.) dafür zu verfügen. Die Hilfe aus Deutschland wurde als „Hilfeshilfe“ benannt und als antisowjetische und konterrevolutionäre Aktion qualifiziert. Briefe an Verwandte und ausländische Wohlfühlorganisationen, in denen über den Hunger berichtet wurde, Kontakte zu deutschen Konsulaten, der Erhalt von Hilfe, jegliche Unmutsäußerungen über die existierende Situation wurden Anlass für Repressionen bis hin zur Erschießung.

Die Repressionen bekamen einen systematischen und umfassenden Charakter:

- 16. März 1934: Beschluss des ZK der KP(B)U „Über den Rayon Pulai“;
- 5. November 1934: Beschluss des ZK der WKP(B) „Über die Bekämpfung der konterrevolutionären faschistischen Elemente in den Kolonien“;
- Dezember 1934: Beschluss des ZK der KP(B)U „Über die deutschen Rayons“;
- Mai 1935: Rundschreiben des NKWD der UdSSR „Über die deutsche faschistische Organisation in der UdSSR“;
- 17. August 1935: Beschluss des ZK der KP(B)U über die Liquidierung des deutschen Rayons Pulai und des polnischen Rayons Marckewicz;
- Oktober 1935: Verhaftung von Redakteuren und Mitarbeitern deutscher Periodika und des Verlag „Akrummatist“ unter Anschuldigung von konterrevolutionärer Tätigkeit;
- 25. November 1935: Beschluss des Politbüros des ZK der KP(B)U „Über die Umsiedlung von polnischen und deutschen Wirtschafuten aus dem grenznahen Streifen“ nach Außerhalb der Ukraine;
- 28. April 1936: Geheimbeschluss des VKR der UdSSR über die Aussiedlung von 15 Tausend polnischen und deutschen Familien aus der UdSSR nach Kasachstan;
- 25. Juli 1937: Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439 über die „Deutsche Operation“, in deren Verlauf über 21 Tausend Deutsche repressiert, wovon 18 Tausend zum Tode verurteilt wurden. Im Vollzug anderer Operationen wurden ca. 7 Tausend Deutsche repressiert;
- 16. Februar 1939: Beschluss des ZK der WKP(B) über die Auflösung der nationalen, darunter auch der deutschen, Rayons.

Infolge des Molotow-Ribbentrop-Paktes (28. September 1939) erfolgte die Teilung Polens durch Deutschland und die UdSSR. 1940 hat die UdSSR Besarabien und die Nordbukowina evertelbt. Die seit 1924 zur Ukraine gehörende Moldauische ASSR, in der ca. 12 Tausend Deutsche lebten, wurde in die neue Moldauische SSR eingegliedert. In diesen Jahren wurden die Deutschen aus Galizien, Wolhynien, der Bukowina und Besarabien auf von Deutschland kontrolliertes Gebiet umgesiedelt.

Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

Bescheinigung über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

7. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

8. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

9. Bescheinigung über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

10. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

11. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

12. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

13. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

14. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

15. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

16. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

17. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

18. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

19. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

20. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

21. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

22. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

23. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

24. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

25. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

26. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

27. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

28. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

29. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

30. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

31. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

32. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

33. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

34. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

35. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

36. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

37. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

38. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

39. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

40. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

41. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

42. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

43. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

44. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

45. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

46. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

47. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

48. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

49. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

50. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

51. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

52. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

53. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

54. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

55. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

56. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

57. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

58. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

59. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

60. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

61. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

62. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

63. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

64. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

65. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

66. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

67. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

68. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

69. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

70. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

71. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

72. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

73. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

74. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

75. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

76. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

77. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

78. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

79. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

80. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

81. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

82. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

83. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

84. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

85. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

86. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

87. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

88. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

89. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

90. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

91. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

92. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

93. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

94. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

95. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

96. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

97. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

98. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

99. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

100. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

101. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

102. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

103. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

104. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

105. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

106. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

107. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

108. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

109. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

110. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

111. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

112. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

113. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

114. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

115. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

116. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

117. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

118. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

119. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

120. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

121. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

122. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

123. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

124. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

125. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

126. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

127. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

128. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

129. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

130. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

131. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

132. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

133. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

134. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

135. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

136. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

137. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

138. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

139. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

140. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

141. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

142. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

143. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

144. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

145. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

146. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

147. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

148. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

149. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

150. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

151. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

152. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

153. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

154. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

155. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

156. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

157. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

158. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

159. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

160. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

161. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

162. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

163. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

164. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

165. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

166. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

167. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

168. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

169. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

170. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

171. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

172. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

173. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

174. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ

175. Bericht über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

176. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказ

WOLODYMYR LEYSLE

Vorsitzender des Rates der Deutschen der Ukraine

ВОЛОДИМИР ЛЕЙСЛЕ

Голова Ради німців України

Ohne Vergangenheit gibt es keine Zukunft. Gerade deswegen haben wir zusammen mit Dr. Alfred Eisfeld angefangen, eine Wanderausstellung über die Geschichte und Kultur der Deutschen der Ukraine zu entwerfen und zu realisieren. Das ist der erste Schritt dafür, dass alle Interessierten über die Deutschen der Ukraine, ihr historisches Kulturerbe und ihren bedeutenden Beitrag zur Entwicklung unseres Landes erfahren können.

24 Stellwände sind nur der Auftakt des großen Projektes „Geschichte der Deutschen der Ukraine“. Im Weiteren erwarten wir die Fortsetzung in Form einer Einzelausstellung über den Zweiten Weltkrieg, Repressalien der totalitären Regime und deren Folgen für die Deutschen der Ukraine. Besondere Aufmerksamkeit wird dem Prozess der „Wiedergeburt“ und der Herausbildung der Selbstorganisation der Deutschen der Ukraine von 1989 bis heute gewidmet.

Im Vorfeld des Jahres der deutschen Sprache in der Ukraine hilft die Ausstellung, die aktive Rolle der deutschen Minderheit in der Ukraine bei der Partnerschaftsentwicklung zwischen der Ukraine und Deutschland besser zu verstehen. Dabei wird sie als Impuls für neue Kontakte und Projekte dienen.

Без минулого – немає майбутнього. Саме тому разом із доктором Альфредом Айсфельдом ми розпочали розробку і наповнення мобільної виставки про історію та культуру німців України. Це перший крок до того, щоб усі бажаючі змогли більше дізнатися про німців України, їхню історико-культурну спадщину і вагомий внесок у розвиток нашої країни.

Перші 24 стенди – це тільки початок великого проекту «Історія німців України». Далі нас чекає продовження у вигляді окремої виставки про Другу світову війну, репресії тоталітарних режимів і їх наслідки для німців України. Особливу увагу буде приділено процесу відродження («Відергебурту») та формуванню самоорганізації німців України з 1989 року і до сьогодні.

Напередодні року німецької мови в Україні виставка допоможе зрозуміти активну роль німецької меншини України в розвитку партнерства між Україною та Німеччиною і стане імпульсом до нових контактів і проектів.

MEHR ÜBER DIE GESCHICHTE DER DEUTSCHEN DER UKRAINE БІЛЬШЕ ПРО ІСТОРІЮ НІМЦІВ УКРАЇНИ

FILME ÜBER DIE DEUTSCHEN DER UKRAINE ФІЛЬМИ ПРО НІМЦІВ УКРАЇНИ

Der Dokumentarfilm von Elwira Plesskaja, Historikerin und Heimatforscherin, Mitglied des Rates der Deutschen der Ukraine, über die Geschichte der Deutschen in Odessa, über die deutsche Ansiedlung, Deportation und über das heutige Leben der deutschen Gesellschaft in Odessa.

Документальний фільм історика і краєзнавця, члена Ради німців України Ельвіри Плесської про історію німців Одеси, німецьку колонізацію, депортацію та життя німецької громади Одеси сьогодні.

Der Dokumentarfilm behandelt die Geschichte der Deutschen im Gebiet Charkow, die deutsche Ansiedlung, Repressalien, Deportation und das heutige Leben der deutschen Gesellschaft in Charkiw. Dieser Film wirft einen neuen Blick auf den Beitrag, welchen die Deutschen für die Entwicklung der Region Charkow und für das gesamte Land geleistet haben.

Повнометражний документальний фільм про історію німців Харківщини, німецьку колонізацію, репресії, депортацію та життя німецької громади Харкова сьогодні. Даний фільм пропонує новий погляд на те, який внесок зробили німці у розвиток Харківщини та країни в цілому.

Більше інформації та фільмів можна знайти за QR-кодом або [посиланням](#).
Mehr Informationen und Filme finden Sie unter dem QR-Code oder [Link](#).

Das Projekt wird auf Initiative des Rates der Deutschen der Ukraine, mit finanzieller Unterstützung vom Bundesministerium des Innern durch den Wohltätigkeitsfonds „Gesellschaft für Entwicklung“ durchgeführt.

Konzeption und Texte: Dr. Alfred Eisfeld
Redaktion der Illustrationen: Olga Eisfeld

Проект реалізований за ініціативою Ради німців України за фінансової підтримки
Федерального міністерства внутрішніх справ Німеччини
через Благодійний Фонд «Товариство Розвитку».

Концепція і тексти: доктор Альфред Айсфельд
Редакція ілюстрацій: Ольга Айсфельд

Kiew, 01054, Ukraine, wul. Olesja Gontschara 44, Büro 3,
Tel./Fax: +38 (044) 288 32 40, email: info@deutsche.in.ua

Київ, 01054, Україна, вул. Олесь Гончара 44, бюро 3,
телефон /факс: +38 (044) 288 32 40, email: info@deutsche.in.ua